

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 22. JANUARJA 1981

ŠTEVILKA: 3 • LETO: XXX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

V LETU 1980 50.731.346 DIN INOVACIJSKEGA DOHODKA

Uspešnost inventivne dejavnosti naše delovne organizacije v letu 1980 nam prikazuje rezultati preteklega leta. Rezultati množične inventivne dejavnosti kažejo predvsem na neprestano rast inovacijskega dohodka in posebnih nadomestil v primerjavi s prejšnjim obdobjem.

V preteklem letu smo pripravili in obračunavali 99 predlogov tehničnih in tehnoloških izboljšav, koristnih predlogov in idej. V pripravljalnem gradivu je bilo zajetih 47 na novo prijavljenih predlogov tehničnih in tehnoloških izboljšav, en koristen predlog, štiri ideje, 23 drugih in 24 tretjih rent.

Odbori za gospodarstvo so pripravljeno gradivo obravnavali na petdesetih sejah ter 91 predlogov tehničnih in tehnoloških izboljšav, en koristen predlog ter dve ideji pozitivno ocenili in odobrili posebna nadomestila, tri predloge ter dve ideji pa zavrnili.

Novatorji v TOZD in delovnih skupnostih so s tehničnimi in tehnološkimi izboljšavami ustvarili 50.731.346,00 din inovacijskega dohodka in prejeli 1.383.183,00 din posebnih nadomestil. Posebna nadomestila so bila izplačana 209 novatorjem.

Primerjava rezultatov inovacijske dejavnosti v Železarni za zadnja leta prikazuje sliko gibanja in stopnjo napredka.

Glej tabelo 1

Primerjava kaže povečanje inovacijskega dohodka ter znatno manjšo rast posebnih nadomestil, kar je posledica naključnega značaja nekaterih predlogov.

Odstotek posebnih nadomestil je v odnosu na inovacijski dohodek dokaj nizek (leta 1979 je znašal 5,2 %) ter po posameznih TOZD dokaj različen, kar nam prikazuje sledeča razpredelnica: (Nadalj. na 2. strani)

PRIHODNI TEDEN SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

Prihodni teden se bodo na ločenih sejah sestali vsi trije zbori skupščine občine Jesenice in sicer družbenopolitični zbor v ponedeljek 26. januarja, zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti pa v sredo, 28. januarja. Delegatom vseh treh zborov so predložena v razpravo in sprejem naslednje zadeve:

PREDLOG DRUŽBENEGA DOGOVORA O KADROVSKI POLITIKI V OBČINI JESENICE

V našem glasilu smo že poročali, da je bilo potrebno družbeni dogovor o načelih za izvajanje kadrovske

politike v občini Jesenice, ki je bil sprejet 1.1975, zaradi dograjevanja našega socialističnega družbenoekonomskega razvoja: dopolniti, korigirati in razširiti (zakon o združenem delu, kolektivno vodenje, usmerjeno izobraževanje). Tako so vsi trije zbori že septembra lanskega leta obravnavali osnutek družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini Jesenice in ga posredovali v dvomesečno javno razpravo do 30. novembra lanskega leta. Razpravljalci so posredovali 12 pripomb, ki pa jih komisija za spremljanje in izvajanje družbenega dogovora, kot predlagateljica predloga, ni mogla upoštevati. Pač pa je komisija pri oblikovanju predloga upoštevala vsebino predloga družbenega dogovora o spremembah in dopolnitvah družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji, ki je v času razprave o občinskem dogovoru prišel v razpravo in sprejem.

V temeljnih določbah udeleženci družbenega dogovora opredeljujejo

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 3. strani)

DOSEŽENI PROIZVODNI REZULTATI V LETU 1980

V letu 1980 je gospodarski načrt predvideval 1.596.150 ton in zaradi težav s polproizvodi znižani operativni program 1.540.410 ton skupne proizvodnje in 47970 ton oziroma 422.710 ton blagovne proizvodnje. Pri skupni proizvodnji smo dosegli 1.440.901 ton ali 90,3 % gospodarskega načrta, oziroma 93,5 % operativnega programa in pri gotovi proizvodnji 400.020 ton ali 84,0 % na načrt in 94,6 % na operativni program.

Izmed vseh proizvodnih temeljnih organizacij so dosegle oziroma presegle načrtovano skupno proizvodnjo: Livarna, Hladna valjarna Jesenice, Vratni podboji, Jeklovlek in Želbjarna.

Pri skupni proizvodnji smo bili najboljši v aprilu, ko smo dosegli 101,4 % gospodarskega načrta, medtem ko načrta gotove proizvodnje noben mesec nismo dosegli. Največjo količino smo izdelali februarja in sicer 37.823 ton. Najslabši mesec pri skupni proizvodnji je bil september z 80,0 % realizacije gospodarskega načrta in pri gotovi proizvodnji avgust s 75,3 %.

Najbolj značilna težava minulega leta je bilo pomanjkanje polproizvodov. To so enkrat bolj, drugič manj občutile vse temeljne organizacije, ki so v proizvodni verigi za valjarno bluming-štekel. V lanskem letu smo načrtovali 150.000 ton polproizvoda iz tujih virov, dobili pa smo le 91.379 ton ali 60,9 %. Zaradi take težke situacije s polproizvodi smo ukrepali na dva načina. V temeljnih organizacijah Valjarna debele pločevine, Žičarna in Profilarna, smo organizirano zmanjševali obseg obratovanja in s tem tudi

(Nadaljevanje na 6. strani)

»NA PAMET« NE MOREMO VEČ NAPREJ

Naša Železarna je vključno do uveljavljanja tako imenovanih delavskih ustavnih dopolnitev v mnogočem kazala pot uspešnega uveljavljanja neposredne udeležbe delavcev v odločanju. Po tem pa je prišlo nekakšno zatišje, ki pomeni tudi čakanje na rešitve »od zgoraj«, nedvomno pa tudi to, da je zmanjkalo inventivne, ustvarjalne dejavnosti in snovanje še boljšega in uspešnejšega. To dokazuje praksa nekaj zadnjih let, to pa je dokazala tudi prva, tako imenovana problemska konferenca zveze komunistov v Železarni.

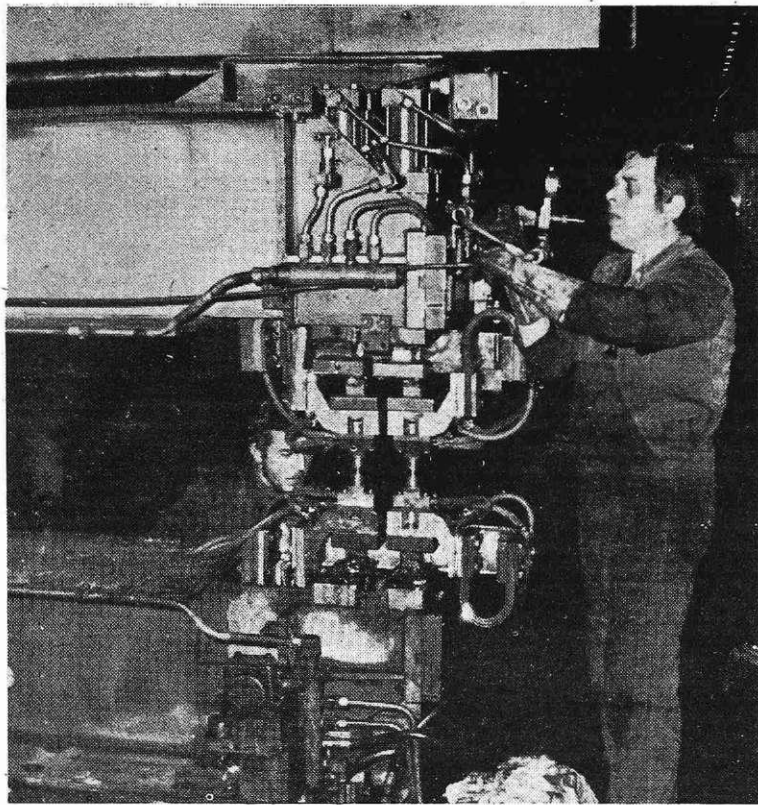
Najbrž ni potrebno posebej poudarjati vrsto uspešnih pa tudi izvirnih rešitev v graditvi samoupravnega sistema v naši železarni od ekonomskih enot do izvirne rešitve izvajanja zborov delavcev prek samoupravnih delovnih skupin, ki so postala praksa Slovenije in Jugoslavije. Seveda bi lahko navajali

še vrsto drugih pobud in uspešnih rešitev, vključno z legalizacijo prekinitev dela, kar smo vgradili v samoupravne splošne akte, Seveda so bili za vsem tem ljudje, v glavnem komunisti, ki so znali ustvarjalno in inventivno razmišljati in se

(Nadaljevanje na 2. strani)

Posebno velike so obveznosti mladincev — komunistov v delu mladine in mladinske organizacije. Čimprej bi morali končati reorganizacijo mladinskih organizacij v Zvezo socialistične mladine Jugoslavije. Potrebujemo namreč idejnopolično in organizacijsko enotno in množično organizacijo, socialistično jasno opredeljeno in učinkovito v vzgojnem in družbenopolitičnem delu. Samo takšna bo ustrezala potrebam in željam najširših slojev mladine in delovala samostojno v okviru enotne fronte organiziranih socialističnih sil pod vodstvom zveze komunistov. Takšna samostojnost je pogoj za njeno ustvarjalno dejavnost v boju za nadaljnjo socialistično graditev.

Tovariš Tito na X. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, 1974

Vzdrževalca v hladni valjarni Bela (Foto S. Kokalj)

DRUŽBENO DOGOVORJENA KADROVSKA POLITIKA NELOČLJIVA SESTAVINA POLITIKE DRUŽBENEGA RAZVOJA

Mednarodne politične in gospodarske razmere so napete in nič ne kaže, da se bodo kmalu izboljšale. Ta čas se razpenjamo med svetovno revščino, saj je kar čez 500 milijonov ljudi na svetu lačnih, čez milijardo pa na robu lakote, med rivalstvom blokov in številnimi mednarodnimi konflikti, energetsko krizo in gospodarsko recesijo na meji krize. Vse to je med seboj povezano in kot v verižni reakciji, eno sproža drugo. Posledice vsega tega čutimo tudi mi v slovenski in jugoslovanski skupnosti, poleg naših notranjih problemov, kar vse nam je narekovalo že pred časom zaostreno bitko za dosledno uresničevanje politike gospodarske stabilizacije, bitko za boljše delo, varčevanje, delovno in tehnološko disciplino in družbeno in osebno odgovornost. To je naše edino orožje s katerim smo se in se postavljamo po robu negativnim tendencam v svetu in našim notranjim problemom in slabostim.

V takih razmerah in v želji čim boljše gospodarnosti ne moremo in ne bi smeli spregledati nobene možnosti, ki bi nam pomagala uspešneje uresničevati zastavljene cilje v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih oziroma v delovni organizaciji kot celoti. Ena od teh pa je nedvomno tudi dosledno uresničevanje kadrovske politike, ki smo jo že pred leti v občini opredelili s posebnim družbenim dogovorom, ki je prihodnji teden znova, dopolnjen in razširjen na sejah vseh treh zborov skupščine občine Jesenice.

Tokrat ne bo tekla beseda o vseh opredelitvah načel kadrovske politike v družbenem dogovoru, pač pa le tistem delu, ki obravnava kadrovanje za opravljanje najodgovornejših nalog in funkcij, kajti prav ta čas v Železarni razpisujemo prosta dela in naloge za enajst vodij temeljnih organizacij združenega dela, ki jim je preteklet štiriletni mandat, in ki prav gotovo sodijo v to kategorijo. Seveda bi bilo povsem napačno misliti, da gre za kakršnokoli ocenjevanje dosedanjih vodij TOZD, ki imajo vso pravico ponovnega kandidiranja, seveda, če ustrezajo vsem dogovorjenim kvaliteta družbenega dogovora.

Predvsem hočemo poudariti, da mora biti stalna skrb udeležencev dogovora, katerega so tudi naše TOZD oziroma Železarna, skrb za načrtno, stalno in pravočasno kadrovanje kadrov za najodgovornejše funkcije v družbenopolitičnih organizacijah, skupščini občine, v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih, krajevnih skupnostih, družbenih organizacijah in društvih ter v vseh drugih organizacijah in skupnostih. Udeleženci se tudi zavezujejo, da se bodo zavzemali pri kadrovanju za uveljavljanje demokratičnosti in javnosti in celovitost idejnopoličnih in moralnih kvalitet ter ustreznih znanj in ustrezne zastopanosti neposrednih izvajalcev, žensk in mladine.

Pri izbiri kandidatov je torej pri kandidatu potrebno celovito vrednotiti: strokovno usposobljenost, njegovo ustvarjalno opredeljenost za socializem in razvijanje socialističnih samoupravnih družbenih odnosov ter poglobljanje odločujočega vpliva delavskega razreda v družbi, uveljavljanje pridobitev NOB in socialistične revolucije in koncepta splošne ljudske obrambe in družbene samozastite, krepitev bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti ter politike miroljubne koeksistence in enakopravnega sodelovanja držav in narodov, dokazovanje njegove sposobnosti in znanja ter ustvarjalne zavzetosti pri graditvi socialističnega samoupravnega sistema, kolektivnega dela, kolektivnega vodenja in odgovornost za opravljanje svojih nalog. Seveda kandidati morajo biti tudi zgledni in uspešni delavci in občani v svojem delovnem in življenjskem okolju, kjer uživajo ugled in zaupanje in ki odgovorno izpolnjujejo sprejete delovne in družbene naloge.

Torej ne gre le za nek verbalni, parolarski odnos kandidatov do teh vprašanj, ampak za njihov ustvarjalni, konkretni odnos in obnašanje. Poleg ovrednotenja teh kvalitet pri kandidatu, pa je pri ponovni izvolitvi potrebno oceniti uspešnost poslovanja TOZD v pretekli mandatni dobi, za kar mora biti izdelana ocena uspešnosti en mesec pred pričetkom razpisnega postopka.

Najbrž ni potrebno posebej poudarjati, da imajo ravno ti kadri največjo odgovornost pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije, zato moramo kadrovanju vodij TOZD posvetiti vso pozornost.

V LETU 1980 50.731.346 DIN INOVACIJSKEGA DOHODKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tabela 1

Leto	Inovacijski doh. din	Posebno nadom. din	%	Število obratun. predlogov	Število avtorjev
1975	14.871.335,00	389.320,00	2,6	63	114
1976	23.716.866,00	367.464,00	2,4	66	110
1977	20.840.735,00	588.979,00	2,8	80	161
1978	24.020.676,00	868.588,00	3,6	102	198
1979	24.872.325,00	1.284.538,00	5,2	109	226
1980	50.731.346,00	1.383.183,00	2,7	94	209

Tabela 2

TOZD oz. DS	Inovacijski dohodek	Posebno nadomest. din	%	Število predl.
Plavž	2.166.418,00	94.629,00	4,36	5
Jeklarna	5.924.189,00	245.050,00	4,13	14
Livarna	946.599,00	66.355,00	7,83	3
Valj. bluming-štelcel	4.286.428,00	155.703,00	3,63	10
Valj. žice in prof.	492.141,00	52.485,00	10,66	5
Valj. deb. pločev.	2.644.857,00	76.565,00	2,89	2
HV Bela	474.835,00	65.514,00	13,79	8
HV Jesenice	1.099.808,00	36.465,00	3,31	3
Žičarna	11.435.293,00	211.430,00	1,84	12
Profilarna	12.347,00	1.298,00	10,51	1
Vratni podboji	1.082.000,00	102.709,00	9,49	13
Jeklovlek	556.118,00	48.977,00	8,80	3
Elektrode	70.700,00	6.958,00	9,84	1
Remontne delavnice	107.610,00	23.604,00	21,93	6
Transport	224.232,00	23.139,00	10,31	4
EK-TKR-NG	—	1.000,00	—	1
Energetika	19.307.771,00	171.302,00	0,88	3
Skupaj:	50.731.346,00	1.383.183,00	2,72	94

Tabela 3

Izobrazba	Štev. zaposl. 31. 12. 80	Sodelujoči avtorji v l. 1980	% na št. zaposl.	% na štev. sodelujočih avtorjev
visoka in več	153	25	16,3	12,0
višja	154	21	13,6	10,0
srednja	671	45	6,7	21,5
delovodska	199	15	7,5	7,2
poklicna	1596	77	4,8	36,9
ostalo	3615	26	0,7	12,4
Skupaj:	6388	209	3,2	

Iz razpredelnice je razvidno, da bistveno odstopajo TOZD Remontne delavnice, Energetika in Žičarna. Analiza je pokazala, da na višino odstotka posebnih nadomestil vplivajo tiste tehnične izboljšave, ki se ne dajo ekonomsko ovrednotiti in se po 30. členu samoupravnega sporazuma o inovacijah v SOZD Slovenske železarnice enkratno nagradijo, nadalje vpliva na višino odstotka posebnih nadomestil tudi regresivna lestvica samoupravnega sporazuma in ne zadnje tudi faktor ustvaritvene sposobnosti.

Kvalifikacijsko oz. izobrazbeno strukturo sodelujočih avtorjev nam kaže naslednji prikaz: Glej tabelo 3

Pri oblikovanju novih rešitev je neposredno sodelovalo 209 članov kolektiva ali 3,2% od števila zaposlenih. Če upoštevamo, da je bilo najmanj dvakrat toliko delavcev angažiranih posredno pri pripravi dokumentacije, ocenjevanju predlogov in njihovi realizaciji potem ugotovimo, da je sodelovalo v celotnem inovacijskem procesu več kot deset odstotkov zaposlenih.

V preteklem letu je 160 avtorjev prijavilo 69 predlogov tehničnih izboljšav. Pri registraciji na novo prijavljenih predlogov opazimo, da se avtorji ne držijo 16. člena samoupravnega sporazuma, ki določa, da mora prijava vsebovati opis, ekonomske kazalce in po potrebi ustrezne načrte in skice, poleg tega pa določa tudi rok v katerem je treba realizirane izboljšave prijaviti.

Tako kot vsako leto smo tudi lani s šestimi eksponati sodelovali na razstavi delavske ustvarjalnosti (RAST YU 80) na Reki, ki je bila od 24. oktobra do 1. novembra. S svojim konceptom, tradicijo in predvsem masovnostjo je razstava še enkrat potrdila, da je novatorstvo pri nas

»NA PAMET« NE MOREMO VEČ NAPREJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

poglobljati v nadaljnji razvoj samoupravljanja.

Edvard Kardelj v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja:

»Zakon o združenem delu predstavlja takorekoč začetek graditve sistema samoupravnega združenega dela. V praksi se bomo pri izvajanju tega zakona srečevali z vrsto vprašanj, za katera moramo poiskati tako demokratične kot tudi znanstvene in strokovne rešitve in opredelitve. Kajti ni mogoče, takorekoč na pamet dati rešitve za vsakodnevne odprte probleme v praksi... Mehanizem družbenoekonomskih odnosov, ki sta ga vzpostavila ustava in zakon o združenem delu, ne bi mogel zadovoljivo delovati brez popolnega angažiranja sindikatov...«

Žal je pri nas v železarni še precej takih, ki mislijo, da se z znanimi frazami in leporečjem o socialističnem samoupravljanju lahko gradi politični sistem socialističnega samoupravljanja. Srečujemo ljudi, tudi na najodgovornejših nalogah in funkcijah, ki že leta ponavljajo iste fraze, le v nekoliko drugačnem vrstnem redu. Zato so tudi različni sestanki, seje, konference in podobno dolgovozni in neinventivni, neprodorni in se zaključujejo z nekimi splošnimi ugotovitvami in opredelitvami.

Tovariš Tito je vseskozi, še posebno pa v 35 letnem razvoju samoupravljanja poudarjal, da brez kulture in znanja ni napredka in samoupravljanja. Na zadnjem, enajstem kongresu leta 1978 pa je v svojem uvodnem referatu med drugim dejal: »Nadaljnje razvijanje naše socialistične samoupravne prakse postavlja bolj zapletene naloge tudi pri idejnopoličnem usposabljanju. Stopili smo na pot povezovanja različnih področij dela in družbenega življenja. Te poti so v marsičem nove. To od ljudi terja mnogo več znanja, širša obzorja, bogatejšo kulturo...«

Da se vrnemo nazaj k tako imenovani problemski konferenci zveze komunistov, ki je bila nič drugega kot že znana oblika delovanja aktivov. Ob sklepu konference so mnogi zaključevali, da je bilo škoda časa, da se je »mlatila prazna slama« in da so to že nešteto krat poslušali in se celo konkretno opredeljevali do posameznih vprašanj. Tudi uvodni referat ni dal dovolj idejnopoličnih in strokovnih osnov za razpravo, ker je bil zelo praktičistično pripravljen. Tako je v celoti konferenca izvenela nepravilna in zato tudi neproduktivna. Tudi ton konferenci je bil dan zelo pavšalno in zato tudi tak rezultat, čeprav ne moremo zanikati nekaj pametnih preblikov v razpravi.

Na vseh primerih smo hoteli le poudariti naslovno misel, da »na pamet« ne moremo več naprej. Ne

faktor s katerim je treba resno računati v borbi za stabilizacijo gospodarstva.

Podeljeni sta bili obe najvišji nagradi za tehnično ustvarjalnost v železarni. Decembra 1980 je delavski svet železarn podelil na predlog komisije nagrado »novator leta« dipl. inž. Bogdanu Stocca, Pantzovo nagrado pa dr. Aleksandru Rjazancu.

Sodelovali smo pri organiziranju razstave inovacij na sejmu malega gospodarstva v Kranju in razstave inovacij ČLOVEK-DELO-KULTURA, ki je bila organizirana ob 90-letnici mehanične delavnice.

Naši predstavniki so sodelovali na konferenci o množični inventivni dejavnosti v ZIV TAM Boris Kidrič Maribor, posvetovanju o problemih organizacije in planiranja razvojnega dela in množične inovacijske dejavnosti, ki ga je organizirala Zveza sindikatov Slovenije in posvetovanju o inovacijski dejavnosti v sodobnih gospodarskih razmerah, ki sta ga organizirala Center za radniško stvaralaštvo Rijeka in sarajevski Patentinvest.

Z željo, da bi dosegli v letu 1981 vsaj enake ali boljše rezultate na področju inovacijske dejavnosti v delovni organizaciji bomo morali storiti naslednje:

- odpraviti dosedanje pomanjkljivosti (še vedno prepočasno reševanje predlogov, slabo ocenjevanje predlogov zaradi nepoznavanja samoupravnega sporazuma o izumih in tehničnih izboljšavah v SOZD Slovenske železarnice);
- razvijati vse oblike usmerjanja in programiranja množične inventivne dejavnosti (ideje, razpisi tehničnih in tehnoloških problemov);
- dopolniti in usmerjati organizacijo dela komisij za inovacije pri odborih za gospodarstvo;
- okrepiti oddelek za zaščito industrijske lastnine.

I. P.

PORTRET SODELAVKE

MIRA GRAJ dela v rezalnici žice v TOZD Elektrode, kot rezalka na velikem rezalnem stroju. Delo tukaj je dosti naporno in kot sama pravi tudi odgovorno. »Delamo na normo in vsak dan se je treba znova spoprijeti s kilogrami narezane žice, kljub temu pa imam svoje delo rada.« V osmih urah mora narezati 1.050 do 4.500 kg žice, kar je odvisno od dimenzije, ki pa se giblje med 2,5 in 5 mm.

»Zadnje čase je več povpraševanja po manjših dimenzijah, kar je za nas tukaj tudi lažje, že zaradi manjše teže normirane količine. Naše delo mora biti dobro opravljeno, ker je od tega odvisna tudi kvaliteta elektrod. Tega pa ni vedno lahko doseči, saj včasih dobimo nekvalitetno žico. Naš oddelek je nekako ozko grlo v obratu. Sproti ne naredimo toliko, kolikor zmore oplaševalnica. To skušamo nadomestiti z nadurnim delom, kar pa velikokrat ni lahko. Dvakrat v tednu delamo po 16 ur, tako da izkoristimo stroje tudi ponoči, ko bi sicer stali. Potrebujemo bi tu vsaj še dva nova rezalna stroja, ki nam ju obljubljajo že kakšne dve leti. To bi bila velika pridobitev za celotni obrat, toda zaenkrat ostaja vse samo pri obljubah. Še težje je kadar dobava žice ni enakomerna. Dostikrat dobivamo ravno toliko žice, da zadostuje za delo med rednim delovnim časom.

Na teh strojih delamo same ženske. Imamo probleme s kadri, primanjkuje predvsem moške delovne sile, za ženske pa so nekatera dela le pretežka. Sicer pa je bilo včasih še veliko težje, spominjam se, ko smo dvigovale kolobarje po 75 kg, sedaj to dela žerjav. Bilo je tudi precej drugih izboljšav, ki so pripomogle k lažjemu delu. Še boljše pogoje dela pa bomo imeli, ko se bomo preselili v novo halo, ki jo gradijo na mestu.

V RAZPRAVI TEZE ZA PRIPRAVO III. KONGRESA SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

javnik družbene reprodukcije, samoupravnega planiranja in razvoja; združeni delavci v delegatskem sistemu.

Ze v uvodu je poudarjeno, da bo kongres potekal v okviru dolgoletnega boja za razvoj celovitega sistema socialističnega samoupravljanja in stabilizacije gospodarstva na temeljih neposrednega odločanja delavcev o pogojih in rezultatih dela, na temeljih obvladovanja dohodka in splošnega družbenega napredka. Cilji in namen kongresa samoupravljalcev Jugoslavije so seveda najbolj neposredno povezani z uresničevanjem družbenih opredelitev v ustavi in zakonu o združenem delu.

Kot že rečeno, je namen teze, da se bolj spodbudijo razpravo o aktualnih vprašanjih, ki bodo obravnavana na kongresu. »Ta razprava«, je rečeno v tezah, »in naše skupno zavemanje v kongresnih pripravah in potem tudi na kongresu naj spodbudijo in odpreta nove prodore na področju vztrajnega boja delavskega razreda za nadaljnji razvoj samoupravljanja in za krepitev njegove materialne podlage in to na temeljih boja za nenehno povečevanje dohodka, za uvajanje in uveljavljanje stimulatívni oblik in meril delitev po delu in rezultatih dela, za boljše in bolj produktivno delo vseh, za bolj kakovostno in učinkovito upravljanje, večjo skrb za družbena sredstva, za učinkovitejšo organizacijo dela in kar največje izkoriščanje znanstvenih in tehničnih dosežkov, torej vseh kakovostnih pogojev in rezultatov dela ter poslovanja. Zavemanje na navedenih osnovah lahko v današnjih neugodnih političnih in ekonomskih razmerah v svetu odpre stvarne perspektive, da bomo nakopičene ekonomske probleme uspešno premagovali, da bomo dosegli materialni in družbeni napredek ter da bo socialistično samoupravljanje potrdilo vse svoje možnosti in prednosti.«

Teze dajejo vrsto spodbud za razpravo o nadaljnjem razvoju socialističnega samoupravljanja, sicer ne dajejo odgovorov na vsa vprašanja, opozarjajo pa na probleme, ki so danes še posebno aktualni. Nakazujejo tudi pota za njihovo reševanje na osnovi znanih družbenih opredelitev, popolnejši odgovori pa morajo priti iz družbene prakse, iz najširše razprave v kateri morajo sodelovati vsi samoupravljalci. Uspešne razprave pa zahtevajo predhodno analizo razmer in problemov v sleherni organizaciji in v vseh okoljih, ker le tako bodo razprave lahko konkretne in ustvarjalno usmerjene.

»Za uresničevanje ključnih ciljev družbenega razvoja na temeljih sistema socialističnega samoupravljanja v naslednjem obdobju«, je poudarjeno v uvodnem delu tez, »sta namreč nujni veliko večja povezanost in združenost dela v vseh oblikah: v temeljnih organizacijah združenega dela, v delovnih in sestavljenih organizacijah združenega dela ter še v vseh drugih oblikah združevanja in povezovanja, potrebna pa sta tudi navzočnost in bistveni vpliv delegacij in delegatov v vseh skupščinah, od krajevnih skupnosti do skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.«

Vse priprave na kongres samoupravljalcev in razprave o vprašanjih o katerih bo kongres razpravljati, morajo potekati na opredeljenih desetih in enajstega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, osmega kongresa zveze sindikatov Jugoslavije, ciljev in nalog iz družbenega plana razvoja Jugoslavije ter še posebej iz sklepov 15. seje centralnega komiteja zveze komunistov Jugoslavije, ki je bila 4. decembra lanskega leta. Priprave na kongres in potem kongres sam, je rečeno v tezah, bodo pomembno prispevali k naslednjim kongresom zveze komunistov in zveze sindikatov v letu 1982.

kjer je nekoč stala šamotarna. Upamo, da bo tam manj ropota, prahu in prepiha, kot tukaj. Najbrž se bomo selili že spomladi. To bo že moja četrta selitev odkar delam v tem obratu.«

Mira je zaposlena v železarni od 1951. leta. Pravi, da takrat ni bilo ravno lahko dobiti dela. Tri leta je delala na transportu, predno je prišla v elektrodni obrat. Delalo se je zunaj, pozimi in poleti, ob vsakem vremenu. Bilo je težko, veselji so bili, da so sploh lahko delali. »V začetku morda tudi mi nismo bili ravno zagani pri delu, toda sčasoma človek spozna kakaj dela. Mislim, da danes tudi ni več take pripadnosti kolektivu, kot nekoč. Morda zato, ker smo takrat bili več skupaj, saj ni bilo prostih sobot, pa tudi v nedeljah smo večkrat delali. Bili pa so tudi težki časi, ko ni bilo naročil. Takrat smo morali delati v drugih obratih. Spominjam se, da smo okrog 1962. leta, prav zaradi pomanjkanja naročil, poročene ženske delale po štirinajst dni v mesecu, štirinajst dni pa smo bile doma. Tako smo delale kar nekaj mesecev. Mislim, da se danes tudi premočno zavedamo kje služimo svoj kruh.«

Mira živi z družino na Plavžu. »Tri otroke smo gor spravili,« pravi. »V začetku, ko so bili še majhni, je bilo težko zaradi varstva. Tudi na stanovanje smo čakali dolgo časa. Če več ljudi živi na tesnem skupaj, tudi večkrat pride do bolezni. Ko je zbolel en otrok, sta bila kaj kmalu bolna še druga dva. Danes pri vnukih vidim, da je to precej drugače. Cepljenja, redni zdravstveni pregledi otrok, boljši stanovanjski pogoji, zaradi vsega tega je pri otrocih danes manj bolezni.«

Mira je tudi aktivna v samoupravnih organih. Je članica delavskega sveta v svoji temeljni organizaciji in delavskega sveta železarnice. Pred leti je bila predsednica delavskega sveta v TOZD Elektrode. Aktivna pa je tudi v sindikatu. Meni, da samoupravni organi v TOZD Elektrode delajo dobro, delegati tudi dokaj vestno izpolnjujejo svoje obveznosti. Le mladinska organizacija je bila nekoliko zaspala, toda sedaj tudi tu bolje delajo. Meni pa, da bi se pri delu v samoupravnih organih morali sčasoma zvrstiti vsi delavci v temeljni organizaciji. »Veliko je takih, ki radi govorijo okrog, kaj ni dobro narajeno in kaj bi se lahko bolje naredilo, toda tega nikoli ne povedo tam kjer je treba, čeprav ima vsak možnost za to, da sodeluje v samoupravnih organih. Nekoliko težje je to za ženske, ki imajo majhne otroke. Sama nimam več teh težav, ker so moji otroci že odrasli. Ko pa so bili še majhni, pa nisem imela časa za tovrstno delo.«

Za svojo poštrevnost pri opravljanju delovnih nalog in pri delu v samoupravnih organih je dobila tudi odlikovanje — red dela s srebrnim vencem. Ko ji omenim, da sem to prebral v prejšnji številki Železarnice me najprej vpraša, če je potrebno tudi o tem pisati, češ, da o teh stvarih ne govori rada. Ker sem menil, da takih stvari ne kaže zmolčati, je po kratkem premisleku dejala: »Sprasovala sem se, ali sem odlikovanje res zaslužila ali ne. Toda če pogledam nazaj na vsa ta leta dela mislim, da sem ga zaslužila. Ostali sodelavci tudi. Je pa še nekaj sodelavcev, za katere menim, da ravno tako zaslužijo priznanje.«

Na koncu najinega pogovora pove še, da ima še šest let dela pred seboj in če ji bo zdravje dovoljevalo, bo tudi v pokolu imela kaj od življenja. »Jaz osebno se ne morem pritoževati. Toda večina žensk tukaj ima peto kategorijo. Nekatere bodo šle s to kategorijo tudi v pokol po petintridesetih letih dela v obratu. Pravijo, saj nimate šol, toda delo proizvajalca bi se tudi lahko bolje cenilo. Po petintridesetih letih dela pa vsak nekaj prispeva k uspehu obrata in tudi zasluži, da gre v pokol z višjo kategorijo.«

Železarski globus

VELIKA BRITANIJA

Po podatkih, ki so bili navedeni na konferenci predstavnikov znane britanske ladijske zavarovalne družbe Lloyd's Shipping, vedno bolj narašča razrezovanje tankerjev z zelo veliko nosilnostjo v jekleni odpadki za potrebe železarn. V preteklem letu je bilo med razrezanimi tankerji z nosilnostjo 7 milij. ton preko 65% zelo velikih. Vzroki za to so: nekateri med njimi so bili preveliki za današnjo situacijo pri prevozu nafte, problemi z rjavenjem pri starejših ladjah in zahtevnejši mednarodni standardi.

Tovariš zdravnik, jaz sem se pred kratkim udaril na nogi po prstih in ubil dest dni bolezenske za nazaj.
»Ja kakaj pa to?« vpraša zdravnik.
»Zato, ker imam plave!«
»Ali prste?« vpraša zdravnik.
»Ne, sihte!« odvrne delavec.

PRIHODNI TEDEN SEJE VSEH TREH ZBOROV ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

smotre, načela in naloge, ki jih bodo uresničevali pri oblikovanju in uresničevanju kadrovske politike v občini.

V drugem delu dogovor opredeljuje načela in naloge s področja razvida del in nalog, ki jih v svojih samoupravnih splošnih aktih morajo opredeliti vsi udeleženci dogovora.

Družbeni dogovor opredeljuje tudi naloge udeležencev dogovora na področju načrtovanja kadrov in elemente, katere morajo vsebovati letni, srednjeročni in dolgoročni plani.

V posebnem poglavju so opredeljena tudi načela in politika zaposlovanja in razporejanja kadrov. V dogovoru se udeleženci obvezujejo tudi za naloge s področja poklicnega usmerjanja, kot sistematične in stalne družbene in strokovne pomoči pri usklajevanju poklicnih interesov, želja, znanja in sposobnosti mladine in odraslih s potrebami združenega dela in družbe kot celote.

Udeleženci dogovora se tudi obvezujejo, da bodo postali vzgojno izobraževalni programi sestavni del kadrovskih načrtov, kar seveda sodi na področje uresničevanja usmerjenega izobraževanja.

Precej pozornosti družbeni dogovor namenja kadrovanju za opravljanje najodgovornejših nalog in funkcij. Zadnji del dogovora pa udeležence zavezuje, da za učinkovito in usklajeno izvajanje kadrovske politike zagotovijo strokovne pogoje.

Družbeni dogovor, ki je delegatom vseh treh zborov posredovan v razpravo in sprejem, poleg skupščine občine Jesenice, sklepajo vse občinske družbenopolitične organizacije, temeljne in druge organizacije združenega dela ter druge samoupravne organizacije in skupnosti s sedežem v občini, samoupravne interesne skupnosti občine in krajevne skupnosti občine Jesenice. Seveda bodo po sprejemu vsi podpisniki dogovora spremembe in dopolnitve vnesli tudi v svoje samoupravne splošne akte.

DRUŽBENI DOGOVOR O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH DRUŽBENEGA DOGOVORA O URESNIČEVANJU KADROVSKE POLITIKE V SR SLOVENIJI

K družbenemu dogovoru o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji, ki so ga sklenili udeleženci dogovora v letu 1979, odbor za spremljanje izvajanja družbenega dogovora v SR Sloveniji predlaga nekatere spremembe in dopolnitve. Predlagatelj v svoji obrazložitvi navaja, da je v okviru stalnega in pravočasnega prilagajanja družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji nujno potrebno nadaljnje dogajanje dogovora z vsemi spremembami, ki jih to področje zahteva. Dopolnitve in spremembe se predvsem nanašajo: na uresničevanje kolektivnega dela in odgovornosti, na planiranje kadrov, uresničevanje politike odlikovanj SFRJ, usmerjeno izobraževanje, kadrovanje kadrov na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite in oboroženih sil, na obvezno dopolnilno izobraževanje delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi in na nekatere terminološke spremembe.

Ker so skupščine občin tudi udeležence družbenega dogovora, morajo tudi delegati vseh treh zborov jeseniške skupščine o spremembah in dopolnitvah razpravljati in jih sprejeti.

PREDLOG ODLOKA O DOLOČITVI PRISPEVNIH STOPENJ

Glede na to, da kljub podaljšani roku k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti niso pristopile vse organizacije združenega dela ali druge samoupravne organizacije, je skupščina občine na osnovi republiških zakonov s področja izobraževanja, otroškega varstva, kulture, telesne kulture, skrbi, zdravstva, zaposlovanja, komunalne dejavnosti in varstva pred požarom pristojna, da z odlokom predpiše obveznosti za vse zavezanke, ki navedenih planskih dokumentov SIS niso sprejeli.

Iz podatkov v gradivu za delegate je razvidno, da je k posameznim samoupravnim sporazumom pristopilo od 88,61 do 92,49 % zaposlenih, da je od 5,85 do 9,73 % zaposlenih sicer pristopilo, vendar s pridržkom, da pa pri nobeni SIS niso pristopile vse organizacije združenega dela oziroma vsi zaposleni. Nekatere organizacije združenega dela so samoupravne sporazume sprejele s pridržkom, vendar njihove pripombe niso takega značaja, da bi vplivale na vsebino samoupravnih sporazumov, niti na združevanje sredstev, zato jih bodo mo-

rale posamezne SIS uskladiti same s prizadetimi organizacijami.

Glede na to, da se vsem delovnim ljudem in občanom zagotavlja enak obseg dejavnosti, ki so skupnega pomena je prav, da se z odlokom določijo enake prispevne stopnje tudi za tiste delovne ljudi in občane, ki samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti - za obdobje 1981 - 1985 niso sprejeli torej tudi za delavce, ki združujejo delo v poslovnih enotah s sedežem izven območja občine Jesenice. Tako bo vsem delovnim ljudem in občanom zagotovljen enakopraven položaj pri uresničevanju pravic in obveznosti na področju otroškega varstva, izobraževanja, kulture, telesne kulture, socialnega skrbstva, zdravstva, zaposlovanja, komunalne dejavnosti in požarne varnosti. Nove obveznosti po odloku se bodo uporabljale od 18. januarja 1981 dalje.

Izračuni prispevkov za skupno porabo v letu 1981 temeljijo na podatkih o načrtovanem gibanju dohodkov in gibanju bruto mase osebnih dohodkov v občini ter na globalu sredstev, ki jih posamezne samoupravne interesne skupnosti načrtujejo za uresničevanje programiranih nalog. Tako bomo v letu 1981 združevali sredstva po naslednjih stopnjah:

IZ OSEBNEGA DOHODKA DE-LAVCEV (OSNOVA BRUTO OSEBNI DOHODEK):

- 0,80 % za skupnost otroškega varstva - po domicilu
- 1,45 % za skupnost otroškega varstva - po delovnem mestu
- 6,38 % za izobraževalno skupnost
- 0,44 % za kulturno skupnost
- 0,565 % za telesnokulturno skupnost
- 0,67 % za skupnost socialnega skrbstva
- 1,10 % za zdravstveno skupnost
- IZ DOHODKA (OSNOVA BRUTO OSEBNI DOHODEK):**
- 8,68 % za zdravstveno skupnost
- 0,21 % za skupnost za zaposlovanje
- 0,55 % za komunalno skupnost občine
- 0,31 za samoupravno interesno skupnost za varstvo pred požarom občine Jesenice.

Odlok o prispevnih stopnjah po razpravi sprejemata samo zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti, medtem, ko bodo delegati družbenopolitičnega zbora k odloku oblikovali samo stališče.

NAČELA IN MERILA ZA RAZMEŠČANJE IZVAJANJA VZGOJNOIZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

Izobraževalna skupnost SR Slovenije predlaga delegatom vseh treh zborov v razpravo in sprejem predlog družbenega dogovora o načelih in merilih za razmeščanje izvajanja vzgojnoizobraževalnih programov usmerjenega izobraževanja v SR Sloveniji. Zaradi širšega družbenega interesa predlog z uvodno obrazložitvijo v celoti objavljamo.

PREDLOG DRUŽBENEGA DOGOVORA O NAČELIH IN MERILIH ZA RAZMEŠČANJE IZVAJANJA VZGOJNO- IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA V SR SLOVENIJI

Javna razprava v letu 1980 o mreži šol je pokazala potrebo po družbenem dogovoru, ki bi opredelil kriterije za oblikovanje racionalne in strokovno utemeljene mreže šol. Na področju usmerjenega izobraževanja obstojajo stabilizacijske možnosti predvsem v spremembi mreže šol, zato je sprejetje takega dogovora še bolj nujno. V javni razpravi je bilo namreč ugotovljeno, da je sedanja mreža predimenzionirana, saj je bilo vsako leto razpisanih okrog 600 učnih mest več kot imamo učencev, ki končujejo osnovno šolo, to pa onemogoča usmerjanje učencev v tiste poklice, za katere je združeno delo najbolj zainteresirano, kar ohranja strukturna neskladja in otežuje premike na področju zaposlovanja. Sedanja mreža tudi ne ustreza novi programski strukturi usmerjenega izobraževanja. Z novimi vzgojno-zobrazovalnimi programi odpravljamo klasično delitev na poklicne in tehnične šole, kar pomeni, da bi morala vsaka šola izvajati program v celoti. Nadalje je bilo ugotovljeno, da je sedanja mreža v marsičem neracionalna in tudi nekvadratna, saj imamo majhne šole in veliko dislociranih oddelkov, ki so dragi in nekvadratni. Obstojeca mreža šol je nastajala kot rezultat sedanjega vzgojno-izobraževalnega sistema. Določen vpliv na razvoj šolske mreže v nekaterih regijah so imela velika demografska gi-

banja, gospodarska nerazvitost posameznih področij in večji interes prebivalcev po določeni vrsti izobrazbe. Sedanja struktura in funkcioniranje obstoječe mreže vzgojno-izobraževalnih organizacij srednjega izobraževanja kaže na probleme in določene pomanjkljivosti v organizaciji in funkcioniranju obstoječega sistema mreže šol, s tem pa tudi nujno potrebo po njegovi preobrazbi. Z namenom, da se

- zagotovi in uskladi samoupravno urejanje odnosov pri opredeljevanju in določanju izvajalcev posameznih vrst vzgojno-izobraževalnih programov v usmerjenem izobraževanju,

- spremeni vsebina, oblika in organizacija vzgojno-izobraževalnega dela v usmerjenem izobraževanju tako, da bo po vsaki stopnji izobraževanja omogočena vključitev v delo ali nadaljevanje izobraževanja in izpopolnjevanja ob delu in iz dela,

- pospeši proces demokratizacije vzgojno-izobraževalne dejavnosti tako, da bo dostopna vsem občanom, mladini in odraslim glede na njihove sposobnosti, nagnjenja ter usklajena s kadrovskimi potrebami, demografskimi zmogljivostmi in materialnimi možnostmi združenega dela in celotne družbene skupnosti,

- usklajeno izvaja družbeno planiranje kadrovskih in izobraževalnih potreb, ki predstavlja osnovo svobodne menjave dela med organizacijami združenega dela kot uporabniki in vzgojno-izobraževalnimi organizacijami kot izvajalci,

- zagotovi racionalno in ekonomično trošenje sredstev, namenjenih za izobraževanje in učinkovito izrabljanje obstoječe kapacitete ter smotorno vlaganje v kadrovske in materialne pogoje vzgojno-izobraževalnega dela,

je skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije na osnovi usklajenih pripomb, ki so bile dane na osnutek dogovora, na skupni seji obeh zborov, dne 25. decembra 1980 sprejela predlog družbenega dogovora o načelih in merilih za razmeščanje izvajanja vzgojno-izobraževalnih programov usmerjenega izobraževanja v SR Sloveniji in ga posreduje vsem udeležencem v razpravo in sprejem. Predlog družbenega dogovora opredeljuje načela in okvirna merila, po katerih naj bi se razmeščali vzgojno-izobraževalni programi oziroma določali izvajalci za izvajanje posameznih vrst programov, ter pogoje za prostorsko razmestitev izvajanja programov.

Iz predloga družbenega dogovora izhaja, da bodo programe za pridobitev strokovne izobrazbe lahko izvajale tiste šole, ki program lahko izvajajo celovito in imajo za to kadrovske in materialne pogoje ter bodo v prvem letniku srednjega izobraževanja vpisale najmanj tri oddelke in isti usmeritvi ali najmanj dva oddelka v program, ki nima smeri izobraževanja oziroma v katerem vse smeri izobraževanja usposabljaajo za isto stopnjo zahtevnosti dela. Če pa so družbene potrebe po izobraževanju manjše v posamezni usmeritvi, mora razmestitev programov zagotoviti toliko oddelkov, kolikor je določeno s samoupravnim sporazumom o temeljnih planov ustrezne posebne izobraževalne skupnosti. Tudi odpiranje dislociranih oddelkov bo možno le po poprejšnji uskladitvi družbenih potreb in pogojev v posebni izobraževalni skupnosti.

V predlogu družbenega dogovora so opredeljene tudi naloge in obveznosti udeležencev dogovora, ki so z dolžni, da bodo spremljali izvajanje družbenega dogovora ter usmerjali razvoj vzgojno-izobraževalne dejavnosti. Uporabniki in izvajalci v posebnih izobraževalnih skupnostih bodo ugotavljali potrebe po usmerjenem izobraževanju in v skladu s tem tudi določali mrežo šol v sodelovanju z uporabniki in izvajalci v občinskih izobraževalnih skupnostih. Uporabniki in izvajalci posebnih in občinskih izobraževalnih skupnosti bodo po svojih delegatih v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije ugotavljali celotne potrebe ter jih usklajevali z zmogljivostmi izobraževalnih organizacij in s številom možnih udeležencev izobraževanja ter določali strukturni delež razpoložljive populacije za posamezne usmeritve glede na prioritete potrebe združenega dela. Posebna vloga je namenjena SZDL in njenim koordinacijskim telesom v občinah in v medobčinskih območjih.

PREDLOG DRUŽBENEGA DOGOVORA

Na podlagi 147. člena ustave SR Slovenije in v skladu z družbenopolitičnimi opredelitvami, ki izhajajo iz ustave, resolucij X. in XI. kongresa ZKJ ter VII. in VIII. kongresa ZKS, zakona o združenem delu, zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja, zakona o usmerjenem izobraževanju, zakona o družbenem planiranju in drugih družbenopolitičnih dokumentov in z namenom:

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 26. JANUARJA DO VKLJUČNO 1. FEBRUARJA

26. januarja, JANEZ KOMEL, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Janševa 6,
27. januarja, EMIL AZMAN, vodja sektorja novogradij, Jesenice,
Titova 3, štev. telefona 82-262.

28. januarja, dr. MARIN GABROVŠEK, vodja TKR, Jesenice, Kejžarjeva 1, štev. telefona 81-439,

29. januarja, BOŽO BARTELEJ, član PO, Jesenice, Titova 3 a, štev. telefona 81-453,

30. januarja, FRANC GASSER, vodja TOZD Profilarna, Zirovnica, Moste 22,

31. januarja, JANEZ POLJŠAK, vodja splo. sektorja, Hrušica 12,
1. februarja, ANTON VARL, član PO, Jesenice, Titova 82, štev. telefona 82-576.

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. telefona 601, sobe številka 19.

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni Jesenice.

V prostih sobotah, nedeljah, praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni Jesenice.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOCNI:
PONEDELJEK - 26. 1.	ANTON BURJA, st.	MITJA KERSNIK
TOREK - 27. 1.	VINKO ROTAR	ALOJZ VARL
SREDA - 28. 1.	JOŽE HRIBAR	SAŠO DOLINAR
ČETRTEK - 29. 1.	AHMED TELALOVIĆ	EDO KAVČIČ
PETEK - 30. 1.	MIROSLAV ZUPAN	ANTON SITAR
SOBOTA - 31. 1.	MIHA ŠLIBAR	VALENTIN MARKEZ
NEDELJA - 1. 2.	JOŽE ŽIDAR	JANEZ KOVAČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 26. januarja do 31. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopolodne: I. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle,

popoldne: II. obratna ambulanta - dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Česrec.

V soboto, 31. januarja, samo dopoldne, II. obratna ambulanta - dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Česrec.

Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle.

ZOBNE AMBULANTE:

Dopolodne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.

Za Železarno v torek, 27. januarja, od 13. do 19. ure.

Za borce: v četrtek, 29. januarja, od 13. do 19. ure.

Popoldne: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražišar.

Za Železarno v torek, 27. januarja in v četrtek, 29. januarja, od 7. do 13. ure.

V soboto, 31. januarja, samo dopoldne, I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražišar.

Po sklepih delavskih svetov temeljnih organizacij ter na osnovi določil statuta temeljnih organizacij, razpisne komisije temeljnih organizacij v delovni organizaciji SZ - ŽELEZARNA Jesenice, Jesenice z o.s.o. 64270 Jesenice, Cesta železarjev 8

RAZPISUJEJO

nas dnja prosta dela in naloge:

1. Vodja TO Plavž Jesenice, Jesenice
2. Vodja TO Jeklarne Jesenice, Jesenice
3. Vodja TO Hladna valjarna Bela, Jesenice
4. Vodja TO Hladna valjarna Jesenice, Jesenice
5. Vodja TO Žičarna Jesenice, Jesenice
6. Vodja TO Profilarna Javornik, Jesenice
7. Vodja TO Željarna Jesenice, Jesenice
8. Vodja TO Elektrode Jesenice, Jesenice
9. Vodja TO Remontne delavnice, Jesenice, Jesenice
10. Vodja TO Vzdrževanje Jesenice, Jesenice
11. Vodja TO Družbena prehrana Jesenice, Jesenice.

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati za opravljanje navedenih del in nalog izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo ad. 1 do 10. visoko šolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji; ad. 11. visoko ali višjo šolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji;

- da imajo moralno-politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Mandat izbranega kandidata bo trajal štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev (diploma, opravljanje dosedanjih del in nalog, delovni dobi) v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo« in z natančno navedbo temeljne organizacije za katero se prijavljajo, v roku 15 dni po objavi oziroma do vključno 7. februarja 1981 na naslov: Kadrovske sektor, Železarna Jesenice, 64270 Jesenice, C. Železarjev 8.

- zagotoviti in uskladiti samoupravno urejanje odnosov pri opredeljevanju in določanju izvajalcev posameznih vrst vzgojnoizobraževalnih programov v usmerjenem izobraževanju;

- spreminjati vsebino, oblike in organizacijo vzgojnoizobraževalnega dela v usmerjenem izobraževanju tako, da se lahko učenci po vsaki stopnji izobraževanja vključujejo v delo, in da lahko v prožno organiziranem sistemu izobraževanja nadaljujejo izobraževanje in izpopolnjevanje ob delu in iz dela ali v določenem odnosu do dela;

- pospeševati proces demokratizacije vzgojnoizobraževalne dejavnosti tako, da bo ob enakih pogojih dostopna vsakemu občanu, mladini in odraslim glede na njihove sposob-

nosti in nagnjenja, ter da bo pri tem usklajena s kadrovskimi potrebami, demografskimi zmogljivostmi in materialnimi možnostmi združenega dela in celotne družbene skupnosti;

- usklajeno izvajati družbeno planiranje kadrovskih in izobraževalnih potreb v temeljnih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in družbenopolitičnih skupnostih, ki predstavljajo osnovo svobodne menjave dela med organizacijami združenega dela kot uporabniki in vzgojnoizobraževalnimi organizacijami kot izvajalci izobraževalnih storitev;

- racionalno in ekonomično trošiti sredstva, namenjena za izobraževanje, in učinkoviteje izrabljati

(Nadaljevanje na 8. strani)

34. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Monter Dravograd je na 34. seji dne 16. decembra 1980 poleg gospodarskega načrta temeljne organizacije za leto 1981 obravnaval tudi vrsto drugih planskih dokumentov za novo srednjeročno obdobje, tako občinskega kot širšega območnega in republiškega značaja. Razpravljali pa je tudi o organiziranosti TOZD, o organiziranosti razvojno-konstruktivskega oddelka, o uvedbi premakljivega delovnega časa in še o nekaterih drugih vprašanjih.

Gospodarski načrt TOZD za leto 1981 je delavski svet sprejel s pripono, da je treba plan zaposlenosti do naslednje seje ponovno proučiti. Sporazume o temeljnih planov (posebna izobraževalna skupnost za metalurgijo in kovinarstvo, elektrogospodarstvo, železniški in luški promet, magistralne in regionalne ceste, letališki promet, PTT promet, območna vodna skupnost, občinska komunalna in kmetijska skupnost, financiranje KS Črneče, Dravograd, Libelče, Sentjanž in Trobnje) je sicer, z izjemo temeljev planov letališke dejavnosti, sprejel, vendar pa je bilo v okviru razprave omenjenih nekaj pripomb, ki jih kaže povzeti. Tako je bilo rečeno, da so prispevki previsoki, da ni poročil o izvajanju samoupravnih sporazumov v minulem srednjeročnem obdobju, da jih je treba sprejeti v naglici, ker se je s planiranjem kasnilo, eden izmed delegatov delavskega sveta pa je dejal, da ni prav, ker sporazumov niso predhodno obravnavale delovne skupine in je bil celo proti sprejetju sporazumov. Rečeno je bilo tudi, da je to precej nenavadna situacija, ko se v interesnih skupnostih glasuje za programe, v kolektivu pa se glasuje proti prispevkom, ko bi se morali zavdati, da je prispevek v bistvu le številčno ovrednotenje programa. V okviru razprave je bilo dano tudi pojasnilo, da se v občini Dravograd povečujejo prispevne stopnje predvsem zato, ker je občina izpadla iz republiškega sistema solidarnosti (nekaj sredstev mora celo združevati za republiško solidarnost) ter da izkušnje kažejo, da se v primeru, če se sporazum ne sprejme, običajno z zakonom določi višje obveznosti. Naveden je bil tudi primer solidarnostnega prelivanja sredstev, ki ga omogočajo sporazumi (tovornine pri železnici, različne tarife za posamezne porabnike v elektrogospodarstvu).

Pod posebno točko je delavski svet obravnaval in potrdil tudi družbeni dogovor o temeljnih plana občine Dravograd, in dogovor o kadrovski politiki v občini Dravograd ter samoupravne sporazume o enotni metodologiji razvida del in nalog, o razvijanju mladinskega prostovoljnega dela v občini, o združevanju dela in sredstev za izgradnjo pralnice na Ravnah na Koroškem (TOZD Monter bo sodeloval z deležem do največ 200.000 din), o štipendiranju v občini Dravograd, o temeljnih plana območne zavarovalne skupnosti in samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti za cene v občini Dravograd.

Delavski svet je soglašal tudi z analizo in ugotovitvami sektorja za ekonomiko in organizacijo železarne Jesenice ter sklenil, da bo temeljna organizacija postopno dopolnila posamezne funkcije TOZD oziroma, da jih bo bolje organizirala. Imenovala

je tudi posebno delovno skupino za pripravo in izvedbo organizacijskih izboljšav v kateri bo sodeloval tudi predstavnik SEO. Odločil se je tudi za priključitev razvojno-konstruktivskega sektorja komercialnemu sektorju ter potrdil predlog o prilaganju delovnega časa delovnim

31. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo TOZD Monter Dravograd se je sestel na 31. seji dne 15. decembra, torej dan pred sejo delavskega sveta. Obravnaval je večino zadev, ki jih omenjamo v povzetku zapisnika s seje delavskega sveta, seznanil pa se je tudi s potekom investicije v obrat zvarjenec.

V podrobni informaciji o poteku te investicije, ki jo je podal tehnični vodja, je le-ta posebej poudaril, da se problemi pojavljajo predvsem v zvezi z dokumentacijo, ki jo »Projekta« inženiring ne pošilja pravočasno ter da jim tudi projektivni biro železniškega gospodarstva Ljubljana še ni poslal projekta za železniški tir. Odbor je sklenil, da mora tehnični vodja skupaj z ostalimi nosilci odgovornosti pri poteku investicije skrbno spremljati izjava-

pogojem na terenu (v sončnem vremenu naj bi dela potekala dlje kot sicer). Potrdil pa je tudi razpis za prosta dela in naloge vodje komercialne in priprave dela. Za novoletno obdaritev otrok članov kolektiva je sklenil prispevati enak delež kot prejšnje leto (150 din), prav tako pa tudi osnovni šoli Črneče (5.000 din).

Pod razno je bil delavski svet seznanjen še s poročilom volilne komisije o rezultatih referenduma z dne 3. 12. 1980, poleg tega pa je razpravljala še o vprašanju dostavljanja hrane na gradbišče Pliva-Savski Marof, o spremembi delovnega časa za kuharice ter o predlogu za zmanjšanje stroškov za statik nosilce. Za odpis osnovnih sredstev je sklenil organizirati javno dražbo, za organizacijo letne konference osnovne organizacije sindikata pa je iz sklada skupne porabe potrdil dotacijo v višini 50.000 dinarjev.

BL

TOZD Livarna

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Livarna je na 14. seji, dne 26. decembra lani, sprejel in potrdil samoupravne sporazume o temeljnih plana Železarne, občinskih in republiških SIS (družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje) za novo srednjeročno obdobje, prav tako pa tudi družbeni dogovor o temeljnih plana občine Jesenice za obdobje 1981–1985 in plan TOZD Livarna za letošnje leto. Soglašal pa je tudi z združevanjem sredstev za finansiranje skupnih nalog s področja ljudske obrambe in družbene samozastite, s samoupravnimi sporazumi s področja SIS za ekonomske odnose s tujino ter s sporazumom o delitvi dela dohodka na osnovi zagotovitve vložnega materiala s TOZD Monter Dravograd.

Sicer pa je bilo na seji, kot je razvidno iz zapisnika, največ razprave okrog izvajanja nekaterih sklepov s prejšnje seje, ki so se nanašali predvsem na vprašanje beneficirane delovne dobe oziroma na problematiko osebnih dohodkov. Med drugim je bilo rečeno, da se je že pričelo z ekološkimi meritvami in da je dogovorjeno, da bodo opravljene na treh mestih v jeklovilarni I. Člani delavskega sveta so se seznanili tudi z odgovorom pravne službe, ki vsebuje navodilo o ugotavljanju beneficirane dobe, medtem ko odgovora s strani socialne službe še niso prejeli. Načeto je bilo tudi vprašanje nalog in opravil »kadrovc« v livarni in opredelitve njegove »beneficirane dobe«. Sklepa o tem, da bo za naprej šest delavcev – invalidov, ki so zaposleni na žarilni peči (ta se je s 1. januarjem prenesla v osnovna sredstva TOZD Livarna) kot žarilci jeklene litine, spadalo pod TOZD Livarna, pa delavski svet ni mogel potrditi, ker v zvezi s tem še ni sprejel ustre-

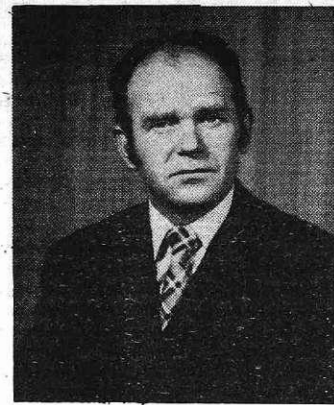
znega sklepa odbora za delovna razmerja TOZD.

Pod to točko (pregled uresničevanja sklepov s prejšnje seje) je bilo nadalje rečeno tudi, da je treba urediti vprašanje povečanja kategorije za pomočnika topilca v kovinolitarni ter urgirati glede odgovora za spremembo kategorije tretjega livarja (hkrati pa tudi za spremembo normativov) ter za povečanje normativov za prvega livarja na dve osebi. Pojasnjeno je bilo tudi, da bo vprašanje nagrade za izdelavo »glave gonilnika«, ki je bila narejena v rekordnem času, rešeno v kratkem, ter da bo komisija za opis del in nalog svoje delo dokončala v mesecu januarju.

Izvršen tudi ni bil sklep, da naj se vse delovodje nagrajuje po premijskem sistemu (omenjeno je bilo, da sklep ni bil pravilno formuliran, zato so oblikovali novega, ki se glasi: »Vsi skupinovodje v livarni se s 1. 12. 1980 obračunavajo po premijskem sistemu.«). To vprašanje naj bi uredil vodja TOZD skupaj z oddelkom za nagrajevanje. Delegati delavskega sveta so menili, da je zaradi pomanjkanja delavcev potrebno čimprej sklicati tudi sestanek vodje TOZD in delovodij o vrstnem redu opravljanja nekaterih del (priprava peska, razkladanje vagonov ipd.), ponovno pa so tudi zahtevali, da se z eno kategorijo višje oceni vsa opravila in naloge v TOZD Livarna. Prav v zvezi s tem vprašanjem so sklenili povabiti na naslednjo sejo delavskega sveta tudi predstavnika oddelka za študij dela in časa.

Delavski svet je na tej seji imenoval tudi inventurne komisije ter sprejel ustrezne sklepe v zvezi z revalorizacijo osnovnih sredstev in o obračunu amortizacije osnovnih sredstev v letu 1981. Podelil pa je tudi plakete in značke »Josip Broz-Tito – 30 let samoupravljanja«.

BL

V SPOMIN VIKTORJU KOKOŠARJU

V mrzlem zimskem dnevu 12. januarja, smo se na Dovjem poslovili od dolgoletnega sodelavca TOZD Elektrode Viktorja KOKOŠARJA.

Začel je pred 32 leti in rasteel z obratom in z razvojem varilne tehnike na Jesenicah. Postal je varilec specialist, saj je s svojo oceno vsakodnevno odločal o kvaliteti dodatnega materiala in sicer elektrod, VAC žice, varilnega praška in EPP žice.

Svoje znanje je znal prenašati tudi na mlajši rod.

Bil je odličen delavec in samoupravljaec in je poleg dobro opravljenega dela deloval tudi na vodilnih funkcijah v samoupravnih organizacijah. Imel je tudi močno novatorsko žilico, saj je pogosto sodeloval pri prenekanterih izboljšavah v proizvodnji. V društvu varilne tehnike na Jesenicah je Viktor zapisan med začetnike in pobudnike te dejavnosti na Jesenicah.

Prerani odhod je zapustil praznino v TOZD Elektrode, ker smo izgubili dobrega in vestnega delavca in sodelavca.

Delavci TOZD Elektrode in člani društva varilne tehnike na Jesenicah ga bomo ohranili v lepem spominu.

PERSONALNE VESTI — DECEMBER

V mesecu decembru je sklenilo delovno razmerje 41 delavcev, 47 delavcev pa je delovno razmerje prekinilo.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: BOŽIDAR BERNARD, 1920, OTK – 42 let in pol v ŽJ, VIKTOR ELERŠIČ, 1923, žičarna – 26 let v ŽJ, SILVA GABROVSEK, 1926, OTK – 37 let in pol v ŽJ, ANTON GRACELJ, 1920, RO. 34 let in pol v ŽJ, JANEZ KATNIK, 1921, SEO – 42 let in pol v ŽJ, STANISLAV KUSTERLE, 1930, valjarna bluming-štel – 32 let v ŽJ, MARJAN NATEK, 1920, transport – 32 let in pol v ŽJ, LADO NOČ, 1929, livarna – 34 let v ŽJ, ANTON POGACNIK, 1919, OTK – 41 let v ŽJ, FRANC REKAR, 1922, transport – 38 let v ŽJ in SLAVA ROBIČ, 1924, FRS – 31 let in pol v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: JOŽEF BEGUŠ, 1925, remontne delavnice – 34 let v ŽJ, ANTONIJA DIVJAK, 1931, elektrode – 20 let v ŽJ, ALBIN GORENC, 1922, vzdrževanje – 24 let v ŽJ, JOŽE KLINAR, 1927, splošni sektor – 28 let v ŽJ, JOŽE KOSMAC, 1925, profilarna – 31 let in pol v ŽJ, MIRKO KUNŠIČ, 1933, valjarna debele pločevine – 30 let v ŽJ, LEOPOLD LEGAT, 1925, splošni sektor – 27 let v ŽJ, IVAN MEDVED, 1922, valjarna debele pločevine – 34 let in pol v ŽJ, JOŽE MRAVLJE, 1941, družbena prehrana – 20 let in pol v ŽJ, KATA SAMARDŽIJA, 1926, valjarna bluming-štel – 9 let v ŽJ, MARJAN SOKLIČ, 1925, profilarna – 32 let v ŽJ in ANA TALER, 1928, družbena prehrana – 14 let in pol v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj!

UMRLI SO: GORAN KONJEVIČ, 1959, strojne delavnice – 3 leta v ŽJ, PAVEL KOVAČ, 1928, transport – 32 let v ŽJ in SAŠO PRAPROTNIK, 1943, remontne delavnice – 16 let in pol v ŽJ.

Svojcem naše iskreno sožalje! ODSLI V JLA: Adem Dizdarevič, 1961, strojne delavnice, Brane Ilič, 1961, jeklarna in Matjaž Korbar, 1961, splošni sektor.

DISCIPLINSKO ODPUSČENI: Jasim Beriša, 1958, jeklarna, Branko Čepon, 1959, hladna valjarna Jesenice, Momir Copič, 1956, hladna valjarna Bela, Ismet Dedič, 1956, hladna valjarna Jesenice, Boštjan Gašperin, 1960, OTK, Suad Hodžić, 1957, hladna valjarna Bela, Slobodan Jovičić, 1954, transport, Filip Rekar, 1959, žičarna, Ahmo Smailović, 1952, jeklarna in Nada Zidan 1950, jeklovlek.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Elektrode z dne 16. 1. 1981 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela oz. naloge

voznik viličarja, šifra 2520 D-3 7 kgt. 1 oseba

Pogoji: – 8 razredov osnovne šole, – izpit za voznika viličarja

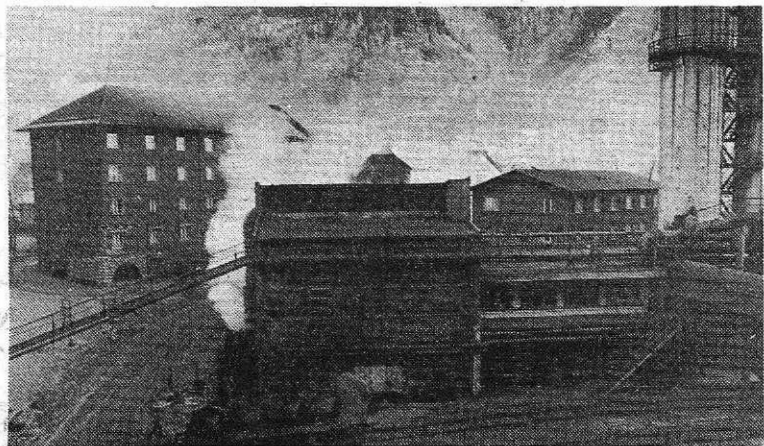
Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice, z oznako za TOZD Elektrode.

VABILO NA PREDAVANJE

Zveza inženirjev in tehnikov občine Jesenice prireja v ponedeljek, 26. januarja, ob 18. uri v zgornjih prostorih restavracije Kazina predavanje z naslovom:

LEPLJENJE KOVIN

Predaval bo Rado Torkar.

Jeseniška razglednica (Foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo prejeli iz treh temeljnih organizacij le šest zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Skupine so razpravljale o gospodarskem načrtu za leto 1981, o nekaterih zadevah, ki so bile na dnevnem redu samoupravnih organov, o varnosti pri delu in še o nekaterih drugih zadevah.

Iz TOZD ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna II–1 ter adjušta žičarne. SDS vodstvo TOZD je v zvezi z gospodarskim načrtom ugotovila, da je zni-

žanje proizvodnje sicer v skladu z že sprejetimi temelji planov, da pa bo »potrebni« dohodek dosežen le z nadaljnjim premikom proizvodnje v kvalitetnejši asortiment. SDS žičarna II–1 pa meni, da bo letos težko doseči planirano proizvodnjo VAC žice v kvalitetnem asortimentu, ker dela na združitvi strojev Herborn in Nichof potekajo zelo počasi. SDS adjušta na sam načrt sicer ni imela pripomb, zanimalo pa jih je, ko so razpravljali o poprečni ceni in o poprečnem mesečnem dohodku (10.666 din), s katero grupo se lahko doseže takšno poprečje.

SDS RTA 4 ter RTA 6 (TOZD REMONTNE DELAVNICE) sta se na sestanku seznanili z dnevnim redom zadnje lanskoletne seje delavskega sveta temeljne organizacije. Na sestanku SDS RTA 4 je bilo posebej poudarjeno tudi vprašanje spoštovanja varnostnih predpisov. Delavci oddelka klimatskih naprav so v zvezi s tem opozorili, da bi morala na žerjavih odstranjevati napake obvezno dva delavca, ena temperatura, plin, prah itd.). V RTA 6 skupina posla za izdelavo da aj

takoj poišče primeren prostor za rezalni stroj in da naj tudi sicer uredi vse potrebno za elektro in obločno varjenje v delavnici klimatskih naprav RTA. SDS RTA 6 pa je predlagala, da naj bi na enem prihodnjih sestankov obravnavali organizacijo dela ter razpravljali o vrednotenju nalog in opravil.

SDS delavnica elektroenergije (TOZD ENERGETIKA) je na sestanku izbrala tri delegate za delovno konferenco osnovne organizacije sindikata ter se seznanila s sklepi samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, ki se nanašajo na TOZD Energetika: Pod razno omenja, da se ne strinja z načinom izbire vodje TOZD (reelekcija), od predsednika razpisne komisije pa je zahtevala, da en izvod poslovnika po katerem bo delala komisija, da na vpogled vodstvu elektroenergije.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranja – Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIM PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

MLADI V JEKLARNI O PROIZVODNJI

Na rednem sestanku osnovne organizacije ZSMS TOZD Jeklarna, 14. januarja, so osrednjo pozornost namenili proizvodni problematiki, v nadaljevanju pa so podelili knjižna darila.

Poleg članov mladinske organizacije sta sestanku prisostvovala tudi vodja TOZD Jeklarna Alojz Kalan in sekretar KS ZSMS Železarne Tihomir Kostić.

Na začetku je vodja TOZD Jeklarna Alojz Kalan poudaril, da je prav, da se mladi zanimajo za proizvodnjo in proizvodne rezultate. Članom je razložil proizvodno problematiko v preteklem letu ip v prvi polovici januarja 1981. V preteklem letu smo za planom zaostali okrog 10 %. Vzroki so bili subjektivni in objektivni: pomanjkanje delavcev, pomanjkanje gradiva, iztrošenost delovnih naprav in velika bolezenska odsotnost. Isti problemi se pojavljajo tudi že v začetku tega leta. Zaradi pomanjkanja delavcev smo morali delati s tremi pečmi namesto s petimi. Mnogi delavci so podaljšali svoj redni dopust iz starega v novo leto in sedaj, ko smo se zbrali, se je pojavila gripa in s tem se je povečala bolezenska odsotnost. Potreben bi bil večji odziv delavcev, da bi prihajali na delo tudi v prostih dneh in da bi delali z vso prizadevnostjo. Velikokrat znamo kritizirati, pomagati pa nismo pripravljeni. Z delovnimi napravami slabo ravnamo in vzdrževalci nam to očitajo, velikokrat se sliši o slabem delu žerjavovodij, da o varnosti sploh ne govorimo. Premalo je medsebojne pomoči. Nekateri delavci se izgovarjajo, da to ni njihovo delo, ne vedo pa, da vsaka odklonitev pomeni izpad proizvodnje in slabši finančni uspeh, ki je pomemben za vso Železarno in ne samo za jeklarno. V jeklarni je treba napeti vse sile, da se stanje izboljša, potrebno je več delati in dela ne bi smeli odlagati za jutri, kajti jutri lahko pride kaj nepričakovanega. Od nas so odvisne vse TOZD, ki so v proizvodni verigi za nami in če mi ne naredimo našega plana, zaostajajo tudi ostale TOZD za svojimi plani. Te situacije se moramo zavedati. Pri primanjlovanju delavcev bi morali izkoristiti tudi notranje rezerve, saj imamo sedaj 42-urni delovni teden, pred več kot desetimi leti pa smo imeli še 56-urnega, pa ni bilo toliko problemov. Okrog 25 % delavcev je vsak dan prostih in če bi polovica teh prihajala na delo v prostem času, bi imeli dovolj delavcev za krizna obdobja, s tem pa bi bila dosežena večja produktivnost in večji osebni dohodek. Delavci, ki bi prihajali na delo v prostem času naj bi bili porazdeljeni na vse izmene.

V nadaljevanju se je sekretar koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Tihomir Kostić izrekel nekaj pobud za uspešnejše vključevanje mladih v politične tokove. Kadar primanjkuje delavcev in so posadke zmanjšane skoraj za polovico, bi mladi morali priskočiti na pomoč in s tem pritegniti tudi starejše delavce, ki bi radi pomagali TOZD ob pomanjkanju delavcev. Mladi bi morali reševati probleme s konkretno akcijo. O tem smo se že pogovarjali in bi bilo potrebno narediti analizo ali smo pripravljeni priti na delo ali ne.

V nadaljevanju je pohvalil mlade iz jeklarn in dejal, da jeklarna nima slabih mladincev, tisti pa, ki so naredili kdaj neopravičeni izostanek, so to po vsej verjetnosti naredili zaradi neodločljivih problemov in se to verjetno ne bo ponavljalo.

V razpravi smo ugotovili, da so mladi pripravljeni priti na delo v prostem času, vendar jih delovodje ne obvestijo. Raje vidijo da en delavec opravi delo za dva, kot da bi po-

iskali drugega in pri SM peči, kjer je normativ za tri delavce, delata ponavadi samo dva in ne iščejo tretjega. Šele ko drugi zbolijo, iščejo novega. Rayno tako je za vlagalce, kjer je normativ za štiri delavce in če imajo na delu tri vlagalce, četrtega ne iščejo, če pa pride iz druge izmene pa mora ta zakladati pet peči. Za taka dela delavci ne prihajajo radi na delo, vse drugače pa bi bilo, če bi delovodje iskali toliko delavcev kolikor jih manjka pri pečeh ali pri strojih.

Nadalje so govorili o slabi organizaciji dela in slabem odnosu vodilnih delavcev. Dotaknili so se tudi vsakodnevnih problemov, od neodgovornega ponašanja na delovnem mestu in predčasnega odhajanja z

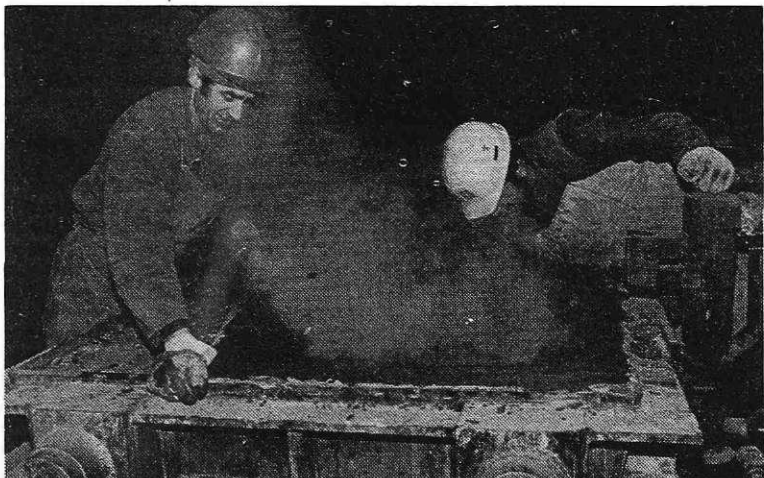
delovnega mesta, do problema samskih domov — slabe odnose z vrstniki in stanovalci samskih domov. Mladi priznajo, da nekateri ne upoštevajo hišnega reda in smatrajo, da je hišni red v samskih domovih tak kot v kakšni kaznilnici.

Spregovorili so tudi o veliki bolezenski odsotnosti. Potrebna bi bila skupna akcija z družbenopolitičnimi organizacijami, da bi bolezenska odsotnost zmanjšali. Potrebno bi bilo tudi odpraviti prepih, ki je tudi vzrok, da se bolezenska odsotnost povečuje. Skupaj bi morali v akcijo za dvig produktivnosti.

Sprejeli so sklep, da bodo naredili seznam vseh, ki so pripravljeni prihajati na delo v prostem času tako mladi kot starejši delavci, in tako skupaj z vodstvom TOZD poskušali rešiti problem pomanjkanja delavcev v kriznih obdobjih.

Na koncu sestanka so podelili knjižna darila najbolj aktivnim mladincem v TOZD Jeklarna.

Safet Imamović

Sodelavca pri obzidavi vmesne ponvice za konti-liv (Foto I. Kučina)

MLADI V TOZD STROJNE DELAVNICE O TEKOČIH NALOGAH

V ponedeljek, 12. januarja je predsednik OO ZSMS TOZD Strojne delavnice Leopold Bizalji sklical sestanek, katerega se je udeležilo 26 mladincev. Na sestanku so obravnavali evidentiranje udeležencev za mladinske delovne akcije v letu 1981 in tekočo problematiko.

Za mladinske delovne brigade so se prijavili: Senad Suljanović, Franc Ploj, Asmir Grudić in Ferid Gazibara. Ker gre iz delovnega razmerja v MDA le en mladinec, bo treba opraviti ustrezen izbor.

Koordinacijski svet ZSMS Železarne pripravlja delovno brigado za potrebe Železarne, ki bo delala v glavnem v popoldanskem času, v njej pa bodo sodelovali pripadniki JLA iz Bohinjske Bele.

Predsednik osnovne organizacije sindikata je spregovoril o pomenu delovnih akcij.

Predsednik OO ZSMS je menil, da so v pripravi stenskega časopisa

pripravljeni sodelovati vedno eni in isti. Z mladimi iz Javornika in Bele so se dogovorili, da bodo naslednji stenski časopis pripravili oni, za kar so zadolžili Slavka Sefaja. Za temo, ki naj bi jo stenski časopis vseboval, pa se bodo še dogovorili.

Dogovorili so se, da bodo obiskali na domu Saida Čučuka, ki se je ponesrečil v prometni nesreči.

Predsednik je prisotne seznanil tudi o udeležbi mladih iz TOZD na kurirskem smuku.

Janko Mulej je predlagal, da bi se pogovorili o evidentiranju mladih za sprejem v zvezo komunistov. To nalogo je prevzelo predsedstvo OO ZSMS TOZD Strojne delavnice.

Predsednik je opozoril navzoče naj vplivajo na boljšo udeležbo na sestankih mladinske organizacije, še posebno, ker bodo sestanki predvsem v prostem času.

MD

MLADI VZDRŽEVALCI O SVOJEM DELU

V petek, 9. januarja, je bil sestanek OO ZSMS TOZD Vzdrževanje. Obravnavali smo naloge, ki smo jih izvršili v mesecu decembru in sicer:

- aktivno smo se vključili v obravnavo in sprejem srednjeročnega plana SOZD SZ, Železarne in TOZD,

- deset mladincev iz predsedstva in vodje aktivov so sodelovali na seminarju na Bledu in v Martuljku,

- pripravili smo gradivo za glasilo Mladost, ki je že izšlo,

- aktivno smo se vključevali v športna tekmovanja, ki jih organizira sindikat in sicer: v namiznem tenisu, kjer smo dosegli drugo mesto, v odbojki smo bili tretji in v košarki šesti,

— trije mladinci naše OO ZSMS so se udeležili izleta v pobrateno mesto Valjevo, kjer smo bili gostje v tovarni Krušik.

Dogovarjali smo se tudi o nalogah, ki jih imamo v mesecu januarju. V januarju bo izšlo glasilo Mladost, katerega mentor bo Vito Pretnar, gradivo pa naj bi prispevali vsi referenti za informiranje (glasilo je že izšlo). Izvoliti moramo tudi vodjo mladih komunistov, ki dobro pozna razmere v mladinskih organizacijah in ima opravljeno kakšno politično šolo.

Na koncu pa smo se pogovarjali o razstavi fotografij, ki bo v kantini na Beli. Za to je zadolžen aktiv HVB, mentor pa je Vito Pretnar.

N. C.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

16

ZAŠČITA ŽIVALI OB KEMIČNEM NAPADU

Slama mora biti zrezana vsaj na 2 cm dolge koščke, da jo dobro prežvečijo. Zelena krma mora biti sveža, le-to pokladamo postopoma, da se konji privadijo nanjo. Napajati jih moramo vsaj pol ure pred krmljenjem, obseg obroka pa moramo uskladiti s težo dela. Po vsakem obroku mora žival počivati eno uro.

Pokvarjeni zobje in goltanje zraka sta pogostna vzroka za kolike pri konjih.

NEDELJSKA (PRAZNIČNA) BOLEZEN

Praznična bolezen se razvije zaradi presnovnih motenj ogljikovih hidratov v mišicah.

Bolezen se večinoma pojavlja pri mlajših, dobro rejenih konjih, predvsem v hladnem vremenu, če so živali mirovale 1 do 3 dni in medtem dobivale krepko krmo.

Znamenja bolezn se pokažejo hitro potem, ko je konj začel delati (včasih v pol ure ali celo hitreje). Za to bolezen so značilni slabost, ohromelost in temno rjav seč. Poleg tega je žival nemirna, drhti in se znoji. Prizadete mišice predvsem zadnjega dela telesa postanejo trde in nabrekli.

Če pri živali po nekajdnevem počitku ob začetku dela opazimo omenjena znamenja, moramo takoj ustaviti delo, ker vsak nadaljnji korak lahko poslabša bolezen, da zdravljenje ne bo več uspešno. Sprehod konja do oddaljenega hleva je lahko tudi zelo škodljiv. Zato konja ogrnemo in počakamo na pomoč strokovnjaka.

Bolezen lahko preprečimo, če konje med večdnevem počitkom krmimo slabše kot v delovnih dneh.

FISTULA

Fistula je rana z majhno odprtino, ki ne kaže, da bi se zarasla. Iz nje občasno ali neprenehoma teče izcedek. Glede na vzrok in vrsto izcedka poznamo gnojne fistule, fistule posameznih organov in fistule, ki izločajo normalne izločke organizma (npr. žleze slinavke) ali pa patološke izločke.

Zdravljenje fistule je zapleteno, ker je treba odstraniti morebitni tujek, ki je običajl v rani ali pa odmrlo tkivo in obrezati kanal fistule, ki se ne more zarasti brez tega posega. Nekateri fistule je treba zašiti, da bi preprečili iztekanje izločkov, npr. mleka pri mlečni fistuli na sesku ali vimenu. Brez dvoma mora takšne posege opraviti strokovnjak.

PORODNIŠTVO

Porodništvo je zelo pomemben in razvejan predmet veterinarske dejavnosti. Čeprav so vzroki za to številni in tehtni, naj to pojasnimo le na kratko. V prvi vrsti upoštevamo kobile in krave, pri katerih je razmnoževanje zelo počasno. Od rojstva telčka do prve telitve preteče po navadi 28–32 mesecev ali približno dve leti in pol. Živali so pred porodom, med njim in po njem bolj občutljive za napačno prehrano, bolj dovzetne za bolezni in vse druge notranje in zunanje škodljive dejavnike. Sam porod pa je lahko zelo nevaren za porodnice in plod, saj lahko v pičlih 2–3 urah ali celo hitreje izgubimo oboje. Zdi se, da ni treba posebej omenjati gospodarske škode. Ta kratek uvod v porodništvo je nujno potreben, da se bomo vsake pomoči lotili resno, natančno in oprežno. Posebej naj poudarimo, da za pomoč pri porodih potrebujemo veliko znanja in izkušenj.

Patrolja RBK izvidnikov po prejemu naloge (Foto S. Tarman)

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

HIŠNA NAPRAVA ZA ČIŠČENJE ODPADNE VODE

Napravo, ki omogoča takšno čiščenje odpadne vode, da jo je možno ponovno uporabiti, so doslej imele samo vesoljske odprave s posadko ali pa v znanstveni fantastiki. Sedaj pa je prišla tudi na Zemljo. Neko gradbeno podjetje iz ameriške zvezne države Colorado je pred kratkim opremilo 150 počitniških hišic namesto z vodovodom, kanalizacijo ali greznico, z zaprtim čistilnim sistemom za odpadno vodo. Izdelovalec tega sistema, neko podjetje iz te zvezne države, vidi lepe izgleda za njegovo prodajo na področjih, kjer so problemi s pitno vodo.

Ta sistem za čiščenje odpadne vode združuje kanalizacijo in tehnologijo čiščenja z miniračunalnikom, ki nadzira njegovo delovanje in prenaša obratovalne podatke v centralno kontrolno enoto za vse hiše. Vse odpadne vode iz umivalnikov, stranišč in podobno, tečejo v 6000 litrski rezervoar, kjer jo razkrajajo bakterije. Nato prehaja skozi vrsto zelo finih membranskih filtrov, aktivnega ogljika in ionizirajočo smolo, ki odstranja

organske onesnaževalce in minerale. Končno jo pred shranitvijo v rezervoarju še sterilizira ultravijolna svetloba.

Celoten postopek traja štiri ure in rezultat je pitna voda, ki ustreza ali pa ima celo boljše lastnosti kot jo zahtevajo standardi ameriške agencije za zaščito okolja. Naprava je sposobna očistiti vse odpadne vode, ki jih sicer predelujejo konvencionalni sistemi za čiščenje.

Elektronski računalnik neprestano nadzira obratovanje sistema in če pride do okvare, ga ustavi, ugotovi napako in obvesti servisno postajo. Poleg tega javi računalnik servisni postaji koliko čiste vode je še v rezervoarju, tako da lahko serviserji določijo vrstni red popravil z ozirom na potrebo po vodi. Količina vode v sistemu zadošča za tri dni porabe pri družini s petimi osebami. Naprava lahko predela 1600 litrov vode dnevno in omogoča standardno porabo 28 litrov na minuto. Pri obratovanju nastane samo 1 % izgube na količini vode, kar pa je mogoče nadomestiti z vodo, ki jo prinesejo v hišo z različni konzervirani in podobno.

Kljub temu, da je pri tej napravi uporabljena tehnologija, preizkušena pri vesoljskih poletih, je glede na stroške konkurenčna z gradnjo vodovoda in kanalizacije. Njena cena je okoli 12.000 dolarjev, poleg 33 dolarjev mesečno za vzdrževanje. Za mestna področja, kjer že obstaja vodovod in kanalizacija je to drago, vendar je za področja, kjer ni vode, to poceni.

Možno tržišče v ZDA za ta sistem čiščenja odpadne vode še zdaleč ni nepomembno. Letno zgradijo v tej državi okoli 600.000

hiš in okoli 30 % jih ni priključenih na splošno vodovodno in kanalizacijsko omrežje. In za približno polovico teh hiš je potrebna bolj zahtevna kanalizacija kot je običajna greznica. Za te bo nova naprava cenejša in ugodnejša in to bo tudi njeno tržišče.

Za prodajo teh naprav so takojšnje velike možnosti na suhih področjih zahodnega dela ZDA. V inozemstvu bo najbolj zanimivo področje z nafto bogati, vendar na vodi revni srednji vzhod. Določeno omejitev pri tem predstavlja to, da je za normalno obratovanje za določeno področje potrebna centralna računalniška kontrolna enota in servisna postaja.

Vendar ima uporaba te naprave določene omejitve. Tako opozarjajo proizvajalci te naprave hišne lastnike, da ne more preskrbeti zadosti vode za zalivanje vrta in pranje avtomobila. Poleg tega lahko odprta vodovodna pipa hitro izprazni rezervoar s pitno vodo. Vprašanje je tudi, če ne bodo pri nekaterih hišnih lastnikih nastopili predsodki pri uporabi tako predelane odpadne vode za kuhanje in pitje. Anketa, ki jo je izvedlo podjetje — izdelovalec te naprave pri potencialnih kupcih je pokazala, da 87 % nima teh predsodkov.

Kaže, da ima ta sistem predelave odpadne vode določene možnosti, kakšne, pa bo pokazala prihodnost.

DOSEŽENI PROIZVODNI REZULTATI V LETU 1980

(Nadaljevanje s 1. strani)

mesečne proizvodne programe, vzporedno s tem pa smo povečevali proizvodnjo kvalitetnejšega asortimenta. V nekaterih temeljnih organizacijah pa smo bili občasno prisiljeni ustavljati ali zmanjševati obseg obratovanja.

V mesecu avgustu in septembru smo imeli tudi velike težave zaradi pomanjkanja koksa. Zato smo bili 19. avgusta primorani ustaviti plavž št. 1, ki ni obratoval do konca septembra. Ker smo istočasno imeli na zalogi tudi premajhne količine grodlja, je nastalo pomanjkanje, ki je zelo negativno vplivalo na potek proizvodnje in izpolnjevanja kvalitetnega asortimenta v martinarni pa tudi v elektro jeklarni.

Ob tej težki situaciji je treba omeniti še težave s premajhno delovno in tehnološko disciplino. Nekaj težav pa je bilo tudi zaradi občasne pomanjkanja nekaterih surovin in drugih, za normalen potek proizvodnje potrebnih materialov. To velja tudi za preskrbo z ognjevarnim materialom, potrebnim pri izvajanju rednih remontov v SM in EL jeklarni.

TOZD PLAVŽ

Oba plavža lanske leto nista obratovala najbolje. Zelo slaba je bila situacija v januarju zaradi surovega hoda in predora raztaljenega grodlja skozi plašč v plavžu št. 1 in miniranja nasledin v plavžu št. 2. Kasneje se je proizvodnja sicer nekoliko povečala, vendar zaradi slabše kvalitete koksa in pomanjkanja kisika za vpihovanje v talilnik, še vedno ni bila dobra. Zaradi vsega tega je bila tudi visoka poraba koksa. Šele v maju se je situacija, zaradi izboljšanja kvalitete koksa in rude, izredno popravila in je bila v tem mesecu dosežena doslej največja mesečna proizvodnja grodlja in sicer 15.741 ton ob zelo nizki specifični porabi vsipnega koksa 642 kg/tono grodlja. V juniju je bila proizvodnja zaradi predora raztaljenega grodlja skozi plašč v plavžu št. 2 nekoliko nižja, vendar še kljub temu dobra. V juliju je bila dosežena s 15.352 ton druga najvišja mesečna proizvodnja v lanskem letu.

V avgustu so postajale težave s preskrbo koksa vedno večje. Zato smo morali 19. avgusta ustaviti plavž št. 1, ki ni obratoval do 2. oktobra. V zadnjih treh mesecih so bile težave predvsem na plavžu št. 1, ker so nastajale nasledine, ki jih je bilo treba odstranjevati.

Zaradi vsega tega sta oba plavža dosegla 87,2 % načrtovane skupne proizvodnje pa tudi specifična poraba koksa na tono grodlja je bila višja, kot smo predvidevali.

TOZD JEKLARNA

Jeklarna je gospodarski načrt za leto 1980 izpolnila z 91,2 %. Pri tem je bila martinarna nekoliko slabša z 89,7 % in elektro jeklarna boljša s 93,9 %.

Martinarna je samo v februarju dosegla z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo. Najbolj je zaostala v januarju, avgustu, septembru, oktobru in novembru. V januarju zaradi slabega jela plavža in v avgustu ter septembru, ko zaradi pomanjkanja koksa ni obratoval plavž št. 1 in je zaradi premajhnih zalog tudi v zadnjem obdobju leta močno primanjkovalo grodlja. V ostalih mesecih so bile različne težave vzrok za nižjo proizvodnjo. Med njimi predvsem občasna velika odsotnost ter premajhno število delavcev. Zaradi okvar pa je večkrat krajša ali daljša obdobja obratovala le s štirimi SM pečmi, namesto s petimi.

V elektro jeklarni so bili najboljši proizvodni rezultati doseženi v mesecih februar, marec, april in maj. Z roki, da načrtovana proizvodnja ni bila dosežena, so bili predvsem: povečani izmek in odpis proizvodnje zaradi reklamacij, predvsem pri Dinamo kvalitetah, manjše teže šarž, redukcije električne energije zaradi konic in razni krajši ter daljši zastoji.

Na napravi za kontinuirno vlivanje jekla smo načrtovali 40.000 ton in dosegli 36.076 ton ali 90,2 %. Največjo proizvodnjo so dosegli v oktobru in sicer 4.106 ton.

TOZD LIVARNA

Ta temeljna organizacija je v lanskem letu dosegla gospodarski načrt skupne proizvodnje s 105,0 %. Zunanji naročnikom je bilo prodanih 654 ton jeklenih odlitkov. Nekaj težav je bilo zaradi utesnjene prostora.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Valjarna bluming-štekel je dosegla v lanskem letu načrtovano kupno proizvodnjo z 90,6 %. Eden glavnih vzrokov za nižjo skupno proizvodnjo so bili visoki obratovalni zastoji. Posebno so narasli v mesecih julij, avgust in september,

ko je bila ta valjarna pred glavnim remontom. Močan vpliv na dobro ali slabše delo te valjarne je imela tudi bolj ali manj uspešna obratovalna kampanja potisne peči. Ta pa je bila spet povezana z obratovalno pripravljenostjo valjavskega ogrodka štekel.

Valjarna štekel je tako pri skupni, kakor tudi pri gotovi proizvodnji precej zaostala za načrtovano količino. Glavni vzroki so bili: občasno pomanjkanje vložka za linijo rezanja, zastoji na valjarskem ogrodju štekel in premajhna količina kontinuirno odlitih blumov. Za potrebe TOZD Valjarna žice in profilov jih je bilo treba več valjati preko valjavskega ogrodka bluming.

Potisna peč je obratovala vsak mesec in to skupno 203 dni. Prevajanih je bilo 74.209 ton domačih in tujih slabov ali povprečno 6.184 ton na mesec.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Ta valjarna je imela letos precejšnje težave s pomanjkanjem vložka, in je zato pri skupni proizvodnji dosegla 98,4 % gospodarskega načrta. Gotove proizvodnje smo, zaradi problemov z vložkom vsak mesec operativno programirali precej manj in je bil zato dosežen gospodarski načrt samo z 68,9 %. Bilo je tudi nekaj daljših obratovalnih zastojev zaradi okvar na peči za ogrevanje blumov in na valjarskem ogrodju Jumping, kar je tudi precej vplivalo na slabše proizvodne rezultate.

Zaradi pomembnega premika v višji kvalitetni asortiment, so bile v tem letu precejšnje težave pri čiščenju blumov na brusilnih strojih. Zato smo valjanje posameznih programov v demenzijah od 8 do 32 mm, zaradi nepravilno pripravljenega vložka, večkrat terminsko prestavljali. To je seveda povzročalo preveč pogoste manjave dimenzij in problem pri pravočasni preskrbi z vložkom za TOZD Žičarno in Jeklovlek.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Ta temeljna organizacija je do vključno maja obratovala normalno na tri izmene. Bilo je nekaj težav z vložkom v marcu, v drugi polovici aprila je bil izveden letni remont, v maju pa so nastopile težave zaradi nizke medfazne zaloge.

Zaradi vedno slabše situacije z vložkom, smo se v maju odločili, da preide ta valjarna z junijem na dvoizmensko obratovanje. Vzporedno s tem pa smo povečali proizvodnjo pločevine kvalitetnejšega asortimenta, kar se je poznalo pri povečani finančni realizaciji.

Zaradi tega so bili od maja dalje znižani mesečni operativni programi proizvodnje. Zato je ta valjarna dosegla letos pri skupni proizvodnji 85,9 % z gospodarskim načrtom predvidene proizvodnje, pri znižanem operativnem programu pa 102,4 %.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Razen v januarju, so bile zaradi premajhnih dobav toplo valjanih trakov iz tujih virov in ker tudi iz lastnega jekla ni bilo mogoče zagotoviti zadostnih količin, v tej temeljni organizaciji močno prisotne težave z vložkom. Vendar se je s koriščenjem medfaznih zalog, kljub temu uspelo do vključno aprila držati skupno proizvodnjo na z gospodarskim načrtom predvideni višini. Z majem, se je zaradi močnega znižanja medfaznih zalog situacija zelo poslabšala. Zato je v naslednjih mesecih padla skupno proizvodnja in šele v decembru se je situacija z vložkom v precejšni meri spet normalizirala.

Dosegli smo 82,1 % z gospodarskim načrtom predvidene skupne proizvodnje.

Zaradi premajhnih količin vložka iz lastnega jekla, so bili problemi tudi pri izpolnjevanju kvalitetnega asortimenta, ki ni bil vedno dosežen skladno z gospodarskim načrtom.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Kljub nekaterim težavam z vložkom je ta temeljna organizacija dosegla v letu 1980 predvideni gospodarski načrt skupne proizvodnje. Občasno so bili, zaradi premajhnih količin lastnega vložka, problemi s proizvodnjo nekaterih kvalitetnejših vrst jekla.

TOZD ŽIČARNA

Ta temeljna organizacija je v letu 1980 dosegla 86,8 % skupne proizvodnje predvidene z gospodarskim načrtom. Premajhne dobave valjane žice iz tujih virov za njene potrebe in vlečene žice za potrebe žebjarne, so narekivale znižanje tako skupne, kakor tudi gotove proizvodnje. V zvezi s tem se je pri valjani in vlečeni žici za potrebe žebjarne

stanje popravilo v obdobju julij-december. Zaradi tega smo ukrepali tako, da smo zmanjševali proizvodnjo navadne žice in izboljševali kvalitetni asortiment preostalih količin za prodajo. V poletnih mesecih so bile tudi precejšnje težave zaradi velike odsotnosti delavcev. Pri znižanem operativnem programu je bila dosežena skupna proizvodnja s 95,0 %.

TOZD PROFILARNA

V tej temeljni organizaciji so bile v celotnem obdobju lanskega leta prisotne občasno večje ali manjše težave zaradi pomanjkanja vložka. Zaradi tega so bile potrebe pogoste menjave oblikovalnega orodja in zato tudi zmanjšanje proizvodnje in občasno prekinjanje obratovanja posameznih oblikovalnih strojev. Ker se je v maju stanje z vložkom zelo poslabšalo, smo 14. maja prešli na dvoizmensko obratovanje, ki se je nadaljevalo do konca leta. Zaradi tega je znašala skupna proizvodnja 77,6 % gospodarskega načrta, znižani operativni program pa je bil dosežen 93,4 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Ta temeljna organizacija je dosegla v letu 1980 doslej najvišjo skupno in gotovo proizvodnjo s 128,2 % na letni načrt. Občasno je bilo nekaj več zastojev zaradi bolj pogoste menjave orodij, povezanih z razdrobljenostjo naročil.

TOZD JEKLOVLEK

Zaradi že v problematiki TOZD Valjarna žice in profilov omenjenih težav, so bili občasni problemi z vložkom za vlečno linijo Blaw-knox. Kljub temu je temeljna organizacija uspela doseči 102,1 % načrtovane skupne proizvodnje.

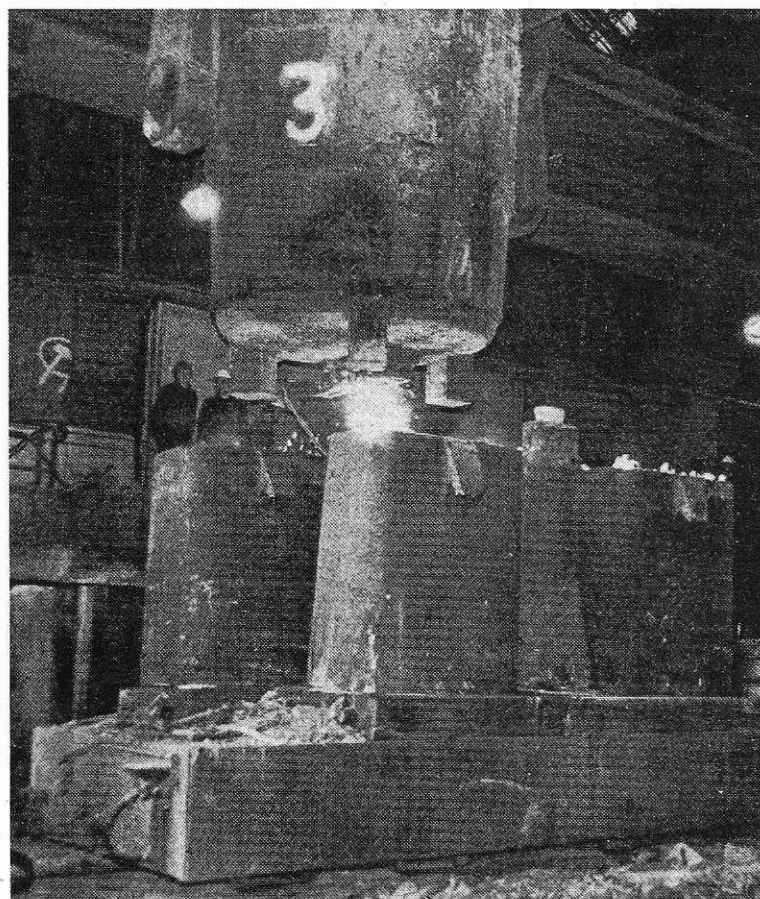
TOZD ELEKTRODE

Načrtovana skupna proizvodnja je bila skupaj dosežena z 99,8 %. Vendar pri oploščenih elektrodah in taljenem prašku ni bila dosežena. Pri oploščenih elektrodah so bili vzroki: občasne težave pri preskrbi valjane in vlečene žice, pomanjkanje feromangana iz uvoza v marcu in okvare, občasno pomanjkanje rezervnih delov in okvare na Curto strojih, velika odsotnost delavcev v poletnih mesecih in tanjše dimenzije.

TOZD ŽEBLARNA

Žebjarne je načrtovano skupno proizvodnjo dosegla s 100,2 %. Ker so bile dobave vlečene žice iz tujih virov nezadostne, je prišlo občasno do težav pri preskrbi določenih dimenzij. To je imelo včasih tudi negativen vpliv na kompletiranje pošilk za izvoz. V juliju in avgustu je bilo tudi nekaj problemov zaradi velike odsotnosti delavcev.

Avugst Karba

Vlivanje jekla za valjarno Bela (Foto I. Kučina)

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME ZA LETO 1980

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA ZA PRODAJO					ODPREMA za prodajo
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Plavž	168.000	157.400	146.536.0	87.2	93.1						
Jeklarna	500.000	497.200	455.896.4	91.2	91.7						
- SM jeklarna	320.000	314.500	286.953.1	89.7	91.2						
- El jeklarna	180.000	182.700	168.943.3	93.9	92.5						
- ASEA peč	80.000	83.300	79.348.3	99.2	95.3						
- LM peč	98.000	97.400	87.148.7	88.9	89.5						
- BBC peč	2.000	2.000	2.446.3	122.3	122.3						
Livarna	1.800	1.800	1.890.6	105.0	105.0	700	705	654.1	93.4	92.8	654.1
- jeklo livarna	1.765	1.765	1.848.3	104.7	104.7	700	705	652.4	93.2	92.5	652.4
- kovino livarna	35	35	42.3	120.9	120.9	-	-	1.7	-	-	1.7
Valjarna bluming-štekel	439.500	426.520	398.129.7	90.6	93.3	84.200	78.160	68.877.7	81.8	88.1	68.953.9
- bluming	235.300	224.200	227.806.5	96.8	101.6	4.500	3.700	4.746.8	105.5	128.3	4.845.0
- štekel - razrezoval.	169.700	169.120	136.362.8	80.4	80.6	47.300	41.260	30.910.1	65.3	74.9	30.989.1
- štekel - termična obd.	34.500	33.200	33.960.4	98.4	102.3	32.400	33.200	33.220.8	102.5	100.1	33.119.8
Valjarna žice in prof.	107.000	109.300	105.309.3	98.4	96.3	29.200	16.800	20.108.2	68.9	119.7	21.009.7
- valjarna žice	107.000	109.300	105.309.3	98.4	96.3	29.200	16.800	20.108.2	68.9	119.7	21.009.7
- valjarna profilov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Valjarna debele ploč.	98.000	82.100	84.143.2	85.9	102.5	96.700	80.790	82.640.6	85.5	102.3	82.655.9
Hladna valjarna Bela	95.000	89.900	78.033.4	82.1	86.8	93.940	88.840	76.499.6	81.4	86.1	75.784.7
Hladna valjarna Jesenice	30.000	30.100	30.016.8	100.1	99.7	28.050	28.150	27.923.9	99.6	99.2	27.930.3
Žičarna	68.000	62.120	58.996.4	86.8	95.0	54.650	45.665	42.905.8	78.5	94.0	42.783.8
Profilarna	28.700	23.600	22.051.7	77.6	93.4	26.490	21.690	19.182.8	72.4	88.4	19.460.5
- HOP	26.110	21.315	19.536.7	74.8	91.7	24.700	19.900	17.507.2	70.9	88.0	17.801.4
- rondele	270	320	359.5	133.1	112.3	270	320	359.5	133.1	112.3	371.9
- diski	1.400	1.380	831.1	59.4	60.2	1.400	1.380	447.0	31.9	32.4	447.0
- cestna ograja	620	585	1.324.4	213.6	226.4	120	90	869.1	724.3	965.7	840.2
Skladišče 38	2.000	2.000	740.5	37.0	37.0	2.000	2.000	740.5	37.0	37.0	740.4
Vratni podboji	1.250	1.260	1.540.1	123.2	122.2	1.250	1.260	1.539.0	123.1	122.1	1.549.0
Jeklovlek	21.000	20.730	21.436.2	102.1	103.4	20.970	20.680	21.275.9	101.5	102.9	21.186.0
Elektrode	24.700	24.830	24.652.2	99.8	99.3	22.330	22.470	22.481.6	100.7	100.1	22.432.1
- elektrode, var. žica	20.600	20.780	18.084.9	87.8	87.0	20.530	20.720	18.026.4	87.8	87.0	17.945.0
- varilni prašek	900	850	739.8	82.2	87.0	900	850	732.2	81.4	86.1	764.1
- suha elektr. mesa	900	900	1.140.0	126.7	126.7	900	900	1.140.0	126.7	126.7	1.140.0
- ognjevarni mat.	2.300	2.300	4.687.5	203.8	203.8	-	-	2.583.0	-	-	2.583.0
Zablarna	11.500	11.550	11.528.5	100.2	99.8	11.490	11.550	11.510.8	100.2	99.7	11.591.0
ZELEZARNA	1.596.150	1.540.410	1.440.901.0	90.3	93.5	471.970	418.760	396.340.5	84.0	94.6	396.781.4
Elektrode Zagreb	-	-	-	-	-	4.000	3.950	3.680.1	92.0	93.2	3.680.1
SKUPAJ	-	-	-	-	-	475.970	422.710	400.020.6	84.0	94.6	400.411.5

RAZMIŠLJANJA IN POBUDE NAŠIH BRALCEV

PRIHRANEK ELEKTRIČNE ENERGIJE PRI ŽARJENJU

Na vaš poziv, za sodelovanje v novih rubrikah v vašem cenjenem listu in zaradi potrebe po varčevanju z vsako razpoložljivo energijo, bi s tem prispevkom rad opozoril pristojne dejavnike v Železarni na postopek, s katerim bi bilo mogoče prihraniti pri žarjenju materialov, ki se žarijo v obliki kolobarjev, kot so žice in trakasto železo, vsaj 50 % potrebne električne energije.

Že pred vojno sem to idejo v svoji delavnici, v kateri sem izdeloval tako imenovane »pešl-čevi«, dodobra preizkusil in z uspehom uporabljal. To sem delal sam v svoji delavnici in to za to, ker sem pri KID lažje dobil, oziroma v krajšem času prišel do potrebnih trakov, ker je bila tedanja žarilnica v tovarni ozko grlo v proizvodni trakovi, potrebnih meni za izdelavo čevi.

Ker sem poznal nekatere delavce, ki so bili v naši novi državi zaposleni v bližnji žarilnici, sem se trudil, da bi prek njih, in to v času ko so nam zaradi varčevalnih ukrepov in pomanjkanja električnega toka tok odklapljali, prenesel to pobudo v Železarno. Kajti prepričan sem bil, da bi z žarjenjem, kot sem delal jaz, prihranili lahko več kot so gospodinjstvom odrekli. Ker pri delavcih po večletnem dokazovanju nisem uspel, sem to poizkusil sicer strokovnjaku, ki je blizu vodstva tovarne. Le-ta je takoj prišel z izračuni, ki pa so mu pokazali še večji uspeh, kot sem ga jaz navajal. Torej prihranek preko 50 % energije. Toda takrat tudi ta strokovnjak s tem predlogom ni uspel.

Ker je ta čas zaradi svetovne energetske krize vsak prihranek zelo vreden, idejo prek vaše rubrike še enkrat poskušam dati v pretres strokovnim delavcem. Pripominjam, da bi bila potrebna naložba v celoti pokrita s prihrankom enega meseca. Gre za sledeče:

Material v kolobarjih sem žaril od notranje strani. Preprosta zvonasta peč je imela grelec v svoji sredini in je tako grelec ogreval material od znotraj navzven. S tem se je raztres toplote pojavljali šele takrat, ko je bil material do potrebe ožarjen. Tako je žarjenje potekalo brez omembe vrednih izgub. Pripominjam, da sem zaradi tega prihranka, pri nakupu trakov med ceno žarje-

nega in ceno trdega traku, lahko izdatno znižal ceno izdelanih čevi. Zato mislim, da bi ta postopek tudi Železarni prinesel primerne prihranke.

Napisal pa sem to samo v želji, da se poraba energije in njen raztres zniža, ne da bi od tega pričakoval kakšno osebno korist.

Jože Markeš

OBJEKTIVNEJŠE OCENJEVANJE STANOVANJ

Tako lepo ste nas povabili, naj dopisujemo v Železarni, da vam moram napisati o tem, kar premišlujem že pet let.

Zakaj je najemnina za stanovanja v pritičju enaka kot za nadstropna, ko vendar vsi vemo, da so slabša.

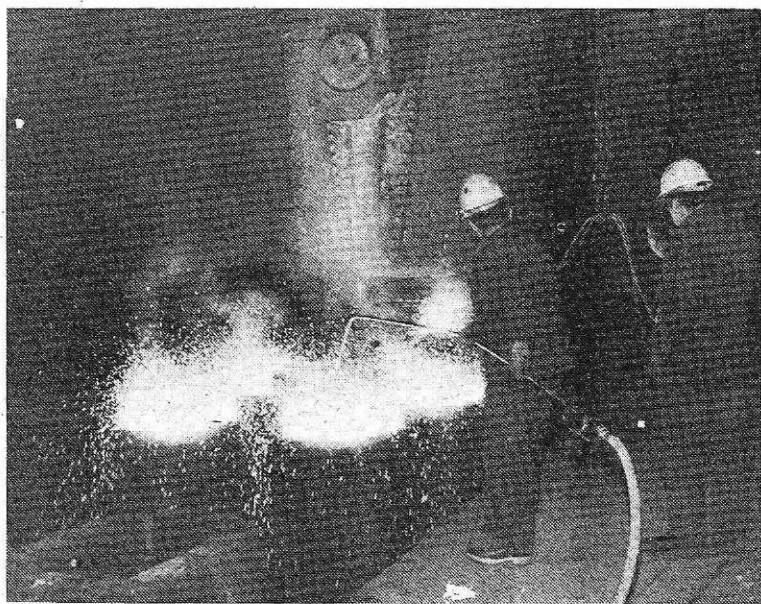
Železarski globus

JAPONSKA

V japonski železarni Ōgishima, ki pripada železarski družbi Nippon Kokan, so pred kratkim zaključili gradnjo termoelektrarne z močjo 20.000 kW, ki jo bo poganjala vodna para, pridobljena z odpadno toploto. To je prva takšna elektrarna v svetu, ki bo izkoriščala odpadno toploto nastalo pri napravi za sintranje in pri različnih ogrevalnih pečeh v vročih valjarnah. V prvi fazi bo dosegla proizvodnjo pare 80 ton na uro, kar bo zadostovalo za pogon generatorja z močjo 10.000 kW. V drugi fazi nameravajo izkoristiti odpadno toploto še v nekaterih pečeh za ogrevanje v vročih valjarnah, jeklarni s kisikovimi konvertorji in občutno toploto vroče žlindre.

SOVJETSKA ZVEZA

V Sovjetski zvezi porabi železarska industrija 15 % vsega goriva in električne energije. Največji delež porabijo plavži in sicer 49,1 %, nato vroče valjarne 10,6 %, proizvodnja in priprava surovin 7,2 %, jekarne 7,0 % in koksarna 5,7 %. Med gorivi porabijo sovjetske železarne: 38,3 % koks, 24,5 % zemeljskega plina, 15,3 % plavžnega plina, 10,7 % koksarskega plina, 4,9 % premoga za termoelektrarne in 4,9 % mazuta.

Vlivanje jekla (Foto I. Kučina)

Imajo mrzla tla, najbolj nas zebe preden začnejo in pomladi ko nehajo ogrevati s centralno kurjavo.

Ni balkona. Kje poleti sušiti perilo?

Pred vrati je ves dan hrup, ko vstopajo v dvigalo (50 strank). Pod okni ni miru. Parkirajo avtomobile in igrajo se otroci, posebno poleti je težko.

Vzdrževalni stroški se razdelijo na vse osebe, zato tudi mi v pritičju plačujemo dvigala, čeprav jih ne uporabljamo.

Najbolj narobe pa je, da v taka stanovanja dajo upokojece, ki potrebujejo mir, so večkrat bolni in so ves dan doma.

Ali se da kaj popraviti?

Tudi to se mi ne zdi prav, da imajo sončna stanovanja enako najemnino kot senčna. Vsak bi raje več plačal, da bi stanoval na soncu. Če pa že mora nekdo stanovati v senci in v pritičju, naj vsaj manj plača najemnine, saj tudi manj dobi. Tako bi bilo pošteno. To bi lahko upoštevali pri prihodnji podražitvi stanovanj. Dobro bi bilo, če bi o tem še kdo drug kaj napisal.

STANOVALKA NA CESTI REVOLUCIJE – JESENICE

INDIJA

V preteklem letu izvoz indijske železove rude zaradi znane situacije v svetovni železarski industriji ni bil najboljši. V letošnjem letu računajo indijski rudniki na boljši izvoz, predvsem v japonske železarne, ki normalno prevzamejo 15 milij. ton ali dve tretjini celotnega izvoza letno. Poleg tega predvidevajo tudi, da bodo našli nove kupce za indijsko železovo rudo na področju jugovzhodne Azije in Srednjega vzhoda.

MEHIKA

Mehiška vlada je pred nedavnim sprejela sklep, ki je za takšno telo nekoliko nenavaden. Soglašala je namreč s predlogom železarskih strokovnjakov, da postane direktna redukcija železove rude, oziroma železova goba osnova za nadaljni razvoj mehiške železarske industrije. To pomeni, da v Mehiki ne bodo več gradili plavžev in kisikovih konvertorjev, temveč bodo cilj, postavljen do leta 1990, ko nameravajo povečati sedanjo letno proizvodnjo surovega jekla s 7 milij. ton na nadaljnjih 10 milij. ton, skušali doseči z izgradnjo novih naprav za proizvodnjo železove gobe in obločnih električnih peč. Kot postopek za proizvodnjo železove gobe je osvojen mehiški HyL. Osnova za takšno odločitev so velike zaloge zemeljskega plina in preizkušeni ter tehnološko ugodni proizvodni postopek ter nižji investicijski stroški.

LIBIJA

Konzorcij, ki ga vodi japonska železarska družba Kawasaki in mehiška HyL sta dobili naročilo za gradnjo naprave za proizvodnjo železove gobe. Letna proizvodnja v napravi tipa HyL, bo znašala milijon ton železove gobe, obratovati pa bo pričela leta 1983. Naprava bo del nove železarne Missurati, v kateri bodo izdelovali 1,26 milij. ton surovega jekla. Paleta za proizvodnjo železove gobe bodo dobavili avstralski in brazilski rudniki, medtem ko bodo za reductent uporabljali libijski zemeljski plin.

SIJERA LEONE

Vlada te afriške države je naročila pri avstrijskem Austrorineral, ki sicer spada v sklop železarske družbe VOEST-Alpine, ponovno usposobitev za obratovanje rudnika železove rude Mazarupa, ki je bil leta 1975 ustavljen. Dobavljena bo avstrijska rudarska oprema v vrednosti 215 milij. šilingov in leta 1982 bo pričel rudnik ponovno obratovati z letno proizvodnjo milijon ton železove rude, ki bo šla vsa v izvoz.

ŽELEZARSKI HUMOR

Franch, kdo pa je kriv, da smo morali poleti ustaviti en plavž?

Kdo? Naši penzionisti! Kajti, če ga oni ne bi naredili, ga ne bi mi mogli ustaviti.

Vrtar lovi delavca, ki je ušel čez ograjo in opije stoj! Bežeci pa mu odgovori: Ti stoj, ker te nobeden ne lovi.

Matija, kaj pa ti danes delaš?

Jaz prav nič. Kaj pa potem dela Janez? Ta pa meni pomaga.

Zakaj te ni bilo na zadnji sestanek? Če bi vedel, da je zadnji, bi prišel z godbo.

Mi vsi hodimo v šolo ob delu, zato da nam ne bo treba delati!

V statistiki športnih dosežkov delavcev Železarne niso zajeti vsi tisti, ki eno ali tudi več ur pred koncem dneva iz železarne.

Delavec prepričuje svojega delovodjo: »Tako sem danes garal, da mi je od rit teklo.« »Ja, verjamem,« pravi delovodja, »ampak šele na koncu dneva, ko si se kopal.«

»Miha, če ne boš uporabljal zaščitnih sredstev, bo kaj narobe,« pravi varnostnik delavcu. »Ja madona vsi ste enaki, to mi je sinoči že žena doma dopovedovala.«

Pri nas delimo dohodek na osnovi vloženega dela, samo delo je zelo slabo ocenjeno.

Zakaj najbližje tovarni stanujoči delavci največkrat zamudijo?

Zato, ker na kratki poti na delo, ne morejo nič prehiteti.

Pri vходу opazi vrtar delavca, ki se močno guga levo in desno, pa mu reče: »Ti pa ne smeš v tovarno, ker si pijan.«

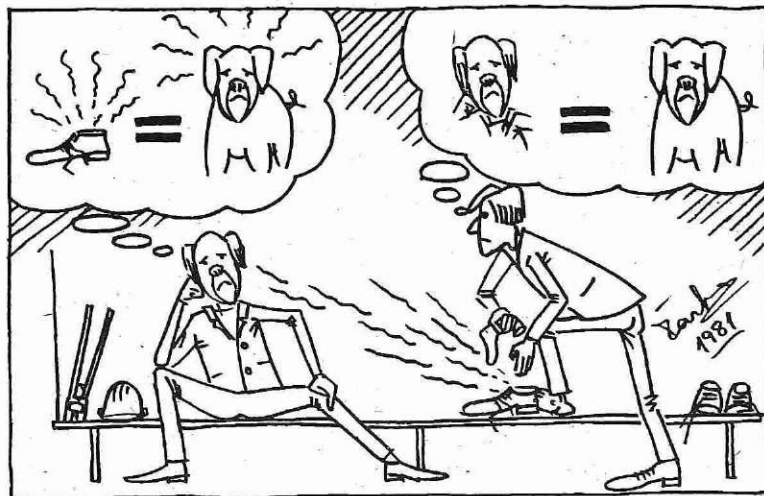
»Jaz, da sem pijan, kaj se pa tebi sanja?« »Zakaj pa potem tako čudno govoriš?« pravi vrtar. »Ja nove zobe imam!« »Pa po alkoholu smrdiš,« vztraja vrtar.

»Seveda, če mi je pa zobozdravnik z alkoholom protezo razkužil.«

Delovodja ima na zagovoru svojega delavca: »Janez večer si se po šiti tako napil, da ob koncu dneva nisi mogel domov, ampak si kar do večera v garderobi spal.«

Janez pa korajžno: »Ja mi pa potem pišite ene pet nadur!«

Med pregledom v ambulanti zdravnik ovoha, da pacient zaudarja po alkoholu. »Ali vi pijete?« ga uprašča. »Ja gospod dohtar, kaj pa imate?«

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON

SVETOVNA PORABA PREMOGA MORA HITRO RASTI

Svetovna proizvodnja premoga mora biti do leta 2000 trikrat večja kot je danes; dve tretjini rasti porabe energije mora v prihodnjih dvajsetih letih kriti premog in zgraditi bo treba tisoč ladij za prevoz premoga. To so rezultati študije o bodoči svetovni porabi premoga, ki jo je izdelalo več kot 80 znanstvenikov iz 16 različnih držav.

Za temi številkami je skrita potreba za kritje dodatnih energetskih potreb s premogom zaradi zmanjšane ponudbe nafte ob večji ceni, počasne izgradnje jedrskih elektrarn in vedno večjega tveganja pri uvozu zemeljskega plina.

V svetovno znanem inštitutu za tehnologijo v ameriški zvezni državi Massachusetts že 18 mesecev tečejo raziskave o vlogi črnega in rjavega premoga pri svetovni preskrbi z energijo do leta 2000. Pri izdelavi študije so bile udeležene številne države od ZDA, Kanade, Avstralije preko Velike Britanije do Poljske, LR Kitajske do Indonezije.

Znanstveniki so bili enotnega mnenja, da bodo svetovne zaloge premoga zadostovale za kritje vseh bodočih potreb s samo enim pogojem: čas, ki je še na razpolago je treba čim učinkoviteje izkoristiti. V zvezi s tem je eden izmed znanstvenikov duhovito povedal: »Časa za zagotovitev energetske preskrbe je ravno tako malo na razpolago kot same energije.« Kajti sedanja letna svetovna proizvodnja premoga okoli 2,5 milijarde ton bi se morala do leta 2000 povečati na 7 milijard ton.

Samo v Zvezni republiki Nemčiji se bo v tem obdobju povečala poraba premoga s 102 milij. ton enot črnega premoga (ECP) na 175 milij. ton ECP. Za zahodnonemške premogovnike pomeni takšen razvoj povečanje proizvodnje črnega premoga na najmanj 105 milij. ton ECP, pri rjavem premogu s 35 milij. ton na 45 milij. ton ECP in povečanje uvoza na 40 milij. ton.

V zvezi s povečanjem proizvodnje premoga v prihodnjih dveh desetletjih bo treba misliti tudi na njegov transport. To bo imelo za posledico gradnjo novih železniških prog, pristanišč, nakladalnih in razkladalnih naprav in predvsem ladij. Letno bo treba zgraditi 50 ladij za prevoz premoga, da se bo do leta 2000 njihovo število povečalo za 1000.

Tudi vprašanje zaštite okolja ni v nasprotju s povečanjem količine premoga pri svetovni preskrbi z energijo. Z današnjo razpoložljivo tehnologijo uporabe premoga bo mogoče zadovoljiti zakone o zaščiti okolja, ki jih imajo danes mnoge države. Novi tehnološki postopki, kot na primer zgorevanje v lebečem stanju, katere danes zelo intenzivno razvijajo raziskovalni inštituti za premog, bodo izboljšali tako njegovo izkoriščanje, kakor tudi pogoje za zaščito okolja. In pri tem ne bodo ogrozili njegovo konkurenčnost proti nafti. Nasprotno, hitro naraščanje cene nafte je že danes omogočilo na mnogih področjih ekonomsko upravičeno uporabo premoga namesto nafte. Cene nafte bodo tudi v bodoče strmo rastle, kar bo pomenilo za premog odpiranje novih tržnih možnosti.

Nalogo premoga v bodočnosti osvetljuje najbolj primerjava z nafto v preteklosti. V preteklih dveh desetletjih je odpadlo 67 rasti porabe energije na nafto in na premog samo 2 %. V prihodnjih 20 letih se bo ta trend obrnil v nasprotno smer. Dve tretjini dodatnih energetskih potreb bo moral kriti premog.

PRIHODNI TEDEN SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje s 3. strani)

obstoječe kapacitete ter smotrno vlagati v kadrovske in materialne pogoje vzgojnoizobraževalnega dela.

sklenejo udeleženci

- izvršni svet skupščine Slovenije
- skupščine občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti
- posebne izobraževalne skupnosti
- občinske izobraževalne skupnosti in izobraževalne skupnosti v posebnih družbenopolitičnih skupnostih
- Izobraževalna skupnost Slovenije
- Zveza skupnosti za zaposlovanje Slovenije
- republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije
- republiški svet Zveze sindikatov Slovenije
- republiška konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije
- Gospodarska zbornica Slovenije
- Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani
- Univerza v Mariboru

DRUŽBENI DOGOVOR O NAČELIH IN MERILIH ZA RAZMEŠČANJE IZVAJANJA VZGOJNOIZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA V SR SLOVENIJI

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen
S tem družbenim dogovorom udeleženci opredeljujejo:
 - načela, po katerih se bomo ravnali, da bi dosegli usklajeno razmeščanje izvajanja vzgojnoizobraževalnih programov usmerjenega izobraževanja;
 - osnove in merila, na podlagi katerih bomo določali izvajalce posameznih vrst vzgojnoizobraževalnih programov v usmerjenem izobraževanju, opredeljenih v planskih in drugih samoupravnih aktih izobraževalnih skupnosti ter v planskih in drugih dokumentih družbenopolitičnih skupnosti na območju SR Slovenije;
 - postopek pri usklajevanju razmeščitve izvajanja vzgojnoizobraževalnih programov usmerjenega izobraževanja v okviru priprave in usklajevanja samoupravnih sporazumov o temeljih plana izobraževalnih skupnosti;
 - obveznosti udeležencev pri spremljanju izvajanja tega družbenega dogovora.

II. NAČELA IN MERILA ZA RAZMEŠČANJE IZVAJANJA PROGRAMOV

2. člen
Udeleženci soglašamo, da se izvajanje programov usmerjenega izobraževanja po vrstah, obsegu in zahtevnosti lahko prostorsko razmešča zlasti v skladu:
 - a) s planiranimi potrebami po takšnem izobraževanju v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter s potrebami samostojnega dela občanov, z osebnimi in skupnimi potrebami ter potrebami in interesi celotne družbene skupnosti (v nadaljnjem besedilu: družbene potrebe po usmerjenem izobraževanju), ki se v postopku planiranja usklajujejo v izobraževalnih skupnostih;
 - b) z družbenoekonomsko strukturo na določenem območju, zlasti se z razmeščitvijo prevladujočih dejavnosti na takem območju, pri čemer naj se upošteva njihova sodobna tehnološka razvitost kot osnova za izvajanje proizvodnega dela oz. delovne prakse učencev oz. študentov;
 - c) s planiranim razvojem posameznih dejavnosti ali s prestrukturiranjem gospodarstva na določenih območjih v skladu z dolgoročnim gospodarskim razvojem tega območja, še posebej manj razvitih in obmejnih območij;
 - d) z načelom, da se posamezni vzgojnoizobraževalni programi, ki so praviloma oblikovani za izobraževanje več smeri oz. poklicev, tudi praviloma celovito izvajajo;
 - e) z načelom, da se zagotavljajo možnosti za vse načine izobraževanja (pred vstopom v delo, iz dela in ob delu) ter da se omogoča delavcem v združenem delu, da vse bolj uveljavljajo izobraževanje iz dela in ob delu;
 - f) s številom možnih udeležencev izobraževanja (priliv iz osnovne šole ter iz nižjih na višje ravni usmerjenega izobraževanja, priliv iz dela in ob delu);
 - g) z možnostjo bivanja učencev in študentov (predvsem v domovih) ter organiziranega prevoza učencev in študentov iz drugih krajev;
 - h) z načelom komplementarnosti, po katerem izvaja izobraževalna organizacija na posameznem območju določen vzgojnoizobraževalni

program za potrebe dveh ali več območij.

Izvajanje prilagojenih programov usmerjenega izobraževanja za pripadnike italijanske oziroma madžarske narodnosti se prostorsko razmešča tudi v skladu s posebnim zakonom

3. člen

Za uresničevanje temeljnih smotrov in nalog usmerjenega izobraževanja, zlasti za zagotovitev večje kvalitete in strokovnosti vzgojnoizobraževalnega dela, usklajeno izvajanje vzgojnoizobraževalnih programov, usmerjanje udeležencev izobraževanja in za učinkovitejši razvoj posamezne stroke, udeleženci dogovora soglašamo, da se razmeščajo vzgojnoizobraževalni programi tako, da bo posamezna vzgojnoizobraževalna organizacija lahko zagotavljala:

1. Izvajanje vseh vrst programov iste usmeritve, in sicer programov za pridobitev izobrazbe, programov za izpopolnjevanje in programov za usposabljanje, ter omogočala izobraževanje za udeležence pred vstopom v delo, iz dela in ob delu.
2. Izvajanje več programov za pridobitev izobrazbe v srednjem izobraževanju (skrajšanih programov srednjega izobraževanja, programov srednjega izobraževanja in nadaljevalnih programov srednjega izobraževanja) v isti usmeritvi, pri čemer mora izobraževalna organizacija, ki izvaja skrajšan program srednjega izobraževanja, izvajati hkrati najmanj še program srednjega izobraževanja.
3. Izvajanje programa srednjega izobraževanja v več smereh in sicer za več ravni zahtevnosti dela, če je program tako oblikovan.
4. Izvajanje vseh programov oziroma smeri v programih za pridobitev višje strokovne izobrazbe ali vseh programov oziroma smeri v programih za pridobitev visoke strokovne izobrazbe ter programov za pridobitev magistrskega in doktorskega znanosti v okviru iste usmeritve.
5. Vpis mladine v prvi letnik srednjega izobraževanja po programih za pridobitev izobrazbe v okviru iste usmeritve najmanj v obsegu treh oddelkov v skladu z normativi o številu učencev v oddelku. Izjemoma se lahko programi za pridobitev izobrazbe razmeščajo tako, da izobraževalna organizacija zagotovi vpis mladine v prvi letnik srednjega izobraževanja najmanj v obsegu dveh oddelkov in sicer za izobraževanje po posameznem programu za pridobitev izobrazbe, ki nima smeri izobraževanja oziroma v katerem vse smeri izobraževanja usposabljaajo za isto stopnjo zahtevnosti dela.

Ce so družbene potrebe po izobraževanju v posamezni usmeritvi manjše kot je predvideno število po določbah 5. točke prejšnjega odstavka, mora razmeščitve programov zagotoviti toliko oddelkov oziroma učencev, kolikor je določeno s samoupravnim sporazumom o temeljih planov usmerjenega izobraževanja skupnosti, v eni izobraževalni organizaciji.

Za uresničevanje meril iz tega člena se lahko razmeščajo programi iste usmeritve tudi na več izobraževalnih organizacijah na področju občine oziroma medobčinskega območja tako, da se celovitost izvajanja programov v okviru posamezne usmeritve in učinkovito usmerjanje udeležencev izobraževanja zagotavlja z združevanjem oziroma povezovanjem izobraževalnih organizacij v srednjem izobraževanju na tem območju oziroma z usklajevanjem razmeščanja programov v sistem izobraževanja v okviru univerze.

Merila iz tega člena se ne nanašajo na razmeščanje vzgojnoizobraževalnih programov, ki so prilagojeni za izobraževanje pripadnikov madžarske oziroma italijanske narodnosti.

Prav tako se merila iz tega člena ne nanašajo na razmeščanje programov za izobraževanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju in za izobraževanje invalidnih oseb.

4. člen

Udeleženci soglašamo, da v primeru, ko za opredeljene družbene potrebe uporabnikov po usmerjenem izobraževanju v obstoječih izobraževalnih organizacijah ni mogoče doseči v posebni izobraževalni skupnosti planiranega vpisa učencev, zagotovi izobraževalna organizacija, izvajalka določenega vzgojnoizobraževalnega programa, občasno izvajanje tega programa ali njegovih delov v drugem kraju tako, da za določen čas odpre dislocirano enoto.

Udeleženci tudi soglašamo, da je dislocirano enoto mogoče odpreti samo po poprejšnji uskladitvi družbenih potreb in pogojev v posebni izobraževalni skupnosti ter da z odpiranjem dislociranih enot ni mogoče preseči v posebni izobraževalni skupnosti planiranega obsega izvajanja posameznega programa, razen če gre za dislocirane enote v vzgojnih domovih zaprtega tipa.

5. člen

Udeleženci si bomo prizadevali za takšno razmeščitve izvajanja programov, v skladu z načeli in merili iz tega dogovora, da bodo prostorske, materialne in kadrovske zmogljivosti vseh izobraževalnih organizacij v usmerjenem izobraževanju kar najbolj izrabljene. Udeleženci si bomo tudi prizadevali za prilagajanje teh zmogljivosti potrebam razmeščanja vzgojnoizobraževalnih programov v skladu s tem dogovorom in metodologijo za planiranje razmeščitve in spremljanje izvajanja vzgojnoizobraževalnih programov, ki jo uskladijo posebne izobraževalne skupnosti in izobraževalna skupnost Slovenije.

Naložbe v nove vzgojnoizobraževalne zmogljivosti bomo podpirali samo v primeru, če so v skladu z načeli in merili iz tega dogovora.

6. člen

Udeleženci bomo podpirali ustanavljanje novih vzgojnoizobraževalnih organizacij za usmerjeno izobraževanje samo tam in takrat, ko so za to izpolnjeni tudi pogoji iz 2. in 3. člena tega dogovora.

V primeru, da po načelih in merilih iz tega dogovora pri določenih izobraževalnih organizacijah ni več potrebno izvajanje določenega programa, ali da je potrebno zmanjšati njegov obseg, si bomo udeleženci prizadevali v skladu s tem dogovorom preusmeriti dejavnost izobraževalne organizacije v izvajanje drugih programov, da materialne in kadrovske zmogljivosti le-te ne bi ostale neizkoriščene ali odtujene.

III. NALOGE IN OBVEZNOSTI UDELEŽENCEV DOGOVORA

7. člen

Uporabniki in izvajalci v posebnih izobraževalnih skupnostih bodo ob pripravah samoupravnih sporazumov o temeljih planov teh skupnosti ugotavljali celotne družbene potrebe po usmerjenem izobraževanju v usmeritvah, za katere je posamezna od teh skupnosti ustanovljena, hkrati bodo preverjali tudi zmogljivosti izobraževalnih organizacij, ki jim je po tem dogovoru mogoče poveriti izvajanje določenih programov, oziroma predlagali združevanje njihovih zmogljivosti.

8. člen

Uporabniki in izvajalci v občinskih izobraževalnih skupnostih bodo ob pripravah samoupravnih sporazumov o temeljih planov ter skupnosti ugotavljali potrebe svoje območja po usmerjenem izobraževanju v posameznih usmeritvah, kot tudi število možnih udeležencev izobraževanja v posamezni usmeritvi, po poprejšnji uskladitvi z drugimi občinskimi izobraževalnimi skupnostmi v okviru širše posebne družbenopolitične skupnosti ali druge oblike sodelovanja občin na določenem območju.

V tem času bodo uporabniki in izvajalci v občinskih izobraževalnih skupnostih oblikovali tudi stališča o tem, kako se izobraževalne organizacije na območju občine lahko vključijo v izvajanje določenih programov v skladu s tem dogovorom in v skladu s samoupravnimi sporazumi o temeljih planov posebnih izobraževalnih skupnosti.

9. člen

Uporabniki in izvajalci v posebnih in občinskih izobraževalnih skupnostih bodo ob pripravah samoupravnih sporazumov o temeljih planov teh skupnosti prek delegatov v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije ugotavljali celotne družbene potrebe po usmerjenem izobraževanju, usklajene z zmogljivostmi izobraževalnih organizacij in s številom možnih udeležencev izobraževanja ter s tako ugotovljenimi potrebami usklajali:

- potrebni obseg izobraževanja po posameznih programih na območju SR Slovenije in na posameznih ožjih območjih;

- razmeščitve izvajanja posameznih programov in obsega izvajanja po posameznih območjih SR Slovenije.

Razmeščitve obsega izvajanja posameznega vzgojnoizobraževalnega programa v vseh območjih mora skupaj ustrezati potrebam obsega izobraževanja po tem programu na območju SR Slovenije za planirano obdobje.

V primeru, da so v posebnih in občinskih izobraževalnih skupnostih ugotovljene družbene potrebe po usmerjenem izobraževanju v celoti večje oz. manjše od zmogljivosti izobraževalnih organizacij oziroma od števila možnih udeležencev izobraževanja, bodo pri usklajevanju v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije imeli prednost glede obsega programi, ki so večjega pomena za izpolnjevanje prednostnih nalog, določenih z družbenim planom SR Slovenije.

10. člen

Uporabniki in izvajalci v posebnih izobraževalnih skupnostih bodo s samoupravnimi sporazumi o temeljih planov in drugimi samoupravnimi akti opredelili, katere izobraževalne organizacije izvajajo posamezen program in v kolikšnem obsegu, v skladu z opredelitvami, usklajenimi po 8. in 9. členu, in ob pogojih iz 3. člena tega dogovora.

11. člen

Skupščine občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti ter občinske organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva, zveze sindikatov Slovenije in Zveze socialistične mladine Slovenije bodo v medobčinskem sodelovanju spodbujale dejavnost uporabnikov in izvajalcev v občinskih izobraževalnih skupnostih in jo usmerjale v skladu s tem dogovorom.

Ustrezni organi republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije in republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in sodelovanju s splošnimi združenji in medobčinskimi gospodarskimi zbornicami, samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti, obe univerzi in republiški upravni organi bodo spodbujali dejavnost uporabnikov in izvajalcev v posebnih izobraževalnih skupnostih in jo usmerjali v skladu s tem dogovorom.

Udeleženci bodo s svojimi stališči in smernicami sodelovali pri oblikovanju ustreznih rešitev v vprašanjih, ki jih po tem dogovoru usklajujejo delegati v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije.

12. člen

Udeleženci bodo spremljali izvajanje tega družbenega dogovora. Skupna stališča do posameznih vprašanj pri izvajanju tega dogovora bodo usklajevali na občasnih posvetih, ki jih bo na ravni občine, posebne družbenopolitične skupnosti ali območja več občin oziroma na ravni republike organizirala socialistična zveza delovnega ljudstva kot frontna organizacija družbenih subjektivnih sil (koordinacijska telesa za usmerjeno izobraževanje v občinah oziroma v medobčinskih območjih).

13. člen

Vsak udeleženec tega dogovora lahko opozori udeleženca, za katerega meni, da se ne ravna po dogovorjenih obveznostih. O tem lahko opozori tudi druge udeležence.

Udeleženec, ki je bil opozorjen, je dolžan to opozorilo obravnavati v pristojnem organu in odgovor sporočiti prizadetim ali vsem udeležencem tega dogovora.

Vsak udeleženec, ki ni zadovoljen z odgovorom na opozorilo o kršitvi obveznosti, lahko zahteva, da se obravnava vprašanje morebitne družbenopolitične odgovornosti udeleženca, ki mu je očitana kršitev.

O družbenopolitični odgovornosti občinske izobraževalne skupnosti in udeležencev iz prvega odstavka 11. člena razpravljajo organi vseh teh udeležencev.

O družbenopolitični odgovornosti posebne izobraževalne skupnosti in udeležencev iz drugega odstavka 11. člena razpravljajo organi vseh teh udeležencev.

O družbenopolitični odgovornosti Izobraževalne skupnosti Slovenije razpravljajo pooblašeni organi podpisnikov tega dogovora.

Ce organi udeležencev, ki so obravnavali določeno kršitev tega dogovora, zavzamejo različna stališča o družbenopolitični odgovornosti, oblikujejo skupno telo za usklajevanje stališč.

14. člen

Udeleženci bodo ob vsakem srednjeročnem planskem obdobju, na osnovi tega dogovora, opredelili tudi konkretno razmeščitve izvajanja vzgojnoizobraževalnih programov usmerjenega izobraževanja (»mreža šol«) za planirano obdobje.

IV. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

15. člen

Načrtovano in usklajeno razmeščitve izvajanja vzgojnoizobraževalnih programov usmerjenega izobraževanja za plansko obdobje 1981 do 1985 bodo udeleženci, v skladu s tem dogovorom, uvajali postopoma, tako kot se bodo uvajali novi programi za pridobitev strokovne izobrazbe po zakonu o usmerjenem izobraževanju.

16. člen

Ta družbeni dogovor sklenejo v imenu udeležencev njihovi pooblašeni organi na predlog, ki ga je po poprejšnji javni obravnavi osnutka oblikovala skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Dogovor je sklenjen, ko ga sprejmejo pooblašeni organi najmanj

dveh tretjin v uvodu navedenih udeležencev.

Ugotovitev, da je dogovor sklenjen, sprejme skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije na podlagi pisnih sklepov pooblaščenih organov udeležencev.

Listine o sklenitvi dogovora hrani Izobraževalna skupnost Slovenije.

17. člen

Ta družbeni dogovor se lahko spremeni ali dopolni na podlagi predloga vsakega od udeležencev po postopku iz 16. in 18. člena.

18. člen

Dogovor se objavi v Uradnem listu SR Slovenije in začne veljati osmi dan po objavi.

IZGRADNJA IN FINANCIRANJE NOVE STAVBE MUZEJA LJUDSKE REVOLUCIJE SLOVENIJE V LJUBLJANI

Delegatom vseh treh zborov skupščine občine je predložen v razpravo in sprejem predlog družbenega dogovora o izgradnji in financiranju nove stavbe muzeja ljudske revolucije Slovenije v Ljubljani.

Muzeji ljudske revolucije imajo pomembno vlogo pri ohranjanju in razvijanju tradicij NOB, pri ohranjanju gradiva iz NOB in raziskovanju naše novejši zgodovine. Muzej ljudske revolucije Slovenije v Ljubljani kot osrednji slovenski muzej naj bi v republiškem merilu predstavljal razvoj delavskega gibanja pred vojsko, narodnoosvobodilno borbo in povojno graditev socialistične samoupravne družbe. Te vloge pa sedanji muzej ne more odigrati, saj ima zaradi pomanjkanja prostora veliko materiala shranjenega, ki širši javnosti še ni prikazan, ta material pa tudi propada. Muzej ljudske revolucije se je leto dni po osvoboditvi naselil v ljubljanskem Cerkovnem gradu, v zgradbi, ki je stara 250 let. Pred 25 leti je bila zgrajba sicer adaptirana, a preureditev notranjosti gradu ni mogla rešiti osnovnega problema v stavbi, to je vlage, ki sega ponekod že tri metre visoko. Vprašljiva pa je tudi statična varnost stavbe, saj sta jo zadnja dva potresa močno načela. Pomanjkljiva pa je tudi protipožarna varnost stavbe.

Glede na vse to sta republiški odbor Zveze združenj borcev NOV Slovenije, ki je tudi predlagatelj družbenega dogovora in republiška konferenca SZDL Slovenije dala pobudo, da je nujno potrebna in družbeno vsestransko utemeljena izgradnja nove stavbe, katere lokacija naj bi bila v sklopu centralnih kulturnih vsebin mestnega središča.

Na osnovi predhodne javne razprave je izdelana programska zasnova nove stavbe muzeja revolucije Slovenije, ki obsega skupno 10.000 kvadratnih metrov predvidene površine. Izhajajoč iz ugotovljenih potreb je gradnja novega muzeja vključena v dogovor o temeljih plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 in v ustrezne samoupravne sporazume o temeljih planov republiških SIS. Predračunska vrednost novega muzeja po cenah iz leta 1979 znaša 400 milijonov din. Sredstva za izgradnjo naj bi prispevale v tem srednjeročnem obdobju skupščina SR Slovenije, Kulturna skupnost Slovenije, Izobraževalna skupnost Slovenije in Raziskovalna skupnost Slovenije, skupščine ljubljanskih občin pa naj bi zagotovile komunalno opremljeno zemljišče. Skupščine ostalih slovenskih občin pa naj bi spodbujale samoupravno združevanje sredstev preko ustreznih samoupravnih interesnih skupnosti, s tem pa občinske samoupravne interesne skupnosti ne bi bile posebej obremenjene, ker bi financiranje potekalo v okviru dogovorjenega programa republiških SIS za kulturo, izobraževanje in raziskovanje po redni prispevni stopnji.

Po predlogu družbenega dogovora naj bi sredstva udeleženci družbenega dogovora zagotavljali v naslednjih deležih:

- Socialistična republika Slovenija 35 %, 115 milij. din,
- Kulturna skupnost Slovenije 35 %, 115 milij. din,
- Izobraževalna skupnost Slovenije 15 %, 50 milij. din,
- Raziskovalna skupnost Slovenija 15 %, 50 milij. din,

Skupščine ljubljanskih občin naj bi v petih letih za komunalno opremljeno zemljišče prispevale skupaj 330 milij. din, skupščine ostalih slovenskih občin pa naj bi po družbenem dogovoru spodbujale samoupravno združevanje sredstev preko ustreznih občinskih samoupravnih interesnih skupnosti.

Delegatom zbora združenega dela komisija za samoupravne akte skupščine občine predlaga v razpravo in potrditev statute vzgojno izobraževalnih organizacij v občini Jesenice.

I. OSNOVNI POJMI IN DOGOVORI

Človek je ustvaril svoja znanja z izkušnjami, do katerih je prišel z opazovanjem narave. Na ta način je prišel do spoznanj in zakonitosti, ki jih praviloma izraža ob pomoči matematike.

1.1. Veličine in enote

Za kvantitativni in kvalitativni opis pojavov (teles, postopkov, stanj) v naravi uporabljamo množico pojmov (dolžina, hitrost, pospešek, moč, energija, masa, temperatura, elektrina itd.), ki jih imenujemo FIZIKALNE VELIČINE oziroma na kratko VELIČINE (grander, Grösse, quantity). Matematično gledano so lahko veličine skalarni, vektorski ali tenzorski, vendar ima — fizikalno gledano — vsaka veličina dva videza: kvalitativnega (dolžina, masa, energija) in kvantitativnega (2 m, 5 kg, 10 kWh).

Praviloma mislimo, kadar uporabljamo izraz »veličina« na oba videza, čeprav obstajajo pomisleki o ustreznosti take dvojne rabe, pojma veličina. Prehod na področje meritev pa nam takoj pokaže oba videza veličine v ločeni obliki. Da lahko določimo vrednost veličine, izvršimo prosto izvolitev ustreznih primerjalnih vrednosti, ki jim pripišemo vrednost ena. Oe veličine potem imenujemo MERSKE ENOTE. Tako pridemo do splošne definicije fizikalne veličine:

$$G = [G] [G] \quad (1)$$

Enačbo beremo: Veličina je produkt merskega števila $[G]$ in njene istorodne enote $[G]$. Enačba (1) je istočasno osnovna enačba metrologije!

MERSKA ŠTEVILA $[G]$ opisuje kvaliteto skupine istorodnih veličin, ki jih lahko merimo s to enoto.

MERSKO ŠTEVILO $[G]$ opisuje kvantiteto neke veličine in nam pove, kolikokrat je ta veličina večja od izbrane enote.

Iz povedanega lahko ugotovimo: veličina je neodvisna od izbrane enote, mersko število pa je tesno povezano z njo.

1.2. Delitev veličin in enot

Veličine lahko delimo na različne načine. Če jih delimo po osnovnih znanstvenih panogah, govorimo o geometrijskih, matematičnih, akustičnih, optičnih ali električnih veličinah.

V merilni tehniki veličine praviloma delimo na OSNOVNE in IZVEDENE VELIČINE.

OSNOVNE VELIČINE so primarno izbrane izhodiščne veličine, ki dajejo na čim enostavnejši način popoln opis dogodkov v neki panogi znanosti (ali v njenem delu). Lahko torej rečemo, da so osnovne veličine tiste veličine, ki jih ni mogoče izraziti z enostavnejšimi veličinami. Osnovne veličine morajo biti nespremenljive in neodvisne od kraja in časa ter drugih vplivov.

IZVEDENE VELIČINE so vse ostale veličine, dobljene iz osnovnih veličin s pomočjo tako imenovanih definicijskih enačb.

Število osnovnih veličin je za neko panogo znanosti vedno določeno; enako je razliki števila veličin, ki nastopajo v panogi, in števila definicijskih enačb, ki te veličine povezujejo. Tako rabi na primer geometrija eno samo osnovno veličino (dolžino), kinematika rabi dve (dolžino in čas), mehanika tri (dolžino, čas in maso), elektromagnetika pa štiri. Nad enačbami oblike (1), torej nad enačbami, ki podajajo definicijo fizikalne veličine, lahko vršimo šest osnovnih matematičnih operacij. Seštevanje in odštevanje lahko vršimo nad istorodnimi fizikalnimi veličinami, ki so jim izbrane enake enote. Ostale štiri osnovne matematične operacije nas praviloma peljejo do novih oziroma izvedenih veličin.

Racionalna izbira merskih enot zahteva ustvarjanje določenega sistema medsebojno povezanih enot. Pri določanju principa izbire teh merskih enot se dogovorimo o številu posebej izbranih, različnih veličin, ki so medsebojno neodvisne. Tako izbrane veličine predstavljajo naše osnovne veličine sistema, njim pripadajoče enote pa osnovne enote sistema.

Ob pomoči naravnih zakonov definiramo izvedene veličine sistema, ob uporabi osnovnih veličin. Pripadajoče merske enote so izvedene enote sistema.

Izvedene enote sistema so v nekem odnosu proti osnovnim enotam tega sistema. Pri tem ima lahko preračunski faktor enako ali različno vrednost od ena. Če ima preračunski faktor med izvedenimi in osnovnimi enotami vrednost ena, potem govorimo o SKLADNEM ali KOHERENTNEM SISTEMU enot, če pa je preračunski faktor različen od ena, pa govorimo o nestkladnem ali nekoherentnem sistemu enot. Oglejmo si primer: želimo postaviti sistem enot v geometriji, kot osnovno enoto dolžine L izberimo meter (m). Veličinska enačba za površino je: $A = a \cdot b$, in

izraža odvisnost površine od dolžind. Ob uporabi enačbe (1) lahko za površino zapišemo:

$$[A] \times [A] = [a] \times [a] \times [b] \times [b] \quad (2)$$

Da dobimo koherentno enoto, mora preračunski faktor enot biti enak ena. Torej mora biti:

$$\frac{[A]}{[a] \times [b]} = 1 \quad (3)$$

oziroma od tod $[A] = [a] \cdot [b]$ (4)

Z uvedbo osnovne enote za dolžino a in b dobimo koherentno enoto površine v sistemu, kjer je meter izbran kot osnovna enota: $[A] = m \cdot m = m^2$

I. MEDNARODNI SISTEM ENOT (UNITES SI)

Mednarodni sistem enot ima svoj rojstni dan neke v letu 1790, ko je francoska zakonodajna skupščina naročila pariški Akademiji znanosti in umetnosti, naj izdela »dokončen in enoten sistem mer in uteži, navezan na veličine kot jih podaja narava, za vse čase in za vse narode«.

20. maja 1975. leta je bila v Parizu podpisana Meterska konvencija, kar pomeni, da je bil ta sistem mednarodno sprejet in priznan. Istočasno je to pomenilo začetek velike mednarodne akcije za odpravo naznosnega stanja na področju metrologije. Ustanovljena je bila Generalna konferenca za mere in uteži (CGPM), ki se sestaja najmanj vsakih šest let, in njeno strokovno telo — Mednarodni komite za mere in uteži (CIPM).

Tako se je začelo na področju metrologije mednarodno delo, ki ga je prekinila druga svetovna vojna. Leta 1948 je 9. Generalna konferenca za mere in uteži sklenila začetki z izdelavo enotnega praktičnega sistema merskih enot. Kot osnova je služil predlog italijanskega profesorja elektrotehnike Giovannija Giorgija še iz leta 1901. Na 10. Generalni konferenci za mere in uteži (1954 l.) niso sprejeli dokončne rešitve, vendar je konferenca določila šest osnovnih enot: meter, kilogram, sekunda, amper, stopinjo Kelvina in Candelo. Delo za izpolnitev in usklajitev vseh predlogov se je intenzivno nadaljevalo, tako da je 11. Generalna konferenca za mere in uteži (CGPM, 1960) lahko sprejela tudi ime sistema. Odločili so se med tremi predlogi za poimenovanje sistema, in sprejeli ime »Mednarodni sistem enot« ali kratko SI od »Le Systeme International d'Unités«. Na tej konferenci so sprejeli tudi osnovne rešitve danes veljavnega mednarodnega sistema enot. Izpolnitve so bile sprejete na 12. CGPM (1964), 13. CGPM (1967–1968), 14. CGPM (1971) (Na tej konferenci je bil sprejet mol za osnovno enoto količine snovi), 15. CGPM (1975) in 16. CGPM (1979). Tako smo prišli do današnjega mednarodnega sistema merskih enot. Na poti tega razvoja je bilo in je še nekaj težav. Pojavilo se je nekaj sistemov merskih enot (CGS, MTS, MKSA), ki so tridovratno ponujali svoje nepopolne rešitve. Posledice takega stanja čutimo še danes.

2.1. Osnovna sestava mednarodnega sistema enot

Mednarodni sistem enot (SI) je skladen (koherenten) sistem enot, ki razlikuje:

- osnovne enote (unités de base)
- izvedene enote (unités dérivées)
- dopolnilne enote (unités supplémentaires)

Definiranih je sedem osnovnih enot, s pomočjo katerih pridemo lahko — ob upoštevanju pravila koherence — do neomejenega števila izvedenih enot.

Med dopolnilne enote uvrščamo [9] enoti ravninskega kota (radian) in prostorskega kota (steradian), vendar je treba poudariti, da je resolucija Generalne konference za mere in uteži (11. CGPM, 1960, Resolucija 12) v tem pogledu pomanjkljiva, ker pravi da se »... Generalna konferenca za mere in uteži še ni odločila, ali naj se nekatere enote štejejo med osnovne ali med izvedene enote... in jih zato imenujemo »dopolnilne enote...«. Znano je, da teorija sistemov enot ne pozna dopolnilnih enot. To je razlog, da vsi napredni zakoni posameznih držav, vključno z našim zakonom, ne poznajo pojma »dopolnilne enote«. Obe navedeni enoti sta v našem zakonu razvrščeni med izvedene enote. Decimalne mnogokratnike (multiples décimaux) in decimalne dele (sousmultiples décimaux) enot SI dobimo z uporabo predpon SI. Tako dobljene mnogokratnike in dele enot SI označujemo s polnim imenom, da bi jih lahko razlikovali od koherentne skupine SI enot.

Pripomnimo, da tako dobljene decimalne merske enote (kot jih imenuje naš zakon)

niso del koherentnega Mednarodnega sistema enot, vendar se izredno dobro navezujejo nanj.

2.2. Osnovne enote SI

Za celotno področje znanosti je za sedem osnovnih veličin definiranih sedem osnovnih enot, ki pomenijo osnovo Mednarodnega sistema enot. Definirane so naslednje osnovne enote za osnovne veličine:

1. Za DOLŽINO: meter (m)
»Meter je dolžina 1.650.763,73 valovnih dolžin sevanja v vakuumu, ki ustreza prehodu med nivojem 2 p in 5 d atoma kriptoma 86« (11. CGPM, 1960, resolucija 6). Navedena definicija metra je za današnje potrebe meritev dolžin sicer zadosti točna, vendar je reproduktivnost tega etalona relativno mala in podana formulacija je nerazumljiva širšemu krogu strokovnjakov. To je razlog, da je CIPM na 16. CGPM (Glej [10]) predložil novo definicijo metra, ki se naslanja na svetlobno hitrost. Predložena definicija se glasi:

»Meter je dolžina, ki jo v vakuumu napravi ravni elektromagnetni valovi v času 1/299.792.458. dela sekunde«.

Predložena definicija naj bi bila sprejeta na 17. CGPM 1983. leta. V času do 1983. leta naj bi se ustrezni laboratoriji trudili realizirati delovne etalone po predloženi definiciji, bi jo naj temeljito preučili, ter po potrebi ustrezno spremenili. Nadaljevale naj bi se tudi raziskave za morebitno uporabo stabiliziranih laserjev pri spremembi definicije metra.

2. Za MASO: kilogram (kg)

»Kilogram je masa, mednarodnega etalona kilograma« (1. CGPM, 1889). Pripomnimo, da je osnovna enota mase še edina osnovna enota, ki je definirana v obliki materialnega etalona. Istočasno je to tudi edina osnovna enota, v kateri srečamo uporabljeno predpono.

3. Za ČAS: sekunda (s)

»Sekunda je trajanje 9.192.631.770 period sevanja, ki ustreza prehodu med dvema hiperfinima nivojema stanja atoma cezija 133« (13. CGPM, 1967, resolucija 1).

Etalen časa, ki smo ga dobili na osnovi podane definicije, omogoča danes meritve časa z natančnostjo $1 \cdot 10^{-13}$ in pričakujemo lahko, da bo ta vrednost izboljšana.

4. Za ELEKTRIČNI TOK: amper (A)

»Amper je jakost stalnega električnega toka, ki med dvema ravnima vzporednima vodnikoma neomejene dolžine in zanemarljivega krožnega prereza, postavljenima v vakuumu v medsebojni razdalji 1 metra, povzroča silo enako $2 \cdot 10^{-7}$ newtona« (CIPM, 1946, resolucija 2, sprejeta na 9. CGPM, 1948).

5. Za TERMODINAMIČNO TEMPERATURO: kelvin (K)

»Kelvin je termodinamična temperatura, ki je enaka 273,16. delu termodinamične temperature trojne točke vode« (13. CGPM, 1967, resolucija 3).

6. Za KOLIČINO SNOVI: mol (mol)

»Mol je količina snovi sistema, ki vsebuje toliko elementarnih delcev, kolikor je atomov v 0,012 kg ogljika 12« (14. CGPM, 1971, resolucija 3).

Ob podani definiciji za enoto količine snovi je podana tudi razlaga (ki je sestavni del definicije): pri uporabi mola mora biti specifičirano, kaj nam pomenijo elementarni delci (»L'entité élémentaire«) sistema in so to lahko atomi, molekule, ioni, elektroni kakor tudi drugi delci ali skupine takih delcev s točno podano sestavo.

7. Za SVETILNOST: candela (cd)

»Candela je svetilnost, ki jo v podani smeri oddaja vir monohromatskega sevanja s frekvenco $540 \cdot 10^{12}$ hertza in je njegova energijska moč v tej smeri 1/683 watta na steradian« (16. CGPM, 1979, resolucija C).

Podana definicija je najnovejša definicija, sprejeta oktobra 1979. leta na zadnji CGPM. Nova definicija dokončno zapuša »črno telo« in ponuja praktične prednosti. Z novo definicijo se na nespremenljiv način povezuje fotometrijske in radiometrijske veličine. Dosežena je vezava fotometrijskih enot na druge znane fizikalne enote (preko watta), kar omogoča nastanitev preizkusnih metod za kontrolo točnosti rezultatov.

OPOMBA: V oklepajih ob definicijah je navedena Generalna konferenca za mere in uteži (CGPM), na kateri je bila definicija sprejeta (pri amperu tudi CIPM), leto sprejetja in številka resolucije, s katero je definicija sprejeta.

2.3. Izvedene enote SI

V vsaki panogi znanosti poznamo veličine, ki so važnejše od vseh ostalih. Vse druge veličine v tej panogi znanosti lahko izrazimo z izbranimi osnovnimi veličinami. Ta princip, naveden za veličine, velja tudi za enote. V kolikor poznamo na nekem področju znanosti M veličin in je za opis tega področja potrebnih N osnovnih veličin (v geometriji je N = 1, v mehaniki N = 3, v elektrotehniki N = 4

itd.), potem uporabljamo za definicije preostalih M-N=S veličin veličinske enačbe. V splošni obliki uporabljamo torej veličinske enačbe za izražanje nekih fizikalnih ali drugih zakonitosti med veličinami. Veličinske enačbe, s katero definiramo veličino S, podane z veličinami K in L, lahko zapišemo v splošni obliki

$$S = n \cdot K^a \cdot L^b \quad (5)$$

V tej enačbi je »n« matematično fizikalni numerični faktor, ki izvira iz definicije veličine. To nikakor ni faktor, ki bi izviral iz razmerja enot leve in desne strani enačbe! Navedimo nekaj primerov:

— V veličinski enačbi za energijo električnega kondenzatorja

$$W = \frac{1}{2} C U^2$$

je po primerjavi z našo enačbo (5):

$$S=W; n=\frac{1}{2}; K^a=C \text{ in } L^b=U^2$$

— V veličinski enačbi za pot prosto padajočega telesa

$$S=\frac{1}{2} g t^2$$

je po primerjavi z enačbo (5):

$$S=s; n=\frac{1}{2}; K^a=g \text{ in } L^b=t^2$$

— V veličinski enačbi za hitrost enakomerno se gibajočega telesa

$$v=\frac{s}{t} \text{ po primerjavi z enačbo (5):}$$

$$S=v; n=1; K^a=s; L^b=\frac{1}{t}$$

Iz navedenih primerjav je razviden pomen numeričnega faktorja.

Važna lastnost veličinskih enačb je, da so uporabne za kakršnekolikoli enote. Z drugimi besedami povedano: veličinske enačbe v splošni obliki niso odvisne od merskih enot. Vse, kar smo tukaj povedali o veličinah, lahko uporabimo tudi pri enotah. Da pa lahko uporabimo veličinske enačbe za tvorbo izvedenih enot, moramo v splošno obliko veličinske enačbe (5) uvesti veličine, izražene z merskim številom in ustrezno enoto (Glej enačbo (1)). Enačba (5) sedaj dobi obliko:

$$[S] = n \cdot [K]^a \cdot [L]^b \quad (6)$$

Tako zapisano veličinsko enačbo lahko razstavimo na dve enačbi, in sicer:

— Na ŠTEVILSKO ENAČBO.

$$[S] = n \cdot [K]^a \cdot [L]^b \quad (7)$$

ki podaja razmerja merskim številom izvedene fizikalne veličine, vključno z numeričnim faktorjem n, ter

— Na ENOTENSKO ENAČBO

$$[S] = [K]^a \cdot [L]^b \quad (8)$$

Zadnja enačba podaja razmerja enot izvedene veličine S. Če smo te enote izbrali poljubno za levo in desno stran enačbe (8), potem je njihovo razmerje

$$\frac{[S]}{[K]^a [L]^b} = f \quad (8)$$

podano s faktorjem f, ki ga imenujemo enotenski faktor. Vrednost enotenskega faktorja je izključno odvisna od izbire enot v enačbi (8). Ta izbira je pa lahko taka, da je f=1 ali f=1. Če je f=1, potem je izpeljana enota [S] izpeljana veličine S ubrana, ali koherentna enota in sicer koherentna na osnovne enote [K] in [L] osnovnih veličin K in L. Splošno pravilo dimenzijske koherence se tedaj glasi:

$$[S] = [K]^a \cdot [L]^b \quad (9)$$

Številna enačba (7) dobi ob upoštevanju enačbe (8) obliko:

$$[S] = \frac{1}{f} \cdot [K]^a \cdot [L]^b \quad (10)$$

Z izbiro enot, pri kateri dobimo f=1, postane veličinska enačba (5) po obliki identična s številsko enačbo (7), ki podaja odnose med merskim številom. Namesto znakov veličin lahko v (5) vstavljamo njihova merska števila. Tako ustvarjen sistem enot imenujemo koherenten ali ubran sistem enot.

V primeru f=1 dobimo nekoherentne enote veličine S.

Ilustrirajmo naša izvajanja na enostavnem primeru določanja enot za hitrost enakomernega gibanja. Veličinska enačba se glasi:

$$v = \frac{s}{t}$$

Vemo, da je: $S=v; K^a=s; L^b=1/t$.

(SE NADALJUJE)

MALI BABILON

— »Vi ste tako blizu velikim ugankam sveta. Življenju, smrti, večnosti.« — »Človek se stegne, modruje grobar in se odpravlja nazaj h grobu, čez nekaj let je pa kup prsti. Bogati se zazidajo v grobnice, revni so pa še pri nas na tesnem. Mnogo jih je, smrt jim tudi dosti laže pride blizu, pa moram neprestano premetavati neiztrožene kosti.« — »Čudno, da se vam ne priskuti ta posel.« — »Mrličev sem navajen kakor vi lepih oblek. Trd je pa vsak pošten kruh.«

Oba odideta ob zidu na levo. Z desne spredaj prihiti usa zasopla Knezova SONJA, gleda za njima in se v velikem pričakovanju ozira na vse strani. Zelo je ljubka in lepo oblečena. Iz za zidu na desni se prikaže MIRKO in ves srečen vzklikne: »Sonja! Ali te je kaj strah? Vrže ji rožo. »V najlepšem vrtu sem jo utrgal zate!« Sonja pohiti k njemu in ga očitaje upraša: »Zakaj sva se zatekla k mrtvim? Pisal si, da bova sama, pa nisva.« — »To je najin največji plus! Nocoj mi sami hodijo na muho. Ugani, koga imam v šahu!« — »Za uganke ni časa. Pazi, da ne bo kakor nekoč pri instrukcijah. Se vedno mi očitajo, da sem se spustila s tabo predaleč.«

»Zato skrajšajva zdaj razdajajo!« vzklikne študent, skoči čez zid, jo objame in ji govori: »Kdo ve, kaj naju čaka. Proči so te poslali v internat, zdaj te z moštvo rešijo revnega študenta.« »Mirko, Gorjanovih le ni bilo k nam! Si zadovoljen?« — »Samo toliko,« pojasnjuje študent, »ker imam Henrika za zdaj še jaz v šahu.« — »Oni gospod je Henrik? Ali pojde k našim? Gotovo! Zdal, ko ga še ni, so kakor na trnju. Komaj sem jim ušla. Oh, da bi mogla za vselej od njih! Že dve leti mislim na to, ves čas internata. Mirko, saj si mojih misli?« — »Za take ideje je potreben denar. To veš, da ga jaz ne premorem. Ali si ti sama kaj izposodiš na račun dote? Nikar! Trpela bi na dobrem imenu.«

»Toliko jih živi brez dot in rent,« ga vzpodbuja Sonja. — »To so taki, ki upajo bosi v sneg in lačni v senik. Ljubica, ti poznaš ta šport komaj iz romanov. Diplomiranih filozofov in beraških padarjev je vedno več brez kruha. Ali naj ti deklamiram pesmi,« jo poredno sprašuje, »kadar bova stradala?« — »Na svetu je tisoč poklicev!« »Rad se bom lotil usakega dela. Ampak minimalne mezde niso Knezov minimum. Nezadovoljna boš. Tudi tvoje ročice bi morale kaj poprijeti.« — »Zakaj ne, maturo imam.« — »Vzlic temu ne moreš od doma. Mladolletna si in nimaš volilne pravice.« — »Saj greva lahko kam daleč. Na svetu se preživlja dve milijardi ljudi,« ga vzpodbuja, »bo ja še za naju dva prostora.« — »Papa te bo od poudob dobil nazaj. Ti pojdeš v poboljševalnico, jaz v zapor. Nekaj drugega je, če te sam spodi. Tega pa nikar ne pričakuj. Vse kaže, da pojde z nama po starem receptu: strta romantika in meščanski zakon. Marsikdo na mojem mestu bi se zapil ali pa obešil. Od mene ne pričakuj tega.«

»Nič me nimaš rad. Sam me odbiš,« pravi užaljena Sonja. »Ne! Nekaj vesti imam,« ji prepričevalno zagotavlja, »najdražjega človeka ne bom kar tako potegnil za seboj.

Odgrnil sem koperno in pokazal vso resnico. Ti si doma na denarnem bregu, kjer je tudi Gorjanovo votlo premoženje. Tvoj se bo morda temeljito urezal, in na Gorjanovih je toliko bleska, da nujno ostanem v senci. Denar bo pokopal srečo in pravico! Ti si po zakonu srca in pameti moja, po zakonu denarja pa tistega, ki več ponudi. Če dobi Henrik dolg nos, pride drugi. Bogati snubci bodo vedno pogostejše trkali na Knezove duri.« — »Da bi me nikdar ne dobili doma!« vzklikne Sonja z vsem srcem. — »Ali si voljna,« jo upraša ljubimec, »da mlademu Gorjanu kar poveva, kar mu pritiče?« — »Ne poznam ga. Ko sem bila v internatu, je bil menda pri nas, po moji vrnitvi ga še ne pomnim.« — »Tem laže ukanim zlatega zmaja!«

Z leve ob zidu se povrne GROBAR, ki nosi orodje, in GOSPOD z laterno. SONJA se stisne v kot, MIRKO prisluskuje.

»Pokopališče je zgodovina vsakega kraja,« zatrjuje gospod grobarju. — »Jutri pri soncu vam razkažem vse zanimivosti,« obljublja starec. »Tam v prvi hišici me dobite. Če pojdeto na veseličo, bo to najboljša za preganjanje mačka. Ali vas nič ne srbe pete, ki tako imenitno gojijo? Mene bi v vaših letih z verigami obdržali tukaj.« — »Ta mir je moji duši slajši,« se izgovarja gospod. — »Skrokan človek je pa le najbolj pripraven za modrovanje o večnosti,« se pošali grobar. Odklenil je mrtvašnico in ponese noter orodje in laterno.

H gospodu pristopi Mirko: »Kolega, ostani tu!«

Potem se MIRKO umakne k SONJI, GOSPOD dočaka GROBARJA, ki se vrne iz mrtvašnice in jo zaklene. Z leve spredaj pride starejši, slabo oblečen INVALID s pohabljenim nogo in zavezanim oče som.

»Trda noč je že,« pravi grobarju, »pa si še tu, Tomaž.« — »Tvoji ženi sem postiljal.« — »Invalid si obriše solzo in ga zaprosi: »Pokažeš mi, kje jo čaka počitek. Reva je dotrpela, meni so ostali pa otroci.« — »Ali ni dobiček današnjega dne namenjen za mestne uboge?« se vmeša gospod. — »Gospoda kaj rada pijančuje s takimi izgovori,« se razjezi invalid. »Zmeraj je kak hopsa v dober namen, dobimo pa nikoli nič.« »Tolažbe si potreben,« mu reče grobar. »Stopiva k Marjanci. Ali se spodobiš? Matildo imam na parah. Hudo mi je, čeprav sva včasih trdo orala. Če grem s tabo, jo prvič v življenju ne bo za mano.« — »Ravno zato!« ga vzpodbuja grobar. »Na opravljive ragel pa kihni. Če me ne ubogaš, ti niti groba ne izkopljem, ko še ti izpuščiš sapo.« — »Kaj pa gospod?« upraša mladega Gorjana. — »Jutri se morda oglašim pri vas.« — »Pa srečno!«

Gospod se usmeri na desno, grobar pa odhaja na levo. Za njim švedra invalid in ga sprašuje: »Kdo je ta minister?« »Patron Janeza Nepomuka. Čudne mi je kvasil.« — »Gospodke muhe!« — »Pocukaj ga za rokav, lahko ti olajša stisko.« — »Grob mi poprej pokaži, potem poiškim srečo.« — »Le brž, da opravim še kozo in zajce.«

SONJA ostane v kotu, MIRKO pa stopi h GOSPODU: »Ali je že

presekan gordijski voz?« — »Čez sto let, ko bodo drugi reševali nerešljive probleme.« — »Vedi, da živimo v času radia in naglih sodišč.« — »In azijatstva.« — »Zato se ti izkaži s srčno kulturo.« — »Prosim, kaj mi je storiti? Do zdaj se mi vsi najboljši nameni sprevrtaajo v zlo in nesrečo. Nerač pomislim na jutrišnji dan. Kako se spogledam s papanom?« — »Kakor izpolniš njegovo najvažnejše naročilo.« — »Vse sem poizkusil, vi pa ne zinite besede,« pravi gospod v dobri veri, da je Mirko zaveznik ljudi, ki tihotapijo za njegovega očeta. — »Od mene zavisti?« se zavzame študent. »Teday odstopaš od svojih namenov?« ga veselo sprašuje in zakliče Sonji: »Ali siliš?« — »Jaz ne odstopam od ničesar,« zagotavlja gospod, »ker odgovor ni zame, ampak za papana.« — »Gospodična Maja mi je namigovala o važnejši misli, kakor je saharin,« ga privaja Mirko.

Gospod je v vedno večji zadregi. V temi vidi damo, pa je ne spozna in misli, da je Maja uslužbenka pri njegovem očetu. »Ali se je drznila celo sem?« upraša nejevoljen. — »Ona pleše,« pojasnjuje študent, »predstavljam ti pa mojo Muzo.« Skoči k Sonji, jo povede bliže, da ga gospodu roko in ji ga predstavi: »Gospod Henrik Gorjan.« — »Čast mi je,« pravi gospod, »Me veseli,« reče ona, Mirko pa ves razposajen zatrjuje: »Mene najbolj? Take trojice svet še ni vedel, življenje vse prinese.« — »Se več pa odnese,« potoži gospod. »Že niste zadovoljni z malim,« ga podraži Sonja, on pa iskreno odurne: »Bolj ko marsikdo drugi.« — »Tvoja kasta ne pozna meja,« dreza vanj študent. »Denar je trd gospodar tudi svojim lastnikom. Si prišel kdaj na to?«

Navzočnost Sonje, ki je pa ne pozna, razneži gospoda, da se kar izpove na Mirkovo uprašanje: »Čestokrat. Starši so malokdaj našli zame kaj časa. Dali so me guverntam, instruktorjem, v zavode. Zavoljo trgovskih poslov skoraj nisem poznal njihove ljubezni. A tudi sama med sabo je nista kaj prida poznala.« — »Trgovski zakon — retorta za dedič!« — »Vzlic temu, da sem dedič, si smem pozeleti vsaj toliko sreče, kolikor je vidim pred sabo.«

Mirku gre na smeh, a se razjezi: »Dolgo se nisi izdal. Rad bi mi otel dekleta! Pomaga naj ti denar tvoje ga očeta, nagrabljen s kriminalom. Zdal vidiš, da nisem natočeval!« — »Mirko, morda prehudo obsojaš gospoda,« se zavzame ona. — »Moja častna beseda,« brž povzame sam gospod, »gospodična je pogodila najčistejšo resnico.« — »Naj ti le verjame, ne bo ji v škodo,« ga zavrne študent, vendar se gospod ne da ugnati v kozji rog. »Moja častna beseda,« govori naglo, »nikomur ni mar namenjena lagati, še manj kaj odvzeti. Vsako zaupanje drago plačujem. Odkar sem razodel očetu nekaj svojih načrtov, mi jih izbija iz glave in me vedno bolj tišči v svoje številke. Vama sem odprl srce, pa spet ni prav. Vse dame vidijo v meni zgolj imenitno partijo in ne pridem do prijateljice po srcu, do žene v najlepšem smislu te besede. Vse bi dal zanj.« — »Rad bi vedel, kako tolmačiš ta vsee.« Bi prepisal premoženje nanjo?« — »Od tega ne bi imela mnogo. Z njo bi se rad sončil na Akropoli in obhodil vsa mesta velike kulture. Ah, saj nikoli ne pridem tako daleč. Vse se je zarotilo zoper mene. Celu v tem mestu, kjer sem najbolj upal, da se mi izpolni želja po sreči in zdravju.«

Nadaljevanje

Ko se je vračal v mesto, ga je presenetilo, da v svojih načrtih za prihodnost ni pomislil na Vesno. Kako jo je lahko pozabil? Sama se je izločila, je pomislil. Res v enem samem obdobju njune ljubezni. Je človekovem življenju res lahko usodna ena sama odločitev, ravnanje?

Opravil se je na pošto, odpostal očetu denar, potlej pa se je precej pomirjen vrnil domov.

Ni več stopal tiho. Ne bo igral skrivača, je sklenil. Le osamil se bo, toliko, da mu Cenka pošlje sporočilo, naj se oglasi. Potem bo povedal mami, o čem je premišljal zadnje dni, kako naj bi zaživel v prihodnje.

Ko je zaslísal, da ga išče poštar, je pomislil na sporočilo od Cenke. Naposled je napolnil, najbrž predzadnji trenutek, da zve in se odloči.

Začuden je bral sporočilo neznanca, da je oče zelo slab, da naj ga obišče. Da ni prav njegov denar še pospešil očetovo bolezen na jetrih, je s strahom pomislil Bojan. Mora k očetu, da popravi, kar je še mogoče.

Najprej je premišljal, kako bi obvestil Cenka. Odločil se je za pismo. Ko ga je držal v roki in se odpravljal v mesto, ga je spreletelo, da lahko poizkusi, če imajo njegove želje stvarno podlago. Stopil je v dnevno sobo k mami, ki je v neredu, kar je bilo povsem novo, listala po reviji. Precej jo je odložila in ga utrujena pogledala.

»Si dobil kakšno pomembno obvestilo?« je vprašala mama.

»Nekdo, ki ga ne poznam, najbrž očetov prijatelj, sporoča, da je oče hudo bolan. Obiskat ga grem. Bi šla zraven?«

Mama se je ob tem zdrznila. Misel je bila nenadna, nepričakovana. Prestrašena ga je pogledovala. Ni se mogla odločiti.

»Spodobilo bi se, da ga obiščeš. Naposled je le oče tvojega otroka,« je očitaloče vzkliknil Bojan.

Mama je zbegana pokimala. Dvignila se je iz naslanjača, vseeno je še premišljala, če bi odšla z njim.

VINKO TRINKHAUS

»PO PRIZNANJU« 28

»Res moram?« je boleče zastokala. »Morebiti me pa ne želi videti. Če je hudo bolan...«

»Prepušti to njemu. Ti napravi, kot meniš, da se spodobiš.«

Mama se je oklevaje, stežka odpravila v svojo spalnico, da se preobleče. Tudi naličila in našminkala se je močnejše kot drugikrat. Tako je vsaj na videz prekrila trpki izraz lice, ki jih je zbrazdala bolečina.

Pred garažo je mama Bojanu ponudila ključ od avtomobila.

»Ne, to sem pa sklenil, tega avtomobila ne bom več vozil. Le peljem se s tabo. Še ljubše pa mi je, zaradi očeta, če se peljeva z avtobusom.«

Mama je za hip pomišljala, potem pa je odločno stopila v garažo.

Med očetovimi sosedi sta vzbudila majhen preplah. Tako imeniten avto v tej ulici pogosto ne ustavlja. Ko je Bojan za hip poškilil, kak vtis je na mamo napravila zapuščena ulica, je moral ugotoviti, da je mama videti kot dama. Ne kričavo, po zadnji modi oblečena avša, ampak starejša ženska s izbranim okusom. In denarjem, se je popravil. Brez denarja pogosto tudi okus odpove.

Selem na lesenih stopnicah, ki so votlo odmevale pod maminimi visokimi petami, okovanimi s ploščico, je mama obstala. Nekaj trenutkov je pogledovala Bojana, potem pa neodločno šepnila:

»Res moram s tabo? Ne bi raje sam obiskal očeta. Počakala te bom v avtomobilu, da boš povedal, kako je z njim in če kaj potrebuje?«

»Ljubezen, razumevanje potrebuje,« je užaljen togotno vzkliknil Bojan in jezljivo pogledal mamo. »Napravi, kakor se ti zdi najbolje.«

Stopil je naprej in srečen ugotovil, da mu mama sledi. Očetova soba je bila v velikem neredu. Zanesljivo ni pričakoval mame, drugače bi najbrž koga poprosil, da malo pospravi. Oče je oblečen ležal na postelji in se srečen nasmešnil. Ko je opazil mamo, ki je vstopila za njim, je za hip otrnil.

»Z mamo sva prišla,« je ginjen rekel Bojan. Glas mu je drhtel, komaj je zadrževal solze. »Saj ti je prav, da je mama prišla z mano.« »Pozdravljena Suzana,« je rekel oče, ki ni mogel odmakniti pogleda.

Bojan se je umaknil, da je mama lahko segla očetu v roko. »Kako se počutiš, Rudi,« je s trepetavim glasom vprašala mama.

»Slabo. Že dolgo,« je odvrnil oče. Potem se je nekako zbral, da ni podlegel solzavosti. »No, shajam. Zdalej me je nekaj zgrabilo. Prebava. Malo sem oslabil, dobivam zdravila. Nekaj dni bo hudo, potlej se izližem, kot zmerom.«

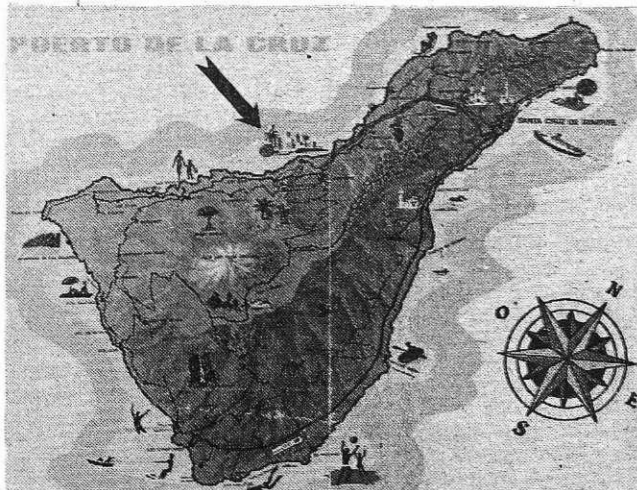
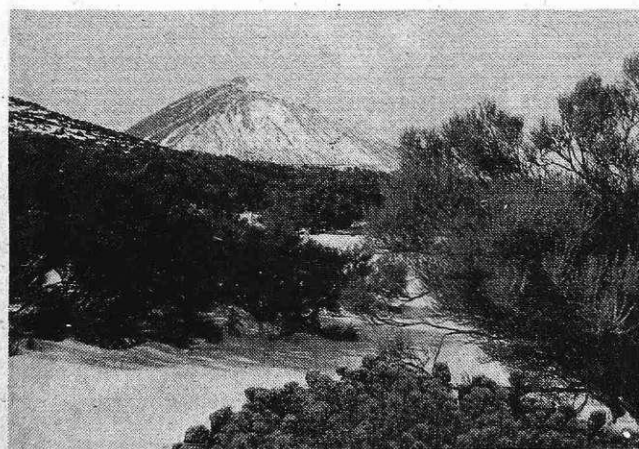
Mama je kimala. Še Bojana se je polotila zadrega. Mamino obnašanje je bilo prisiljeno. Vendar tako slabo zaigrano, da je bilo očitno, kako stežka se obvladuje in kaže prijazen obraz. Začuden pa je strmel v očeta, ki je srečen gledal mamo.

Saj jo še zmerom ljubi, je presunjen pomislil Bojan. Morebiti se tega ni povsem zavedal, ker mame dolgo ni videl. Res pa je, če ju pogledaš, mama je še lepa ženska. V primeru z očetom, lepota.

Kako zlahka je oče pozabil na težave, bolezen. Pripovedoval je nekaj malega o bolezni, nekaj o službi, nekaj o prijateljih, počutjih.

KANARSKI OTOKI —
OTOČJE VEČNE POMLADI

15

Sedem nepolnih dni na Tenerifi je minilo hitro, kar prehitro. Marsikaj bi si lahko še ogledali in še kaj doživeli, če bi bilo na voljo več časa (in denarja). Toda tudi tisto, kar nam je bilo dano, nas je navdušilo. Obogatilo nas je z novimi v dušo in misli trajno vrezanimi novimi lepimi spoznanji.

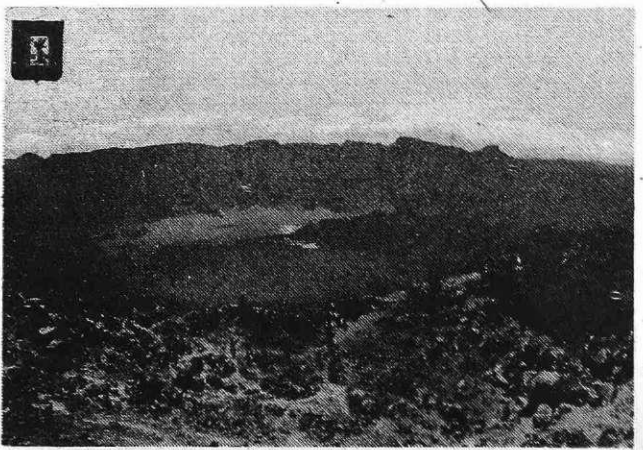
Zadnji, sedmi dan smo že opoldne morali pripraviti kovčke za odhod. Poslavljanje od novih znancev, ki so še ostali pa je trajalo še celo popoldne. V naše sobe bodo že zvečer prispeli drugi turisti iz Jugoslavije, za njimi čez teden ali dva spet drugi.

In tako s tedna v teden... Kanarski otoki so bližje kot kdajkoli prej.

Inexov DC-9 je odletel z letališča Rodeos natančno ob napovedani uri. Bilo je 17.05. Spotoma nazaj smo se le za slabih pol ure ustavili v Malagi, kjer so letalu dolili kurivo — obvezen tehnični postanek. Skozi majhna okenca smo zaman lovili pogled na to znamenito južnošpansko zgodovinsko mesto. Zastrto je bilo v večerni mrak, le tisoč zvezdnatih lučk, ki smo jih ozrli šele po vzletu, se je nemo poslavljalo od nas.

Četrto ure pred polnočjo se je DC-9 utrujeno spustil na našem ljubkem majhnem Brniku.

KONEC

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 126. seji, 13. januarja obravnaval pripombe in predloge k osnutku resolucije v izvajanju družbenega plana občine Radovljica v 1981. letu, ki so jih do 9. januarja posredovali občinski svet ZSS Radovljica, Elan Begunje, KS Bohinjska Bela in delegacija kmetov koope-
rantov Gozdnega gospodarstva Bled. Izrekli so soglasje k predlogu družbenega dogovora o spremembah in dopolnitvah družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v SRS, ki predlogu družbenega dogovora o načelih in merilih za razmeščanje izvajanja vzgojnoizobraževalnih programov usmerjenega izobraževanja v SRS. Sprejeli so predlog odloka o povračilu stroškov delegatom in članom organov skupščin Občine Radovljica in izvršnega sveta v višini 50 din, predlog pravil družstva kadrovskega dogovora v občini in predlog sklepa o določitvi delegatov občinske skupščine v delavske svete TOZD zdravstvenih domov in Radovljici, na Bledu in v Bohinjski Bistrici. Člani izvršnega sveta so bili seznanjeni tudi s poročilom o realizaciji proračunskih prihodkov in odhodkov v 1980. letu.

Predsedstvo občinske skupščine Radovljica je na prvi letošnji seji, ki se jo je udeležil tudi slovenski delegat zvezne skupščine Jože Božič, je obravnavalo prvi osnutek programa zveznega zbora skupščine SFRJ predvsem predloge za izdajo nekaterih zakonov in osnutkov zakonov kateri bodo na dnevnem redu občinske skupščine v 1981. letu. V zvezi s tem so člani predsedstva menili, da je potrebno k vsakemu osnutku zakona predhodno organizirati javne razprave v SZDL in sindikatih v občini in na občinskih skupščinskih zborih sprejeti stališča, ki naj jih upošteva slovenska delegacija v zveznem zboru. Na seji so se dogovorili, da bodo seje vseh treh zborov občinske skupščine 28. januarja.

V osnovnih organizacijah ZK radovljiške občine so že v teku priprave na občinsko programsko volilno konferenco. Na osnovi izhodišč, ki so jih sprejeli na aktivu sekretarjev osnovnih organizacij lanskega decembra, bodo v svojih organizacijah ocenili delo in uresničevanje programskih usmeritev občinske konference ZK in njenih teles za obdobje od lanskoletne programske volilne konference s posebnim ozirom na izvajanje nalog stabilizacije v gospodarstvu in začetek srednjeročnega planskega obdobja. V vseh osnovnih organizacijah bodo tudi izvolili svoje delegate za občinsko programsko konferenco ZK, ki bo v mesecu marcu.

Komite OK ZK Radovljica je na 8. seji, 13. januarja ocenil politično aktivnost družbenopolitičnih organizacij za združitev LIP - TOZD Tomaž Godec in FILBO v Bohinjski Bistrici, ki navzlic sprejetim stališčem in sodelovanju občinskih organov še ni pokazala nobenega napredka. Na seji so člani komiteja obravnavali predlog programa in finančnega načrta medobčinskega sveta ZK za Gorenjsko za 1981. leto, predlog dnevnega reda za sklic seje občinske konference ZK, ki bo konec januarja ter sprejeli predlog za člana družbenih svetov občinske skupščine, ki jih delegira OK ZK Radovljica.

Na posvetu predsednikov vseh 20 krajevnih konferenc SZDL radovljiške občine, 14. januarja, ki ga je vodil predsednik OK SZDL, so spregovorili o nalogah, ki jih morajo opraviti v krajevnih organizacijah na osnovi sklepov decembrske programske seje OK SZDL. Med drugim bodo v januarju ocenili izvedbo krajevnih programskih konferenc in uresničevanje njihovih sklepov in organizirali javne razprave o ustavnih dopolnilih. Dogovorili so se tudi o spremljanju dosedanjih priprav na akcijo »Nič nas ne sme presenetiti« in o začetku organizacijskih in kadrovskih priprav na volitve delegatov za delegacije občinske skupščine, skupščine SIS in drugih delegatskih teles, ki bodo prihodnje leto.

Svet za informiranje pri OK SZDL Radovljica je na 16. seji, 15. januarja pregledal gradivo za izvedbo problemske konference o informiranju v občini, ki bo v februarju. Na seji so obravnavali predlog samoupravnega sporazuma o osnovah

srednjeročnega plana Časopisnega podjetja Glas iz Kranja za obdobje 1981-1985 ter kadrovske predlog dopolnitve delegatskih mest v svetu za informiranje z ozirom na nove naloge v novem srednjeročnem obdobju.

Koordinacijski odbor za prireditve pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je prejšnji teden na prvi letošnji seji sprejel izhodišča za oblikovanje programa prireditev in proslav v 1981. letu. Te bodo potekale v znamenju 40-letnice ustanovitve OF, vstaje slovenskega in jugoslovanskega naroda in narodnosti ter Vlaka bratstva in enotnosti. Vse občinske DPO, občinske zveze in združenja bodo do konca januarja uskladile svoje programe, ki bodo navzlic jubilejnim obletnicam prilagojeni stabilizacijskim okvirom in finančnim možnostim.

V 1980. letu je 40 udeležencev NOB v radovljiški občini dobilo posojila za obnovo in dograditev zasebnih stanovanjskih hiš in prostorov 770.000 din iz sredstev anuitet oz. povračil borbečevskih posojil ter 400.000 din iz sredstev stanovanjske skupnosti Radovljica. V 1981. letu je predvideno, da bo dobilo stanovanje 10 borcev, za posojila borcem pri obnovi in dograditvi stanovanj, vključno za borce kmete pa je predvideno 1.120.000 din. Od tega denarja bo več kot polovica izplačanega iz anuitet.

V prostorih občinske skupščine Radovljica so 14. januarja pooblašeni predstavniki TOZD, krajevnih skupnosti in SIS radovljiške občine podpisovali samoupravne sporazume o temeljnih planov občinskih SIS družbenih in materialnih dejavnosti, samoupravne sporazume o temeljnih planov krajevnih skupnosti in dogovor o temeljnih družbenega plana občine za obdobje 1981-1985.

Po podatkih sekretariata za občo upravo in družbene dejavnosti občinske skupščine Radovljica so od planiranih 114.994.600 din v 1980. letu dosegli 115.091.288 din prihodkov občinskega proračuna. Prihodki v primerjavi z letom 1979 so za 20,7 višji, po letošnjem planu pa so bili preseženi le za 10 %. Odhodki v proračunu v preteklem letu so znašali 105.409.755 din ali za 8,4 % manj kot so bili načrtovani.

Predstavniki upravnega odbora slovenskega kulturnega društva Bled iz Essna v katerem se združujejo naši delavci na začasnem delu v ZR Nemčiji se je pred dnevi s predstavniki OK SZDL Radovljica pogovarjal o oblikovanju programa sodelovanja z občino Radovljica, ki je pokrovitelj društva Bled. Beseda je tekla tudi o pripravah na 10-letnico obstoja društva, ki jo bodo svečano proslavili v Essnu prihodnje leto. Razen izmenjave kulturnih skupin je letos predvideno letovanje otrok naših delavcev v šolskih kolonijah na morju.

Zadružna zveza Slovenije je prejšnji teden organizirala na Bledu seminar za predstavnike samoupravnih organov in poslovnih organov kmetijskih zadrug in delovnih organizacij. Seminarne teme so bile posvečene nalogam kmetijstva in zadrugnih kmetov v novem srednjeročnem obdobju. Med drugimi je udeležencem govoril tudi podpredsednik izvršnega sveta SRS Vlado Klemenčič.

Za novoletne praznike in prve januarske dni so se začeli vseljevati v nova dva stanovanjska bloka na blejskih Jaršah prvi stanovalci. Od 68 je dobilo 22 upravičencev solidarnostna stanovanja, dva iz družbenih dejavnosti 41 stanovanj pa so odkupile blejske delovne organizacije in tri Veriga iz Lesc. Na Jaršah je predvidena gradnja še dveh blokov s 70 stanovanji, ki ju bodo začeli graditi še letos.

Turistična poslovna skupnost Bled skupaj s turističnimi poslovalnicami na Bledu je za zimsko sezono 1980/81 natisnila več tisoč izvodov programov kulturno zabavnih in športno rekreacijskih prireditev za blejske goste. Program je natisnjen razen v slovenščini tudi v srbohrvaščini in nemščini ter obsega celotedske prireditve od 27. decembra 1980 do 13. februarja 1981.

Upravni odbor Turističnega društva Radovljica je pred kratkim izdal sedem vrst barvnih razglednic z motivi obnovljenih stare Radovljice in zimskimi pejzaži v nakladi 35.000 iz-

vodov. Po posnetkih nekdanjega dolgoletnega tajnika društva Vinka Boleta je razglednice izdelala tiskarna Primorskega tiska iz Kopra.

Hotel Triglav pri železniški postaji Bled-Jezero, ki je zadnja leta zaradi propadanja in nezakoriščenosti močno buril duhove, je Viator TOZD Hoteli Bled prodal Počitniški skupnosti Apatin iz Vojvodine. Novi lastnik bo hotelski objekt obnovil tako, da bo lahko služil svojemu namenu, predvsem delavcem iz Apatina in izletniškim šolskim skupinam, ki prihajajo na Bled pred in po sezoni.

V drugi polovici februarja, ko se začne spomladanski semester, bo Delavska univerza Radovljica organizirala 90 urne tečaje angleščine, namščine, francoščine in italijanščine. 80 urni strojeopisni, 60 urni šiviljski, 25 urni tečaj za vodenje poslovnih knjig za zasebne obrtnike, 60 urni tečaj za stališke, 90 urni tečaj za telefoniste v delovnih organizacijah ter po delovnih organizacijah tečaje za voznike težke gradbene mehanizacije, upravljalce centralnih naprav. V svojih prostorih v radovljiški graščini pa bo začela tudi s poukom na tečajih in seminarjih za vse oblike družbenopolitičnega izobraževanja. Ali bodo začeli z delom na vseh naštetih tečajih je odvisno od števila prijavljenih kandidatov.

Na umetnem drsališču v pokriti dvorani na Bledu, ki so ga odprli za novoletne praznike je v teh dneh vse več drsalcev od blizu in daleč. Drsališče je odprto vsak dan od 10. do 12. ure in popoldne od 14. do 19. ure s premorom od 16. do 17. ure. Ob delavnikih je vstopnina 15 din, v sobotah, nedeljah in praznikih pa 30 din. Na drsališču izposojajo tudi drsalke, izposojnina pa znaša 30 din dnevno.

Ob 39-letnici dražgoške bitke je bila v nedeljo, 11. januarja vsakoletna spominsko športna prireditev »Po poteh partizanske Jelovice«, ki se jo je udeležilo tudi veliko borcev in športnikov iz radovljiške občine. Pohod mladinskih ekip in ekip ZRVS je bil kot vsako leto iz Kroke v Dražgoše. V patrolnem smučarskem tekmovanju 32 ekip teritorialne obrambe, JLA in milice so bili tudi letos najuspešnejši člani ekipe teritorialne obrambe občine Radovljica v sestavi Pavel Kobilica, Boris Kozinc, Brane Kozinc, Srečko Kopač, Zdravko Pogačnik, Marjan Bugar in Franc Zupan.

V januarju so bile v radovljiški občini številne prireditve po programu kulturne akcije za delovne kolektive. Amatersko gledališče Tone Cufar z Jesenic je z delom Gugalnik gostovalo 16. januarja na Bohinjski Bli, 17. januarja v Kropi in 18. januarja v Zgornjih Gorjah. Gledališka skupina DPD Svoboda Ribno pa je z igr Rdeče in modro v mavrici gostovalo 17. januarja v Mošnjah in 18. januarja v Ljubnem. Komorni zbor KPD Zasip pa je 17. januarja zvečer pripravil samostojni koncert na Bohinjski Bli.

Razen številnih smučarskih tekmovanj, ki se ta mesec vrstijo v Bohinju, Gorjah in Zatniku je blejski odbojarski klub 10. in 11. januarja organiziral na Bledu novoletni mednarodni odbojarski turnir na katerem so sodelovali razen domačinov še odbojkarji Kamnika in Tyrolie iz Dunaja. V prvi igri so domačinke premagale odbojkarice Tyrolie, na turnirju pa so bili najuspešnejši člani Tyrolie pred Bledom in Kamnikom. Gostujoči odbojkarji z Dunaja so si med bivanjem na Bledu ogledali tudi tovarno Elan v Begunjah.

Blejsko jezero je letos začelo zmrzovati že za novo leto, trdnjša ledena ploskev pa ga je prekrila v soboto, 10. in v nedeljo, 11. januarja, ko se je zbralo na njem že veliko najbolj pogumnih drsalcev in drugih neučakanih obiskovalcev, ki so se peš podali na otok. V zadnjih letih se je naredila ledena ploskev šele konec januarja ali v začetku februarja, nekajkrat pa jezero sploh ni zamrznilo. Že v decembru pa je zamrznilo tudi Bohinjsko jezero.

SEJA KOORDINACIJSKEGA ODBORA DRUŠTEV UPOKOJENCEV

Na seji koordinacijskega odbora društev upokojencev občine Jesenice smo v glavnem razpravljali o izvedbi tedna upokojencev, prav posebno pa še o odmevu med upokojenci in ostalimi občani. Odbor je z zadovoljstvom ugotovil, da smo v tem tednu nudili kar čez 500 občanom lepa kulturna doživetja. V vseh krajih, kjer so bili kulturni večeri, je bila izražena želja, da bi se to večkrat ponovilo.

Tudi na področju športno-rekreativne dejavnosti smo dosegli svoj namen. V tekmovanju je sodelovalo skupno 18 ekip. Zastopanih je bilo pet društev, v tekmovanju ni sodelovalo edino društvo upokojencev Rače-Planica, društvi Kranjska gora in Jesenice sta imela v streljanju dve ekipi, jeseniško društvo v kegljanju in šahu tudi dve ekipi, samo v šahu pa niso sodelovali člani društva upokojencev Žirovnica.

Glede na to, da so bili člani ekip stari več kot šestdeset let, so bili de-seženi kar solidni rezultati. Društva so se uvrstila:

ŠAH: 1. Društvo upokojencev Jesenice 7 točk, 2.-3. DU Javornik-Koroška Bela 5,5, 2.-3. DU Dovje-Mojstrana 5,5 in 4. II. ekipa DU Jesenice 2 točki.

KEGLJANJE NA ASFALTU: 1. DU Jesenice I. 2411 kegljev, 2. DU Jesenice II. 2363, 3. DU Žirovnica 2293, 4. DU Kranjska gora 2225, 5. DU Javornik-Koroška Bela 1915 in 6. DU Dovje-Mojstrana 1765 kegljev.

Pri tem tekmovanju je potrebno poudariti, da člani društev Javornik-Koroška Bela in Dovje-Mojstrana niso imeli pred tekmovanjem nobe-

nih priprav in so se tekmovanja udeležili z geslom, da je sodelovanje. NAJBOLJŠI POSAMEZNIKI: 1. Stanko Javh DU Žirovnica 445 kegljev, 2. Stane Oman DU Jesenice 443 in 3. Ivan Šorl DU Jesenice 431 kegljev.

STRELJANJE Z ZRAČNO PUSKO: 1. DU Javornik s 506 krogov, 2. DU Kranjska gora I 487, 3. DU Žirovnica 383, 4. DU Jesenice I 413, 5. DU Jesenice II 407, 6. DU Mojstrana 325 in 7. DU Kranjska gora II. 305 krogov.

NAJBOLJŠI POSAMEZNIKI: 1. Stanjo Krmelj DU Javornik 142 krogov, 2. Marjan Markelj DU Kranjska gora 133, 3.-4. Leopold Šmid DU Javornik 132 in 3.-4. Jože Markelj DU Žirovnica 132 krogov.

V ekipah društev je aktivno sodelovalo 84 članov, ni pa manjkalo tudi vnetih navijačev.

Iz rezultatov je razvidno, da so najboljše rezultate dosegle tiste ekipe, ki imajo boljše pogoje za redne treninge in tudi bolje organizirano športno-rekreativno dejavnost. V tekmovanju niso sodelovali balinarji, ki so razmeroma najštevilnejši v vseh društvih, prav tako ne kegljači na ledu, sankalci in smučarji. Tudi v

teh športnih panogah bomo izvedli tekmovanje v občinskem merilu v letu 1981.

Koordinacijski odbor je poleg analize kulturnih in športnih prireditev razpravljal tudi o stroških izvedbe prireditev, v tednu upokojencev. Celotni stroški tedna upokojencev so znašali 33.000,00 dinarjev, ali 8.000,00 din več kot smo imeli za to namenjenega denarja. Manjkajočo vsoto smo tako morali razdeliti na posamezna društva. Kljub temu, da so bili stroški preseženi, smo bili zadovoljni z organizacijo, kakor tudi s kvaliteto vseh kulturnih prireditev. Koordinacijski odbor društev upokojencev občine Jesenice se zahvaljuje vsem sodelujočim, predvsem pa ženskem pevskemu zboru Jesenice in moškemu pevskemu zboru Vintgar Blejska Dobrava za sodelovanje na zaključni prireditvi 22. decembra 1980.

Koordinacijski odbor je razpravljal tudi o znižanju popusta na železnici in o veliki podražitvi TV naročnine. Ugotavljali smo, da kljub temu, da toliko govorimo o minulem delu, upokojenci vse težje sledimo vsakodnevni podražitvam, posebno tisti, ki imajo podpoprečne in poprečne pokojnine in morajo s tem denarjem živeti po dva. Razprava med najnižjimi in najvišjimi pokojninami vedno bolj raste. Prvi razlog za to je, da sedaj prihajajo v pokoj ljudje z veliko višjimi pokojninami, drugi pa, da se vsako leto linearno povečujejo pokojnine in tako povprečje umetno raste, razkorak med najnižjimi in najvišjimi pa je vedno večji. Zato vsaka podražitev življenjskih potrebščin poslabša življenjski standard starejših upokojencev. Društva bodo morala tem ljudem posvetiti vso pozornost, seveda v kolikor bodo to dopuščala njihova finančna sredstva, kajti fi-

nansiranje društev upokojencev še ni rešeno.

Na Jesenicah za rekreacijo svojih bivših delavcev največ prispevajo delavci železarne Jesenice. Koordinacijski odbor ima nalogo, da vprašanje rednega financiranja še naprej rešuje z dogovori v občinski skupščini in v ostalih družbenopolitičnih

organizacijah. Po vsej verjetnosti bi morali posnemati občino Trbovlje, kjer je financiranje društev upokojencev rešeno s samoupravnimi sporazumi, po katerih prispevajo določen delež vsi zaposleni, poleg tega pa imajo tudi razne druge olajšave.

Stane Torkar

Na zamrznjenem Blejskem jezeru (Foto B. Blenkuš)

KAKO SO JESENIŠKI GESTAPOVCI UGRABILI LOJZETA BEVKA, BRATA PISATELJA FRANCETA BEVKA

Kmalu bodo minila štiri leta od kar sta bivši vosovci Franc Koritnik in lovec na nacistične zločince Simon Wiesenthal na tiskovni konferenci na Dunaju sporočila, da sta odkrila kje živi šef jeseniške izpostave gestapa Clement Druschke. S tem v zvezi sem te dni vprašal preiskovalnega sodnika Temeljnega sodišča Kranj Antona Žitka, kako je s tožbo proti Druschkeju. Odgovoril mi je, da še naprej sodelujejo s tožilstvom v Heidelbergu, preiskava je v zaključni fazi in tožilec že sestavlja obtožnico. S tem so hkrati demantirane govorice, ki so se lansko jesen razširile v nekaterih krajih jeseniške občine, da je preiskava proti Druschkeju ustavljena na željo nekaterih naših neznanih dejavnikov. Po teh govoricah naj bi bilo bolje, da Druschke molči in da se ga ne zaslišuje, ker bi lahko povedal kaj takega, kar bi komu škodovalo.

O zločinih jeseniškega gestapa je bilo že veliko napisanega, toda doslej še ni bilo nikjer objavljeno in opisano, kako so jeseniški gestapovci ugrabili Lojzeta Bevka, brata pisatelja Franceta Bevka. Tudi sodišče doslej ni bilo seznanjeno s tem zločinom.

Slave željni jeseniški gestapovci niso postavljali zanke samo na svojem območju, temveč v nekaterih primerih tudi v oddaljenih krajih. Znano nam je, da so zadnje dni decembra 1941. leta s pomočjo provokatorja, ki je iskal zvezo za nujen odhod v partizane, v Kranju zvalili v past inštruktorja pokrajinskega komiteja SKOJ za Gorenjsko Tugomirja Vidmarja in ga pripeljali na jesenice, kjer je bil v samici na gestapu v Stanovnikovi hiši hudo mučen in nato v jeseniškimi mladinci 21. januarja 1942. leta ustreli v Dragi. Tragedija je tem večja, ker so na to pogubno zvezo Tugomirja napotili starši, ki so nasledili provokatorju.

Desetega marca 1942. leta so jeseniški gestapovci v Trbojah pri Smledniku s pomočjo izdajalca aretirali sekretarja pokrajinskega komiteja Komunistične partije Slovenije za Gorenjsko Toneta Dolinška-Metoda. Aretirali so ga ponoči, ko je spal v neki kmečki hiši.

Lojzeta Bevka so ugrabili 28. maja 1942. leta na Količevem v domačinski občini. Predno opišem, kako se je to zgodilo, naj povem, kako je Lojze prišel na Količevo.

Pri Bevkovih, po domače pri Volarjevih v hribovski vasi Zakojci pod Kojo in Poreznom, je bilo 16 otrok. Osem od prve in osem od druge žene. Lojze in njegov brat pisatelj France sta bila od prve. Oče je bil bajtar in čevljar. Družina je bila med najrevnejšimi v vasi. To je bil razlog, da je Lojze 1912. leta kot devetletni fantek prišel k daljnim sorodnikom, ki so bili brez otrok, v gorsko vasico Koreno v domačinski občini. Čez nekaj let se je vrnil v Zakojce, kjer je priložnostno delal po gozdovih. 1928. leta se je vrnil na Koreno, se zaposlil v papirnici na Količevem in tu ostal. 1932. leta se je poročil z Ivanka Per, po domače Čuckovo s Korena. Na Količevem sta imela svojo majhno hišo, v kateri sta se jima rodili hčerki in sin.

Lojzetova žena Ivanka je iz najbolj znane partizanske družine na Korenem. Že spomladi 1942. leta so bili iz družine v partizanih oče, dve hčerki in dva sina. Prve dni aprila 1942. leta se je partizanom priključil Franc Per-Vid. Čez dva meseca so se mu pridružil brat Jože, sestra Ivanka in Helena, ne nekaj dni za njimi pa še oče Jože. Trije so padli še istega leta: Jože je padel štiri dni po partizanskem. Pri Lučah na Štajerskem je bil od nemške zasede ranjen v trebuh in je v velikih mukah umrl pod Malo planino v Tuhinju, star 29. let. Čez petnajst dni, petnajst dni po partizanskem, je na Veliki planini padla Helena Per. Vid je padel kot komandant Kamniškega bataljona 24. decembra 1942. leta na Kostanjski planini. Oče Jože Per in njegova hčerka Ivanka, žena Lojzeta Bevka, sta bila v partizanih do konca vojne, drugi člani družine pa v izgnanstvu. Osmega julija 1942. leta so Nemci požgali vasi in v ogenj vrgli skoraj vse moške v vasi.

K Lojzetu in Ivanki Bevki so na Količevem prihajali vidni pokrajinski funkcionarji partije in OF Tomo Brejc, Mira Svetina-Metka in sekretar okrajnega komiteja KPS Kamnik Ignac Sterlekar-Jože, ki so ga takrat poznali le pod imenom Misijonar.

Pisatelj France Bevka je bil iz prvega službenega mesta kot učitelj premeščen iz Oreha nad Cerknem na Primorskem v Novake pri Cerknem. Iz te vasi je bil doma poznejši revolucionar Tomo Brejc, katerega učitelj v Novakih je bil France Bevka. Po tej strani poznan-

stva je Tomo Brejc kot ilegalni partijski delavec večkrat obiskal Lojzeta in Ivanko Bevka na Količevem, preko njega pa je s to družino dobila zvezo tudi Mira Svetina-Metka in mnogi drugi aktivisti partije in OF. Lojze Bevka je že pred vojno sodeloval v naprednem delavskem gibanju in je aktivno sodeloval v znanem štrajku v papirnici Količevo.

Zaradi množičnih aretacij članov partije in aktivistov OF je maja 1942. leta Mira Svetina-Metka izgubila zvezo s pokrajinskim komitejem. Svoje težave glede zveze je sporočila Lojzetu Bevku in ga prosila, naj skuša zvezo dobiti preko Jesenic. Metka je namreč vedela, da je na tej zvezi tudi železničar, ki je bil prej v službi v Jaršah, nato pa premeščen na Jesenice. Bevka je preko redne pošte pisal temu železničarju na Jesenice, da Metka išče zvezo s svojo »družino«, kar je pomenilo s pokrajinskim komitejem. Z Jesenic ni bilo nobenega odgovora, pač pa so se v dveh avtomobilih na Količevo pripeljali jeseniški gestapovci. Pri tem je treba povedati, da so že prej jeseniški gestapovci v Ljubljani aretirali Jeseničanko Darinko Močnik, ki je bila kurirka pokrajinskega komiteja za Gorenjsko in je posebno velikokrat prenašala pošto med jeseniškim in kranjskim okrožjem. Darinka je klonila, privolila v sodelovanje z gestapom in v to umazano igro pritegnila še svojo sestro Minko. Posledice so bile strahotne. Sprožile so se veržne aretacije, ki so zajele več sto oseb, med njimi mnogo članov jeseniškega in kranjskega okrožja. Od Darinke Močnik in med zasliševanjem aretirancev so gestapovci zvedeli, kdo je Metka in da ima zveze v vseh gorenjskih občinah.

Lojzeta Bevka so gestapovci najprej iskali v tovarni na Količevem. Vodil jih je tovarniški mojster Schubert, po narodnosti Nemec, ki je prišel na delo v tovarno že pred vojno in si tam sezidal vilo. Schubert je gestapovce peljal tudi v tovarniško menzo in na vrt, kjer sta Ivanka in Lojze Bevka v prostem času večkrat pomagala pri delu v menzi in na vrtu za potrebe menze.

Delavci niso vedeli, kdo so civilisti, ki jih po tovarni vodi mojster Schubert. Kaj takega so večkrat videli, zato se jim to ni zdelo nič nenavadno. Prebrisani gestapovci so se namreč na Količevo pripeljali v prvem avtomobilu v civilnih oblekah, v drugem pa v uniformah. Do večera so počakali pri Schubertu, potem pa so šli hkrati v dve akciji. Avtomobil z gestapovci v civilnih oblekah je zavlil proti Bevkovi hiši, ki jo jim je Schubert pokazal, avtomobil z uniformiranimi gestapovci pa na Jarše do hiše Jožeta Skoka. Lojze Bevka je bil sekretar organizacije OF v papirnici in na terenu, Jože Skok pa v tovarni Industriji v Jaršah in tudi na terenu. Oba sta tesno sodelovala in oba sta imela zveze s Tomom Brejcem in Miro Svetina-Metko. To je bil razlog, da so gestapovci udarili na ti dve zvezi hkrati, kajti na vsak način so hoteli uloviti Metko in si s tem zaslužiti kakšno pohvalo, če ne celo odlikovanje.

Pri Skokovih so že vsi spali, ko se je v bližini potihoma ustavil avto. Eden je ves čas držal naperjeno brzostrelko skozi okno v sobo, drugi pa je butal na vrata in klical, naj odprejo. Med tem, ko se je Skok oblačil, so žena in otroci prosili gestapovce, naj moža oziroma očeta pustijo doma. To je izkoristil Skok in planil proti vratom, kjer ga je prešetala brzostrelka, da je padel čez prag. Gestapovci so hitro spoznali, da so se prenašali. Družini so ukazali, da ne sme nihče iz hiše, der se bodo vrnili z zdravnikom. Prišla sta dva zdravnika: po enega so šli Skokovi otroci, drugega so poklicali gestapovci in se je pripeljal z rešilcem. Gestapovci so želeli, da bi mu zdravnik vsaj toliko podaljšala življenje, da bi ga lahko zaslišali. Med tem, ko so pripravili nosila, je Jože Skok umrl na svoji postelji, skozi katero je kapljala kri.

Na Količevem pa so se dogodki odvijali takole:

Ob pol devetih zvečer je Ivanka Bevka tako kot vsak večer odšla k Jakcu po mleko. Pred odhodom je spravila spat desetletnega sina Lojzeta, osemletno hčerko Marto in štiriletno Olgo, mož pa je bil v kuhinji.

Prejšnji večer je Ivanka dala Jakcu Slovenskega poročevalca, zdaj pa ga je vzela nazaj, da bi ga dala v branje še drugim. Ilegalna literatura je takrat romala od sodelavca do sodelavca OF po načelu »iz roke v roke«, in »ko prebereš, daj naprej«.

Ko je odhajala od Jakca, je videla dva oseba avtomobila. Eden od teh je stal pred tovarno, drugi pa je bil v bližnji ulici. Hotela je vreči Poročevalca v potok Mlinščico, pa se je premislila. Saj ni bilo prvič, da je zvečer videla avtomobil pred tovarno. Zakaj naj bi se tokrat bala?

Od daleč je pred svojo hišo zagledala dve moški postavi; eden od teh je pravkar prišel iz hiše.

Že zdavnaj ni bilo tako svetle mesečine. Vse luči v hiši so bile ugasnjene. V veži je skozi odprta vrata sobe zagledala več postav. Prepričana, da so v sobi ilegalci OF, se je v mislih že jezila čez, zakaj so tako neprevidni, da prihajajo ob taki mesečini. Ob vstopu v kuhinjo je prižgala luč, a jo je eden od dveh civilistov, ki sta bila prej zunaj in sta šla za njo v hišo, takoj ugasnil. Zaprla sta vrata, rekla Ivanki naj se vsede, nato pa sta jo ob svetlobi mesečine začela zasliševati. V kuhinji sta ostala do dveh zjutraj in v tem času nihče v hiši ni prižgal luči in nihče drug ni prišel v kuhinjo. Eden od teh dveh je bil Slovenec in je bil bodisi izdajalec ali poklicni tolmač jeseniškega gestapa.

»Kje je tista Minka, ki je hodila k vašemu možu in je pred tremi dnevi rodila otroka?« je glasilo prvo vprašanje. Ivanka je vedela, da je spraševalec pri tem mislil na Miro Svetina-Metko, ni pa vedela, ali se je zmotil pri imenu ali pa je namenoma namesto Metka rekel Minka. Metka je k Bevkovim hodila že noseča, o porodu pa niso vedeli še ničesar. Ivanka, vajena ilegalnega dela, se je znašla:

»K mojemu možu ni prihajala nobena Minka.« Vsako besedo je izgovorila glasno in razločno, da bi mož slišal, kako se zagovarja, če je še v sobi.

»Vaš mož je pobiral denar za Osvobodilno fronto,« dreza naprej gestapovec.

»Ne vem. V hiši nisem videla drugega denarja kot tistega, ki ga mož zasluži v tovarni,« je zopet glasno odgovorila, da bi se slišalo v sobo.

»Ne govorite tako glasno, saj se vse sliši na cesto,« je opozoril gestapovec, »saj nisva gluha.«

»Ja, veste, jaz sem doma iz hribovske vasi Koreno in tam se vaščani bolj glasno pogovarjamo in kličemo s hriba na hrib. To nam je v krvi.«

»Kje pa je vaš brat Franc?« nadaljuje gestapovec, ki se je na to vprašanje verjetno spomnil ob Ivančinem zagovoru.

»Doma. Vsaj bil je, ko sem bila zadnjič v domači vasi.«

Zasliševanje se je občasno spreminjalo v vsakodnevni pogovor. Očitno je bilo, da sta imela ta dva gestapovca nalogo držati Ivanko odmaknjeno od dogodkov, ki so se medtem razvijali z njenim možem.

Ob dveh ponoči so gestapovci odšli iz sobe ven, vanjo pa sta gestapovca odpeljala Ivanka, ki se je vsedla na svojo posteljo. Postelja je bila odgrnjena in po tem je ocenila, da je bil mož ob prihodu gestapovcev že v postelji. Otroci so spali v sosednji sobi in se niso zbudili. Medtem ko je Ivanka sedela na postelji, sta gestapovca zrla skozi okno. Jasno je bilo, da so prej vsi, zdaj pa nekaj časa še zadnja dva čakali na kakšnega sodelavca OF, ki naj bi prišel na zvezo v hišo. K sreči ni bilo nikogar.

Ob dveh ponoči so se nekateri gestapovci vrnili in Ivanka je slišala, kako se v hodniku pogovarjajo v nemščini. Razumela je le besedi »überhaupt nicht«, po slovensko »sploh nič«. Verjetno sta gestapovca, ki sta bila z njo v kuhinji in potem v sobi pripovedovala, da od nje nista zvedela prav nič.

Spet vstopi gestapovec v sobo in ji reče: »Vaš mož nam je vse povedal. Ne bo ga več nazaj!«

»Če je imel kaj za povedati, je lahko. Saj sem vam jaz tudi povedala, kar sem vedela,« mu je odgovorila. Gestapovec, ki je čutil ost v njenem odgovoru, se je zbral in zviška zagrozil: »Od vas nismo ničesar zvedeli, imamo pa sredstva, da vas v to prisilimo!«

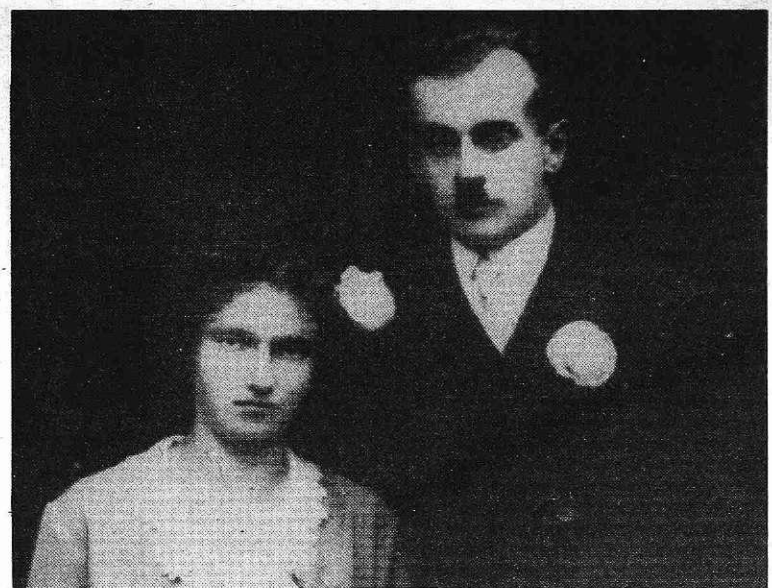
Gestapovci so odšli. Ivanka nikdar več ni videla moža. Za njim je izginila vsaka sled. Nikoli ni zvedela, ali je bil v sobi, ko so jo zasliševali v kuhinji, ali pa so ga odveli kam drugam in med zasliševanjem mučili do smrti. V hiši in okoli nje ni izsledila niti kapljice krvi.

Ugrabitev Bevka in Skokova smrt se je zgodila v noči od srede na četrtek, v soboto zjutraj pa je k Bevkovim prišel železničar z Jesenic, se v veži naslonil na vrata in rekel Ivanki: »Rad bi govoril z vašim možem.«

»Najbrž ne boste, mogli nikdar več,« odgovori Ivanka in mu v kratkih besedah pove, kaj se je zgodilo. »Tudi jaz sem bil zaprt,« nadaljuje železničar, »a so me izpustili čez dva dni. Moram govoriti z Metko. Naj pride v sredo k vam, bom tudi jaz prišel z Jesenic.«

Ivanka še vedno ni vedela, kako je v resnici z železničarjem, toda ravna se je po vesti. Preko Skokovih z Jarš je Metki sporočila, naj ne hodi na zvezo s tem železničarjem in ji razložila, kako je bilo z njenim možem in Jožetom Skokom.

Naslednjega dne, bila je nedelja, se je spet oglašil železničar. Zgleda, da so gestapovci postali nestrpni in

Lojze in Ivanka Bevka

so izgubljali živce. Ravno takrat je bila pri Bevkovih Ivankina sestra Helena. Železničar je navidezno iskreno priznal, da so mu v zaporu na Jesenicah gestapovci obljubili 2000 nemških mark nagrade, če pozive, kdo še sodeluje z Bevkovim in kdaj se bo tam zglasila Metka. Vnaprej so mu plačali 200 mark. Dejal je še, da nazaj na Jesenice ne gre več.

Po tem pogovoru je Ivanka spoznala, da so ji moža res ugrabili jeseniški gestapovci, kakor so že od četrtega govorili vaščani. Nekdo je namreč moral nekoga od teh gestapovcev prepoznati. Morda kdo, ki

je bil zaprt v Begunjah in jih je tam videl.

Ivanka Bevka je še isto nedeljo s sinom odšla na Koreno, hčerki pa je dala v varstvo svakinji. Čez dva dni je bila že v Kamniški četli. Z njo je v partizane šel tudi železničar, kar pa mu je bilo kmalu žal.

Ivanka Bevka, spomeničarka, invalidka, živi v domačinski občini, v kateri živi tudi več sorodnikov njene moža. Še vedno razmišlja, kako je bilo z njenim možem in v mislih išče njegov grob.

(Pripis: ime železničarja je znano.)

Jože Vidic

Z ZADNJE SEJE SKUPŠČINE SKUPNOSTI SOCIALNEGA SKRBSTVA

Delegati skupščine skupnosti socialnega skrbstva Jesenice so na zadnji seji prejšnji teden najprej sprejeli ugotovitveni sklep o veljavnosti samoupravnega sporazuma o temeljih plana skupnosti socialnega skrbstva Jesenice in skupnosti socialnega skrbstva Slovenije za začetno srednjeročno obdobje. O omenjenih sporazumih je razpravljalo 138 delovnih organizacij, ali več kot 13.700 zaposlenih v združenem delu.

V nadaljevanju so navzoči sprejeli sklep o rebalansu finančnega načrta skupnosti za letošnje leto.

Za tem so razpravljali o osnutku samoupravnega sporazuma o ustanovitvi občinske skupnosti socialnega skrbstva Jesenice. V osnutku je vsebovan predmet svobodne menjave dela, samoupravna organiziranost, vsebina, način in postopek sporazumevanja, medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti uporabnikov in izvajalcev, pravice in odgovornosti organov skupnosti, vsebovane pa so tudi naloge s področja ljudske obrambe in družbene samozastite ter druge zadeve.

Navzoči delegati so osnutek sporazuma sprejeli ter zadolžili delegate zbora uporabnikov in izvajalcev, da v svojih delegacijah organizirajo razpravo o tem dokumentu. Vse pripombe, spremembe in dopolnila morajo posredovati skupnosti socialnega skrbstva do 10. februarja. Prav tako so sprejeli sklep, da strokovna služba pri skupnosti pripravi na podlagi posredovanih pripomb in dopolnil predlog sporazuma o katerem bodo razpravljali in sklepali delegati na naslednji seji.

Na seji so delegati razpravljali še o osnutku statuta skupnosti socialnega skrbstva, v katerem je opredeljena podrobnejša ureditev pravic, obveznosti in odgovornosti članov skupnosti.

Tudi ta osnutek so sprejeli in zadolžili delegate zbora uporabnikov in izvajalcev, da v svojih delegacijah organizirajo razpravo in pripombe

posredujejo skupnosti, prav tako do 10. februarja, predlog statuta pa bo pripravila strokovna služba.

Na seji so se še posebno zavzeli, da člani delegacij oba pomembna dokumenta obravnavajo in do določene datuma tudi posredujejo vse pripombe in predloge.

J. R.

REORGANIZACIJA VVE C. ZUPANČIČ IN I. KRNIČAR

Na predlog skupnih služb Vzgojnoizobraževalnega zavoda Jesenice ter stališč sveta za vzgojo in izobraževanje, kulturo in telesno kulturo pri OK SZDL Jesenice, sta se obe vzgojno varstveni enoti odcepili od TOZD Karavanskih kurirjev NOB in se priključili TOZD Vzgojno varstvene organizacije Jesenice. Zbor delavcev je ocenil, da so podani pogoji in utemeljeni razlogi za izločitev obeh VVE iz sestava TOZD OŠ Karavanskih kurirjev NOB.

Za sprejem sklepa o reorganizaciji je na referendumu 25. avgusta 1980 glasovalo več kot polovico delavcev v TOZD. Obe vzgojno varstveni enoti sta od 25. avgusta 1980 pedagoško priključeni k VVO Jesenice, od 1. januarja letos pa tudi materialno.

V MOJSTRANI JE BILA SKUPŠČINA DELEGATOV

Pred nedavnim je bila seja skupščine delegatov krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana. Navzoči so med drugim razpravljali in sprejeli samoupravni sporazum o temeljih plana krajevne skupnosti za obdobje od leta 1981 do leta 1985. Pred tem so o tem sporazumu razpravljali prebivalci na zborih občanov na Dovjem, v Mojstrani, na Belci in v Radovni, o tem pa je razpravljal tudi svet krajevne skupnosti. Pri tem je treba poudariti, da so prebivalci z zanimanjem spremljali priprave na novo srednjeročno obdobje in se tudi aktivno vključevali v razpravo. Tako je predvideno, da bo v naslednjih petih letih krajevna skupnost precej spremenila svojo podobo. Med drugim je predvidena gradnja nove proizvodne hale LIP Bled – temeljna organizacija Mojstrana, nadalje gradnja novega zdraviliškega objekta, gradnja novih stanovanj,

širjenje in urejanje pašnikov, individualna gradnja na Belci, modernizacija ceste v Radovno, regulacija Save ter hudournikov v Mežakliji, postopna izgradnja kanalizacije na območju celotne krajevne skupnosti in še bi lahko naštevali. Seveda se je tudi v teh razpravah pokazalo, da je želja več kot možnosti, tako, da so nekatere naloge izpadle iz predvidenih programov.

Na dalje so na seji skupščine delegatov razpravljali o delu komisije za komunalno gospodarstvo in gradbenega odbora za asfaltiranje cest pri svetu krajevne skupnosti. Predsednik komisije Aleks Potočki je poročal o izvedenih nalogah, predstavil pa je tudi nov program komunalnih del ter asfaltiranja cest v letošnjem letu.

Delegati so na seji poslušali še poročilo sveta potrošnikov.

J. R.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Anton INGOLIČ: Delovni dan sestre Marje. Prešernova družba 1980.

Romani o zdravnikih in o bolniških sestrah so priljubljeni pri mnogih bralcih, literarni kritiki pa o njih na splošno nimajo najboljšega mnenja. Izjema je na primer Lewisov roman o zdravniku Arrowsmithu, ki ne sodi med lahko književnost, ampak je, kakor večina del tega pisatelja, trdno zasidran v zlati sredini. Isto bi lahko rekli za A. J. Cronina, o katerem smo pred kratkim brali, da je umrl. Cronin je tipičen zgled resnega pisatelja, če nam resnost pomeni isto kot morala. Cronin še najboljše odreže pri častivrednih starejših gospeh, torej pri tisti plasti prebivalstva, ki je že od starega Rima naprej pooblaščen za to, da bdi nad javno moralno in dobrimi običaji.

In zdaj smo pri Ingoliču, ki se je s pričujočo knjigo tudi uvrstil med pisce medicinskih romanov. Ingoličeva morala ni bila nikoli tako ozka in zapeta, kot je Croninova. Ali se bralci zavedajo, da imajo v Ingoliču pravzaprav domačega H. G. Kongslika? To je seveda lahko zbadljiva ali pa komplement. Ni jih malo, ki v njihovo nos nad Ingoličevim romanopisjem. Vprašanje je, koliko je med temi takih, ki bi bili zmožni napisati kaj tako sklenjenega, logičnega, v vsakem oziru mikavnega, kot je pričujoči opis delovnega dne vrle medicinske delavke. V vseh časih je bilo na svetu pravzaprav malo ljudi, ki bi znali napisati zanimiv roman, in danes ni v tem pogledu nič bolje. Čemu bi sicer založbe tiskale toliko romanov, ki niso ne dobri ne zabavni?

In vendar je hkrati jasno, da Ingolič ni »zaresni« pisatelj. V prid mu lahko štejemo, da pozna meje svojih zmožnosti — in da jih že desetletja vztrajno razmika. Trudi se, da bi pisal knjige, ki bi jih njegovi rojaki z užitkom brali, za megle zahteve nekaterih kritikov po jezikovni in še kakšni drugi inovativnosti pa mu je bolj malo mar.

Ingolič nikoli ne piše zgolj zase: nikoli ne piše »za« predale ali za »bodoče rodove«. Ves čas uspešno komunicira z ljudmi, ki jih pozna, najbrž si je na podlagi svojih srečanj z ljudmi ustvaril model bralca, za katerega piše. V tem, da povsem pristaja na splošno priznano moralo, se pravi na moralo našega in mojega soseda, se Ingolič prav nič ne razlikuje od mnogih častivrednih pisateljev, na primer od prej omenjenega Cronina ali Kongslika. Pravzaprav bi tu moral dodati: avtor *Gimnazije, Pretrgane naveze* itd. upa zapisati to, kar si naš sosed upa izpovedati med ljudmi, ki jim zaupa. Avtor se zaveda, da je kot glas ljudstva pravzaprav nedotakljiv.

Kar pa zadeva pomanjkanje jezikovne inovativnosti: če ti je predvsem do tega, da bi te ljudje razumeli, je najbolje, če se čim manj oddaljuješ od ustaljene govornice in pišave. Res pa je tudi to: ali je razumevanje zares potrebno, kadar gre za zadeve in za poglede, ki so bolj ali manj splošni, lastni vsem? Kadar gre za stvari, o katerih je sosed na levi istih misli s sosedom na desni, hkrati z njima pa še nekaj sto tisoč njenih sonarodnjakov?

Če bi naj torej izrekel vrednostno sodbo o najnovejšem romanu našega najbolj uspešnega romanopisca, bi se znašel v precepu. Ne morem namreč preklicati tega, kar sem zapisal na začetku: prav dobro vem, da niso

mače solze, napisati kaj tako všečnega. Na drugi strani pa bi se zlagal, da je moj estetski čut ob branju te knjige doživel kakšne globlje (ali sploh kakšne) pretrese. Vseeno pa sem knjigo bral z nekim posebnim užitkom. Kdo ne bi užival ob pogledu na tako zgledno predstavico svojega spola in poklica, kot je sestra Marja, pa čeprav jo lahko ob branju vidiš le z »notranjimi« očmi? Mlada je, lepa in spolno privlačna, vsa človeška, naivna in izkušena, dobra, vendar ne do te mere, da bi bila pripravljena zavreči samo sebe. V službi je srečna: ljudem pomaga iz bogastva svoje narave, ne iz sentimentalnega čuta dolžnosti. Čeprav je globoko prizadeta v svojih težnjah po materinstvu, je to ne vrže iz tira.

Prav tu, ob opisu Marjinega skaznega zakonskega življenja lahko najboljše presodimo, kakšnega kova je ta ženska, — pač po volji svojega duhovnega očeta. Okoliščine je pravzaprav ne morejo dokončno pohabiti. Prav zato bralec niti ne čuti pravega ogorčenja do Marjinega moža, ki je, verjetno po krivdi verske

vzgoje, seksualno nezmožen. Ženi ne more nuditi pravega užitka, še huje je to, da ne more spočiti potomca. Tudi tu je pisatelj podelil svoji junakinji zdrav čut za realnost. V okviru romana sicer ne pride do takega ali drugačnega razpleta, vendar pa je vsem jasno, kaj se bo slejkoprej zgodilo: če se mož ne bo poboljšal, ga bo sestra Marja morala zapustiti.

Kaj je slabega v vsem tem? Zapisal sem že, da ta avtor pozna svojega bralca in da mu daje natanko to, kar bralec od njega pričakuje. Tu so torej čisti računi — v kolikor seveda bralec od pisatelja dejansko pričakuje le to, da ga bo ta potrjeval v vsem tistem, kar sam že ima. Ogoljufan pa bo seveda tisti bralec, ki od knjige pričakuje kaj novega. To novo pa je v pričujoči knjigi prisotno samo na ravni snovi: v slovenskem romanu še niso bile opisane težave, ki jih prinaša prezgodnji izliv semena, in prav tako je našim bralcem neznano delo bolniške sestre, ki obiskuje paciente na domu. Ni pa težko uganiti, da prinaša to delo marsikaj vznemirljivega.

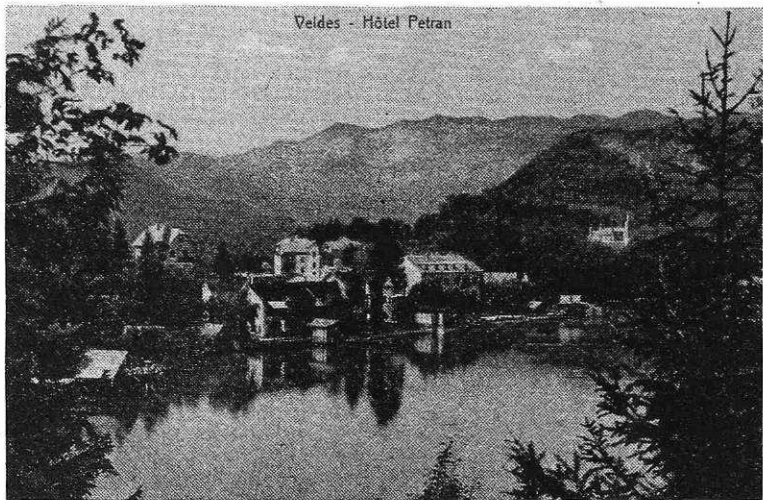
Marko Hudnik

BLED NA RAZGLEDNICAH

Na Bledu so ocenili, da letno pokupijo gostje, izletniki — skratka vsi obiskovalci tega letovišča nad milijon razglednic. Koliko jih je pa bilo na Bledu že pokupljenih in odposlanih pa bi težko izračunali. Razglednice so prav gotovo najbolj poceni propagandno sredstvo, saj jih gostje sami plačajo, preplavijo pa ves svet. Skoraj ni gosta ali izletnika, ki ne bi pisal domov, prijateljem, znancem.

sto leti. Prav tako pa so jih trgovci tudi radi prodajali.

Po površnem pregledu starih razglednic še izpred prve svetovne vojne, lahko najdemo okoli 80 starih različnih motivov samo z Bleda. Motivi so bili podobni današnjim. Največkrat so na starih razglednicah otok, grad s Karavankami ali Triglavom, panoramske slike jezera z gradom in otokom. Pogosto pa so na

Razglednica Bleda z leta 1908 (barvna)

Razglednica pa pomeni tudi lep spomin vsakomur na kraj, ki ga je v življenju obiskal.

Danes, ko zbirajo ljudje že vsemo-goče predmete, se pojavlja vse več tudi zbiralec razglednic, tako pri nas doma kot v tujini. Zbiralec po temah — krajine, zgodovinski spomeniki in podobno. Zbiralci si tudi izmenjujejo razglednice, najraje že popisane. Teh zbiralec je vse več v Avstriji, Češkoslovaški, Madžarski, pri nas pa se pojavljajo v Vojvodini, redno se sestajajo in kot filatelisti imajo svojo »borzovo«. Ker se na Bled večkrat obračajo s takšnimi prošnjami pogledimo kako je bilo in je še danes z blejskimi razglednicami.

Ce pobrskamo po starih albumih, raznih turističnih arhivih, na podstrešjih, lahko ugotovimo, da razglednice niso nič novega, sodobnega, ampak da so jih gostje in izletniki uporabljali na Bledu že pred več kot

razglednicah kopališča, stari hoteli: Luisenbad — današnji hotel Toplice, stari hotel Park z vrtom in vodomotom pred hotelom, večkrat pa tudi stari hotel Petran, ki ga danes ni več. Že stare razglednice so bile po večini barvaste, pač v tehniki, ki so jo takrat poznali, manj pa je bilo črno-belih. Založniki so bili domačini, največkrat B. Lergoporec, znani kartograf z Bleda, trgovci Drago in Jerica Repe, Otto Wölfling, takratni hotelier in trgovec na Bledu, številne razglednice pa je pripravil Franc Pavlin z Jesenic. Poleg teh najdemo na razglednicah še založnike iz Ljubljane, Gradca, Celovca, Salzburga, dunaja, Münchna in posebno veliko iz Dresdna.

Napisi na razglednicah so bili po večini dvojezični, večkrat pa seveda le v nemškem jeziku. Kakor tudi danes lahko kupite razglednice bližnje in daljne okolice je zanimivo, da so že takrat ponujali razglednice vse okolice. Največ seveda Vintgarja (okoli 15 motivov) pa Bohinja, Savice, Peričnika, Triglava ... Poznali pa so tudi razglednice Bohinjske Bele, Lesc, Gorij, Mojstrane, Radovljice ...

Razglednice so veren dokument razvoja kraja. Iz njih vidimo, kakšen je bil Bled, njegova okolica, okolica jezera, hoteli, plitvice na jezeru, trgovine in drugo pred mnogimi leti. Zanimivo je, da nam razglednice prikazujejo le poletni ali jesenski čas, le ena, dve iz vse zbirke nam prikazujejo tudi zimski Bled.

Kaj lahko rečemo za poznejši čas vse do danes? Med vojnama so prevladovali črno-bele razglednice, ki so bile po kvaliteti seveda slabše, motivi pa so v glavnem ostali isti. Založniki pa so vedno bolj postajali le domači fotografi in trgovci. Podobno je bilo po drugi vojni, ko so prevladovali v začetku še črno-bele, kmalu pa so jih povsem izrinile barvne, kvalitetnejše, lepše. Motivi so ostali isti, poleg teh pa so se pojavile kvalitetne slike detajlov obnovljenega blejskega gradu in otoka. Vse več je tudi zimskih motivov, skladno z razvojem zimskega turizma.

Zanimiva pobuda bi bila zbrati zbirko starih razglednic Bleda in okolice in jo pokazati obiskovalcem blejskega gradu ali otoka.

B. Benedik

PODALJŠANE POČITNICE, VESELJE ZA UČENCE, DODATNA SKRB ZA STARŠE

V četrtek, 8. januarja 1981, smo lahko pri večernem televizijskem dnevniku slišali kratko informacijo, da je izvršni svet skupščine SRS dal naročilo republiškemu komiteju za vzgojo in izobraževanje, naj prouči možnost za podaljšane počitnice, z namenom omiliti energetske krize.

V petek zjutraj, zadnji dan pouka, so učenci takoj vsi vprek spraševali in nekateri tudi zatrjevali, da bodo imeli podaljšane počitnice. Seveda od nas pedagoških delavcev o tem nihče ni ničesar vedel. Ob 10. uri smo prejeli telefonsko sporočilo, da je republiški komitej sprejel sklep o podaljšanih počitnicah, ker bomo na tak način prispevali k zmanjšanju energetske krize. Za učence je bila to novica desetletja, učitelji pa te novice niso sprejeli z navdušenjem, še slabša je bila reakcija staršev in ob takšni odločitvi se postavlja nekaj vprašanj.

Ali je v Sloveniji energetska kriza nastopila šele v letu 1981 in to kar preko noči, kako je možno takšne odločitve sprejemati brez vnaprejšnjih analiz in ali s tem ukrepom res prispevamo k varčevanju z energijo. Nekateri starši so povedali ravno obratno varianto. Če enkrat varčujemo z energijo, potem ni pomembno, ali gre za energijo v privatnih gospodinjstvih ali za družbeno energijo, gre za našo energijo, ko jo primanjkuje.

Večina staršev je zaposlenih, svoja stanovanja so pričeli ogrevati, ko so se vrnili iz služb, sedaj pa ugotavljajo, da bodo zaradi otrok, ki bodo doma, morali ogrevati stanovanja že takoj zjutraj. Vprašanje je, kje je bolj ekonomično izkoriščena energija, ali v sedmih osnovnih šolah, kjer je več kot 3000 otrok in kuhajo že 2000 obrokov kosil in malic, ali v več kot 1.500 gospodinjstvih, kjer se ogreva in kuha razdrobljeno. Odgovor je dokaj enostaven in to za preproste občane, strokovnjaki, ki so plačani, da se ukvarjajo s to problematiko, bi pa morali opraviti še kakšne drugačne izračune.

V kolikor poznamo naše šole v jeseniški občini, potem moramo vedeti, da bistveno ne bodo mogle varčevati. Na šolah še med zimskimi počitnicami opravljajo generalna čiščenja, beljenje in druga vzdrževalna dela, v treh šolah so v istih stavbah še vrtni, ki v času počitnic delajo normalno. Največja šola na Jesenicah je priključena na toplovod in nima urejenih naprav za beleženje porabljene energije. Iz vsega tega sledi, da bo energetska prihranek minimalen, oziroma ga ne bo, če upoštevamo večjo porabo energije v gospodinjstvih.

Ob vseh premislekih bomo morali sprejeti trditve, da so počitnice pedagoška kategorija in ne ekonomska, da s podaljšanimi počitnicami ne prispevamo k stabilizaciji, da ne varčujemo z energijo, da trošimo celo več energije. Če pa so počitnice pedagoška kategorija, namenjene učencem, predvsem nabiranju novih moči za drugo polovico leta, potem morajo biti organizirane, da se ne sprejreže v lenarjenje in da nimajo obratnega učinka.

Kako smo poskrbeli za organiziranje počitnic v jeseniški občini? Že v mesecu oktobru smo naredili analizo smučarske opremljenosti učencev in ugotovili, da ima komaj 30 % učencev smučarsko opremo. Torej smučanje na snegu si lahko privoščijo manjšina. V smučarski tečaj, ki ga organizirajo vse šole, ni vključenih niti 20 % učencev. Učenci organizirano smučajo na terenih: Črni vrh, Plavški rovt, Mojstrana, Poljana nad Blejsko Dobravo, Podmežaklja

in Kranjska gora. Zirovniški otroci se vozijo tudi v Podmežakljo, vendar je smučišče popolnoma neprimerno za učenje smučanja, ves dan ne posije sonce. V ponedeljek in torek so zaradi prezeblotnosti morali celo večkrat prekiniti s smučanjem. Obljubljena vlečnica še ni prišla z obratovanjem in ta tečaj Podmežakljo, je pravo nasprotje od zimskega veselja na snegu. Če bi bil to primeren teren za učenje smučanja, potem učenci iz osnovne šole Tone Cufar, ne bi hodili v Mojstrano, ampak bi izkoristili domači teren.

To pa je tudi vse kar organiziramo za učence. Torej 80 % učencev bo preživljalo 21 dni počitnic popolnoma neorganizirano, odvisni bodo od lastne iznajdljivosti, brezplodno bodo trošili lastno in družbeno energijo. Tudi ti smučarski tečaji bodo trajali samo en teden in naslednja dva tedna bo popolno mrtvilo, otroci bodo odvisni od iznajdljivosti staršev in njihove denarne moči, saj glede na cene, ki so precej visoke, je družinsko smučanje že pravi luksuz.

Dejavnost mladine med počitnicami bi morali načrtovati vsi, ki se na kakršenkoli način ukvarjajo z mladimi. Vsi klubi, vsa društva, bi morala v tem času nuditi mladini najrazličnejšo aktivnost. Med tem časom bi morali organizirati razne turnirje, gledališče bi moralo nuditi mladini svoje predstave, kinopodjetje posebne matinee z izbranimi filmi, na drsališču bi morali potekati tečajji drsanja, navduševati bi morali mlade za tek na smučeh, saj je to mnogo cenejše kot alpsko smučanje, klubi, ki se ukvarjajo s tehnično kulturo, bi v teh treh tednih lahko organizirali tečaje s poudarkom na tehnični ustvarjalnosti. Tako pa ugotavljamo, da se gremo nek lažni elitizem, ki je namenjen manjšini, večina otrok pa nam ostaja izven vsakršnih aktivnosti. Toplotna, surovinska energija, je preveč obremenjena, primanjkuje jo, za človeško energijo, ki jo ostaja ogromno neizkoriščene, pa nam ni mar.

O vsej tej problematiki pa se v občini in krajevnih skupnostih kaj malo pogovarjamo, vsi mislimo, da so to obrobni problemi. Tu in tam nas spodbudi še kakšen dopis, konkretnih akcij, novih idej, celovitejših rešitev, pa ni. Po počitnicah bodo sicer sole prejele dopis, da naj odgovorijo, kako so organizirale počitnice, zaradi tega pa naslednje leto ne bo nič boljše. Vzgojnoizobraževalni zavod Jesenice, ki združuje v občini vse osnovne šole in vrte se pa z vzgojno problematiko ne ukvarja, to je okostenela forma, brez prave vsebine, in nima nobenega vpliva na bolj napredno vsebino vzgoje in izobraževanja v občini.

Vsake počitnice minejo, tudi te bodo, vsi bomo zadovoljni, da smo privarčevali ogromno prepotrebne energije, resnica ni tako pomembna. Starše jeseniških otrok pa poleg tega še obveščamo, da v kolikor njihovi otroci med počitnicami ne bodo imeli možnosti organizirane rekreacije, naj gredo v bazen osnovne šole na Plavžu, ki je v ponedeljek — prvi dan počitnic, prijetno topel, sameval. Seveda, komu pa pride na misel, da bi se otroci pozimi lahko tudi kopali.

Anton Dežman

POHVALA IN GRAJA ŠOFERJEM LOKALNIH AVTOBUSOV

Zal moram začeti najprej z grajo, ki jo glede odnosa do potnikov v lokalnih avtobusih zaslužijo nekateri posamezni šoferji. V prvi vrsti mislim na šoferja T. P. z Jesenic, ki rad prezre marsikatero potnika. To se je zgodilo tudi meni 29. decembra lani popoldan ob 16.45, ko mi je pred nosom zaprl vrata avtobusa in odpeljal. Ne bi mogla reči, da me ni videl, ker sem pred avtobusom prišel k vstopnim vratom s prtljago v obeh rokah. Ni me sram priznati, da sem jokala in se hkrati jezila na tako obnašanje šoferja, saj sem morala 15 minut čakati na mrazu in s prtljago na drug avtobus. K sreči je to moje nejevoljo opazil šofer privatnega avtomobila, ki je v kiosku kupoval cigarete in mi ljubezljivo ponudil da me odpelje do doma, za kar se mu še enkrat javno zahvaljujem.

Primer šoferja T. P. sem povedala tudi nekaterim drugim in nekateri od njih so doživeli tudi podoben primer ali bili očitvidci, pripomnili pa, da ni edini, ki se zelo neprimerno obnaša do potnikov. Tudi v nedeljah, ko lokalci vozijo na pol ure niso

redki primeri, da v dežju ali mrazu stojiš pred vstopnimi vrati in čakaš na milost, da bo šofer odprl vrata. Večkrat se to zgodi tudi na Blejski Dobravi, ko premražen ali moker prileti k avtobusu, potem pa čakaš na milost. Seveda so to le nekateri posamezniki, ki pa pozabljajo, da niso šoferji zaradi sebe, temveč zaradi nas potnikov, ki plačujemo njihove prevozne usluge, iz česar si oni oblikujejo svoje osebne dohodke. Takim posameznikom se ne moreš približati niti s toplo besedo, niti s prošnjo, kdor je grob je grob.

Navedla pa bi lahko tudi primere zelo prijaznih šoferjev, ki bi bili lahko za zgled vsem. Z veseljem vstopiš v njihov avtobus na katerekoli postaji, vedno so prijazni, nasmejani in uslužni. Škoda, da nekateri posamezniki kvarijo ugled vsem šoferjem, katerih poklic je res težak in odgovoren. Kako lepo bi bilo, če bi bili vsi med seboj bolj prijazni in ljubezni, koliko lepše bi živeli in vsi bi bili prijatelji in take graje bi bile povsem odveč.

M. M. upokojenka Železarne

Delavci GIP GRADIS TOZD Jesenice grade med domom TVD Partizan in železniško progo na Koroški Beli tri štirinadstropne stanovanjske stolpce. V vsakem bo 26 stanovanj. Namenjena bodo predvsem prisilcem iz Železarne. Dva stolpca, za katere so temelji že nared, bosta gotova konec tega leta, eden pa bo dožidan prihodnjo spomlad. Vzhodno od tod je predviden še en takšen stolpč. (Foto B. Blenkuš)

PETLETNI NAČRT ODBORA TRIGLAVSKE MUZEJSKE PLANINSKE ZBIRKE

Triglavska zgodovina se je začela pisati leta 1973. Čas, skrajni čas bi bil, da 908 let po prvi pisani besedi o našem Triglavu, 222 let po prvem pristopu na najvišji vrh Grintavce, leta 1759, 203 let po uspehu in zmaji štirih pogumnih mož iz Bohinja nad goro gora, Triglavom in 172 let po navdušenih besedah Janeza Dežmana, ki jih je 8. avgusta leta 1809 napisal na vrhu sočakov kranjskih sviga poglavarja, Piparjeva: »Moje največje veselje je na gorah!«

V slovenski planinski zgodovini se je pozneje vrstilo še vrsto velikih in pomembnih dogodkov, ki prav gotovo zaslužijo, da jih kakorkoli zapustimo in posredujemo tistim, ki so jih doživeli, milijonom ljubiteljev in obiskovalcev gora.

Slovenska planinsko-alpinistična skupnost že več let nakazuje in tudi upravičeno zahteva, da se ustanovi muzej, vzgojno-izobraževalna ustanova, ki bi prikazala in dokumentirala prehojeno pot od leta 1973. dalje preko vseh faz od Triglavskih prijateljev, Piparjev in Drenovcev do Skalašev do današnjih dni.

Ustanovitev slovenske muzejsko-alpinistične ustanove ni samo vedno večja potreba, temveč tudi zahteva slovenskega naroda, kot izrazitega alpeškega naroda. Potrebo in zahtevo po slovenskem planinsko-alpinističnem muzeju so nakazovale vse naše planinske generacije. Žalostna in porazna ugotovitev je, da redki in dragoceni dokumenti, eksponati in rekviziti tako rekoč izginejo iz naših rok pred našimi očmi. Pred leti so bili narejeni sicer veliki napori in vložena znatna sredstva za ohranitev redkih in dragocenih dokumentov, ki naj bi pozni rodovom, našemu narodu in vsemu svetu govorili o razvoju našega planinstva od skromnih, pionirskih začetkov do današnjih dni, na katerega bi morali biti vsi ponosni.

Planinska zveza Slovenije je po osvoboditvi sicer začela načrtovati naš slovenski planinsko-alpinistični muzej, s kakršnim se ponajbolj številni drugi alpski pa tudi ne alpski narodi. Dr. Josip Pretner pa na njim mag. Tone Strojina, sta z veliko ljubeznijo po Sloveniji iskala in tudi zbrala izredno bogato gradivo z vsa potrebno dokumentacijo iz naše planinske zgodovine. Naporno in komaj začeto delo pa je ohromelo, ker za muzej ni bilo ustreznih prostorov. Dragoceno, redko gradivo je z vsa dokumentacijo neurejeno romalo v kleti in pozabo.

Ob 60-letnici slovenske planinske organizacije, leta 1993, je bila akcija ponovno oživila. V Trzinu, Logu je bila urejena skromna trentarska planinska muzejska zbirka. Na Jesenicah so navdušeni entuziasti tudi prijeli za delo. Ivan Šavli je skupaj z Antonom Blažem začel ustanavljati triglavske planinske muzeje. Toda za to zbirko, redko in dragoceno gradivo na Jesenicah ni bilo primernih prostorov niti v Kosovu, niti v Ručarju, graščini na Stari Savi. Zbrano gradivo je neurejeno znova romalo v zaboje in neurejene prostore. Za slovenski planinsko-alpinistični muzej ni bilo prostora, niti razumevanja. Iskali so tudi v Bohinjski Bistrici v Zoisovi graščini, kjer bi bil najbolj primeren prostor za tako planinsko alpinistično vzgojno izobraževalno ustanovo, saj je prav Bohinj zibelka našega planinstva po zaslugi prvih pristopnikov na Triglav leta 1778 in tudi zaradi Triglavskih prijateljev, ki so leta 1871 prav tam ustanovili našo prvo planinsko organizacijo.

Zaradi različnih težav je bilo zbrano muzejsko gradivo z Jesenic leta 1978 preneseno v Mojstrano, ker so tega leta slavili v dolini Vrat pod severno steno Triglava 200-letnico prvega pristopa na Triglav (1778–1978) in istodobno tudi 50-letnico ustanovitve triglavskega planinskega društva Dvojice Mojstrana (1928 do 1978). Navdušeni planinci izpod Triglava so takoj ob začetku z obema rokoma in z veliko ljubeznijo prijeli za delo. Uspehi niso izostali, toda prav tako kot v Ljubljani, na Jesenicah in Bohinju, tudi v Mojstrani planinski muzej entuziasti ne morejo najti ustreznih prostorov za ureditev planinsko-alpinističnega triglavskega muzejskega zbirke. Požgančeva, Smerteva in Jezelnova domačija, ki bi bile najbolj primerne za ureditev muzejske zbirke so v privatni lasti in niso dosegljive odboru triglavske planinsko-alpinistične zbirke.

Kljub temu pa planinsko-alpinistični muzejski entuziasti izpod Triglava niso in ne nameravajo obupati in vreti puško v koruzo. Kljub naporom in težavam bodo vztrajali pri svojem velikem poslanstvu naprej.

Za začetno srednjeporočno obdobje 1981 do 1985 so si izdelali bogat in lep program. Že letos bodo v počastitev 60-letnice ustanovitve TK Skala (1921) zbrali bogato in redko gradivo pri še živčih Skalaših v Ljubljani, Bohinju, na Jesenicah, v Celju in Trzinu, tam, kjer so bile samostojne organizacije TKS in sredi poletja uredili razstavo v osnovni šoli 16. decembra v Mojstrani, ki je edini, vsaj kolikor toliko primeren razstaveni prostor. Zbrano gradivo iz dvajsetletnega dela in življenja Skalašev med obema vojnama je zbranež že veliko, nekaj dokumentov in eksponatov pa bodo za to razstavo prispevali še živčji Skalaši. Na skalaški razstavi v Mojstrani bodo prikazani dokumenti iz obeh skalaških filmov v Kraljevstvu Zlatogorja in triglavske strmine, bogata skalaška literatura (Naš alpinizem, Pomen in razvoj alpinizma in drugo). TK Skala je bil med obema vojnama tudi naš najmočnejši in najuspešnejši smučarski plezalni klub. Skalaši so zgradili tudi tri prve visokogorke biveke v Veliki Dnini, na Grunth in v Za Aku. Na razstavi v Mojstrani bo prikazana bogata in pestra dvajsetletna aktivnost Skalašev.

Že naslednje leto 1982 bodo muzejski delavci iz PD Dvojice Mojstrana zbrali bogato gradivo in potrebno dokumentacijo iz dela in življenja naših gorskih reševalcev v počastitev 70-letnice te organizacije (1912 do 1982).

Leta 1983 bodo vsi planinci, plezalci in alpinisti Slovenije počastili devetdesetlet-

nico rojstva našega organiziranega planinstva (1893–1983). Na razstavi v Mojstrani bo grafično prikazan razvoj planinskih društev, pionirskih, mladinskih in alpinističnih odsekov ter postaj GRS, vrstni red gradjen planinskih postojank, domov in gorskih zavetišč. Podobe vidnih in zaslužnih planincev, planinskih pisateljev, plezalcev in alpinistov, zmagovalcev najtežjih dostopnih sten in vrhov na vseh petih kontinentih in drugo, ki bo prikazalo razvojno pot našega organiziranega planinstva v devetdeset letih. Istega leta bo v Mojstrani urejena tudi zanimiva razstava v počastitev 80-letnice aktivnega dela PD Jesenice in planincev v Dolini (1903 do 1983).

Leta 1984 bodo mojstranski planinci skupaj s smučarji počastili s posebno raz-

stavo prvo jugoslovansko zimsko olimpijado, kajti prav planinci, lovci in gozdarji so bili od leta 1921 dalje naši državni smučarski prvaki v vseh smučarskih zvrsteh od Janeza Hlebanja, Luksa, preko Marjana Pečarja do Janeza Polca in dalje. Mojstrana s triglavskimi dolinami je rodila in vzgojila vrsto odličnih smučarjev, ki so letniki bogate zakladnice plaket, pokalov, medalj in diplom.

Leta 1985 pa bodo mojstranski planinski muzejski delavci v počastitev 90-letnice Planinskega vestnika (1895–1985) opremili in uredili razstavo slovenske planinske knjige. Prikazano bo bogato delo Janeza Gregorina, Borisa Režka, Janeza Bugarja, Marjana Lipovška, Janka Mikarja, L. C. Oblaka, dr. Henrika Tuma, Josipa Westra, Pavla Kunaverja, Matjeja Kmecla in vseh drugih, ki so s svojo besedo plemenitili rodove naših planincev, plezalcev in alpinistov.

Muzejskim planinskim delavcem iz Mojstrane želimo, da bi jim planinsko muzejska dejavnost bogato rodila v korist in dobro množičnega, ljudskega planinstva in vrhunskega plezalnega športa in ekstremnega alpinizma, katerega vidni in uspešni predstavniki so vedno bili.

Uroš Zupančič

NA 16. ZIMSKEM SPOMINSKEM POHODU NA STOL SPREMENJENA ORGANIZACIJA

V petek, 16. januarja, je bila razširjena seja odbora za pohod na Stol, ki deluje pri občinskem odboru Zveze združenih borov NOV Jesenice in koordinacijskega odbora planinskih društev jeseniške občine.

Poleg članov odbora so bili na seji navzoči še predstavniki občinskih druženopolitičnih organizacij, organov javne varnosti, nekaterih planinskih društev, Jugoslovanske ljudske armade in drugih organizacij, ki sodelujejo pri izvedbi vsakoletnega pohoda na Stol.

V osrednji točki dnevnega reda so razpravljali o pripravah na 16. zimski spominski pohod na Stol, ki bo letos v dneh od 20. do 22. februarja in o priporočili komisije za gorsko reševalno službo pri Planinski zvezi Slovenije o spremembi smeri pohoda na najvišji vrh Karavank. Kot je znano in kot smo že večkrat pisali, so se na lanskem 15. pohodu zgodile nekatere težje nesreče, med njimi tudi smrtna. Prav to pa je seveda po samem pohodu sprožilo določene komentarje o tem, kako v prihodnje na Stol. Prav ta pohod je namreč v zadnjih letih postal resnično množična planinska in tudi družbenopolitična manifestacija, s katero vsako leto več tisoč planincev in drugih ljubiteljev gora počasti borbo jeseniške čete 20. februarja leta 1942 na Stolu.

Prav ta masovnost na pohodu v zadnjih letih pa je prinesla tudi nediscipliniranost posameznikov, posledica tega pa so bile nesreče.

Člani pripravljalnega odbora so zato priporočili komisiji za gorsko reševalno

službo pri Planinski zvezi Slovenije vzeli zelo resno in na razširjenem sestanku tudi v obširni razpravi pretehtali kako v prihodnje na Stol.

Med drugim so sprejeli tudi več pomembnih zaključkov. Tako so sklenili, da se zimski spominski pohodi na Stol, kot oblika obujanja in negovanja tradicij narodnosvobodilne borbe, organizirajo še naprej, vendar v drugačni obliki. Na pohodu je treba zagotoviti kar največjo varnost vseh udeležencev s tem, da bodo še bolj kot na dosedanjih pohodih zavarovana vsa nevarna mesta, za red in disciplino pa bodo v večjem številu skrbeli alpinisti, člani gorske reševalne službe in delavci milice.

Pohod na vrh Stola bo mogoče le v organiziranih skupinah po deset planincev skupaj, vsaka skupina pa bo morala imeti svojega vodjo.

Tudi za letošnji pohod sta predvideni dve varianti. V primeru, da v dneh pohoda ne bo možen dostop do vrha, bo pot urejena po planinah pod Stolum. Pripravljalni odbor pripravlja še eno novost in sicer, da bodo tudi v primeru možnosti dostopa do vrha utrdili pot po drugi varianti, da se bodo tudi manj izkušeni lahko podali na pohod po planinah pod Stolum.

Na prihodnji seji bo odbor za pohod na Stol pripravil podrobni razpis za letošnji pohod, ki ga bodo preko Planinske zveze Slovenije posredovali vsem planinskim društvom, objavljen pa bo tudi v vseh sredstvih javnega obveščanja.

J. R.

ZIMSKI TABOR NA VRŠČU

Kot že več let zapovrstjo, smo tudi letos planinci imeli zimski tabor na Vršču. Počel je od 12. do 16. januarja 1981. Tabor je vodil tovariš Valodij Stojan, pomagali pa so mu tudi vodilci in alpinisti. Tabora smo se udeležili pionirji od petega do osmega razreda žirovnjske in jeseniške osnovnih šol ter mladinci iz gimnazije.

PRVI DAN – PONEDELJEK, 12. JANUARJA:

Zjutraj ob 6. uri smo se zbrali pred Murko na Jesenicah. Z avtobusom smo se odpeljali do Kranjske gore. Bil je že skoraj dan, ko smo krenili na pot. Počivali smo le blizu koč na gozdu. V Erjavčevi koči smo dobili čaj, nato pa nas je tovariš Valodij razdelil po sobah. Prvi dan se nismo kosili in morali smo se zadovoljiti s svojo malico. Po malici smo šli smučati na plaz pod Šito glavo. Tovariš Miki nas je razdelil v štiri skupine. Ponovili smo osnovno smučanje, nato pa odšli v koč. V koči smo napisali dnevnike in lačni čakali na večerjo. Po večerji smo prebrali dnevnike in nato utrujeni odšli spat.

DRUGI DAN – TOREK, 13. JANUARJA:

Vstali smo že zelo zgodaj. Po zajtrku smo ponovili naše smučarsko znanje iz prejšnjega dne. Spoznali smo še nekaj zavojev in nato smo odšli na kosilo. Po kosilu nam je Miki postavil slalom progo, ki pa je bila kmalu tako zrita, da v tretje nihče več ni zvožil. V koči smo spet pisali dnevnike, po večerji pa smo jih brali. Imeli smo tudi predavanje o dovijih, ki ga je vodil Dolf. Najbolj nas je zabavala Miki s svojimi doviji.

TRETJI DAN – SREDA, 14. JANUARJA:

Prišel je dan, ki smo ga mnogi nestrno čakali. Začele so se tekme za vršički pokale. Po zajtrku smo temeljito potepali progo. Prvi smo bili na vrsti pionirji, druge

so se spustile po progi pionirke, tretje so bile mladinke in četrti mladinci. Tekmovanje je trajalo vse do kosila, saj nas je bilo skupaj štiriideset tekmovalcev. Po kosilu smo se odpeljali na Solno glavo. Šli smo do Tičarjeve koč in po grebenu na vrh, si pripeli smuči in se spustili navzdol. Videti je bilo lahko, toda ko si zapeljal v celotno smučko zaročilo in spremenil si se v snežno moč. Kljub vsemu smo se srečno pripeljali do Erjavčeve koč in ker je bilo še nekaj časa, smo poslušali predavanja o nesrečah v gorah in o prvi pomoči. Po predavanjih smo dobili dobro večerjo, pisali in prebrali smo dnevnike in se igrali razne družabne igre.

ČETRTI DAN – 15. JANUARJA:

Zjutraj je snežilo in pihal močan veter. Torej s smučanjem ni bilo nič. Dopoldne smo imeli predavanja o lavinah in kako naredimo iz smuči nosila. Po kosilu se je vreme izboljšalo in imeli smo tekmovalstvo v veleslalomu. Zopet nas je zeblo. Tudi razgibanje in stresanje rok in nog ni pomagalo. Šele v koči nas je nehale zebsti. Po večerji smo brali dnevnike, nato pa smo se šli razne igre. Ponoči smo se mazali z zobno kremo. Zjutraj pa smo se smejali nesrečnemu, ki so se drgnili in poskušali kremo spraviti v obraza.

PETI DAN – 16. JANUARJA:

Po zajtrku smo imeli smuk. Marsikateremu se je zanohtalo. Bil je lep dan, ampak mraz je bil tak, da je škripalo pod nogami. Zato je vsak tekmovalac po nastopu brž odhitel v koč. Po kosilu smo se zahvalili osebu koč, ki je vse dni vestno skrbelo za nas in spustili smo se v dolino.

Tako se je končal naš letošnji zimski tabor na Vršču. Veliko novega smo izkusili in doživeli, zato si želimo, da bi bil tudi drugo leto med udeleženci.

Klemen Gričar

SREČANJE Z VODNIKI LAVINEČEV GRS

Le redko kdaj zasledimo v našem Železarju informacije o delu gorske reševalne službe in vodnikov lavinskih psov. Slednjimi sem se srečal na tečaju pri Valvasorju.

Verjetno marsikdo ne ve, koliko truda je potrebno, da vzgojiš lavinskega psa, ki je v gorah nenadomestljiv prijatelj pri reševanju človeških življenj. Dolgo časa tudi sam nisem vedel, kljub temu, da sem planinec že dolga leta, kakšen trud vlagajo gorski reševalci vodniki lavinskih psov, da usposobijo psa lavinca, da najde človeka – žrtev zasuto v plaz. Koliko kondicijskih treningov in naporov je potrebno!

Ker sem ljubitelj gora ob vseh letnih casih, sem se z veseljem pridružil prijatelju Dragu Šlibarju, članu GRS. Z njegovim mladim kužem, starim komaj tri mesece, sva ubrala pot s Koroske Bele do Valvasorja, kjer so imeli izpite lavinskih psov UVJ in GRS. Na avtobusni postaji Koroska Bela se nama je pridružil Sašo s svojim psom (Cresom) in skupaj smo krenili proti Valvasorju. Ker se mlada kuža med seboj nista poznala, smo med potjo doživeli marsikakšno smešno dogodivščino. Moj gorski klubek je bil glavna tarča obeh mladih psov. Bolj ko sem skrival svoj klubek, več dela sta imela. Kako zanimivo je opazovati igre teh mladih prijateljev človeka. Med potjo smo imeli kratek počitek in prigrizek, kjer sta se tudi Medo in Cres dobobra spoznala. Po naporni poti – posebno za malega Meda – smo prišli do koč.

Nenavadna tišina okrog koč nas je presenetila. Po krajšem počitku v koči smo pričakovali vse tečajnike in lavince, ki so se vrnili s plaza. Ker se je praktično tečaj že končal, smo se popoldne napotili na plaz tudi mi trije z Medom in Cresom. S seboj smo vzeli vse pripomočke za iskanje izgnanega v snegu in to preizkusili na dveh mladih bodočih lavincih. V izkopani snežni grobi se je prvi skrivil Drago. Midva s Sašo sva oba kuža zadržala nekoliko zadaj. Na besedo ščititi sta se oba psa zaletela v plaz in začela iskati. Po desetih minutah sta oba iskano žrtev našla v snemžnem grobu. Dokaj zanimivo in pohvalno za tako mlada pripravnika lavince in vsekakor uspeh.

Pozno popoldne smo se spet z obema kužema vrnili v koč, kjer je bil vzdušje veselo in prijetno. Vsak sodelujoči je vedel dosti pohvalnih besed o svojem spremljevalcu štirinožcu. Po končani večerji smo se zabavali z različnimi igrami, ki so značilne za tako uspešno zaključen dan. Ena od točk večernega programa je bil tudi sprejem vodnikov z njihovimi spremljevalci v GRS. Pripravniki dajo okrog vratu pasjo vrvice in ga privežejo na stol. Pred komisijo mora odgovoriti na pet vprašanj. Po končanem ceremonialu seveda plača vsak sprejeti določeno ceno.

Za zaključek in postrežbo gre vsa pohvala tudi osebu Valvasorjeve doma, že po sebnosti Miha. Takih prijetnih srečanj želim še komu, ki mu je planinski svet drag tudi sredi zime.

Toni Majcen

ŠALJIVE ZGODBE IZ NAŠEGA ŽIVLJENJA

Učenci tretjega razreda osnovne šole Jeseniško-bohinjskega oddreda Kranjska gora so napisali več šaljivih zgodbic iz svojega življenja, ki jih je za objavo izbral in popravil njihov pedagog Benjamin Gracer.

Mamici sem razlagal o psu, ki smo ga vpregli v sanke. Pa se nisem mogel spomniti, kako mu je ime. Začel sem razlagati: Mamica, ali veš, tisti kuža; ko prideš, pa zalaja nate ...

Borut Logar

Nekoč sva se z bratrancom igrala kavboje. Šla sva v hlev po konje. Vsedla sva se na krave in kričala: kiju, kiju, kiju ...! Moja krava pa je naenkrat vstala: in padel sem na glavo v gnoj. Bratranec se mi je tako smejal, da je še sam padel s krave.

Beni Cuznar

Ko smo šli nekega dne v šoli na kosilo, me je tovariš vprašal, katera deklica (sošolka) mi je najbolj všeč. Jaz pa sem odgovoril: ena je lepša od druge ...

Marsel Majcen

Prijateljica in sestra sta zaslišali moj krik, in sta me poiskali. Ko sta me potegnili iz snega, sta mi rekli: snežena žena.

Katarina Smiljić

Ko smo bili v Beogradu, sem šla z bratrancom in mamico v mesto. Nato smo hodili in se slednjič ustavili pri neki trgovini. Mamica je gledala izložbo, z bratrancom pa sva zamišljeno strmela v neko klop. Potem je prišla neka ženska, ki je imela visoke, špičaste pete. Primaknila se je k meni in mi stopila na prste, da me je močno zabolelo. Hotela sem reči avvv, a se je odmaknila in rekla: Pardon dečko. (Pardon fantek). Jaz pa sem se zasmejala ...

Dejana Robić

Tri leta sem bila stara, ko sem enkrat šla ven k svoji psički Beli. Celo popoldne sva se igrali. Ko je mama dala Beli jesti riž, sem tudi jaz jedla. Z Belo sva jedli skupaj iz ene posode.

Čez nekaj dni sem na jeziku imela pike. Z mamco sva šli k zdravniku. Zdravnik me je vprašal, zakaj sem jedla s psom. Potem mi je dal neko mast. Vsak dan sem se morala mazati z mastjo po jeziku. Čez nekaj dni pa so mi pike izginile.

Vesna Dolžan

Ko sem dobil majhnega psička, sem se zelo razveselil. Začel sem se igrati z njim. Dal sem mu ime Reksi.

Nekada me je sem odložil svoje čevlje na prvo stopnico, kar zaslišim čudno grizenje. Grem pogledat in vidim samo še pasji rep. Hotel sem se obuti, pa ni bilo čevljev. Potem sem šel kar v copatah za psom. Zagledam ga, kako grize čevlje. Pohitel sem, da mu jih vzamem, pa mi je ušel. Ko sem ga ujel, sem videl, da mi je čevlje uničil.

Uroš Rožič

Neko poletje, ko je bil moj kuža Bobi spuščen, sem šla na dvorišče. Na dvorišču so bili Vladka, Mojca, Greta, Aljoša, Stela in moja sestra Brigita. Začeli smo se igrati šolo. Ko sem začela spravevati Brigito, koliko je ena in ena, je prišel Bobi. Za seboj je vlekel verigo. Brigita je stekla za hišo. Hitro sem privezala Bobija za klop. Poklicala sem Brigito nazaj in odšla smo k blokom. Bobi se je odvezal in prišel za nami. Zbežali smo v blok, Bobi pa za nami. Vsi so se poskrili, le jaz sem ostala zunaj. Odpeljala sem Bobija iz bloka. A prišel je spet noter. Teta Francka in teta Jelka sta se pogovarjali. Vladka pa je prišla prav takrat ven s kruhom. Bobi ji je polovico odgriznil in stekel iz bloka. Igrali smo se naprej.

Monika Prevč

Neko nedeljo sem tekmovala v Avstriji. Na štartu nas je bilo zelo veliko. Na progi sem dohitela številko šestinideset. Bila je Italijanka. Padla je, jaz pa na njo. Obe sva z glavo trčili skupaj. Ko sem prišla na cilj, so me vsi spraševali, kaj je bilo. Ob razglasitvi so mi podelili pokal in majhno darilce. Ati sploh ni mogel verjeti, da sem dobila pokal, ko sem prišla domov.

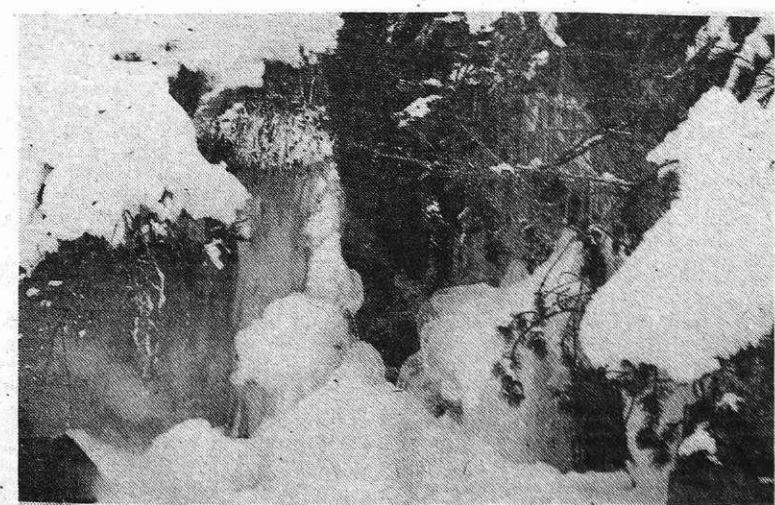
Romana Škrilec

Nekoč sem šla s prijateljico in sestro na smučišče. Ko smo se smučali po gozdni poti, sem padla v sneg. Iz snega so gledale samo smuči.

Stanko Jakelj

Stari in mladi lavince

VABILO NA OBČNI ZBOR PLANINCEV

Planinsko društvo Javornik-Koroska Bela vabi svoje člane na redni občni zbor, ki bo v soboto, 24. januarja ob 19. uri v dvorani osnovne šole na Koroski Beli. Na zboru bomo govorili o povečanju Prešernove koč na Stolu. Po obnem zboru družabni večer za člane.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame

JOŽEFA BRGANT

se iskreno zahvaljujem za večletno zdravljenje na domu dr. Jože Jensterlu. Hvala dr. Markežu in osebju internega oddelka jesenjske bolnice za lajšanje trpljenja v njenih zadnjih dneh življenja. Nadalje se zahvaljujem Pepci Beden za požrtvovalno pomoč v času njene težke bolezni in sosedu Ivanki Mali. Najtopleje se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter sodelavcem sektorja novogradnje železarne Jesenice, LB, Gospodarski banki Ljubljana in DO Kovinar Jesenice, za izražena pisma ali ustna sožalja ter podarjeno cvetje. Hvala pihalnemu orkestru Jeseniški železarni in pevskega zboru DU Javornik-Koroška Bela za žalostinke ter vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. **ZALUJOČI:** sin Franci in hči Anica

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, deda in pradedka

JANEZA ROVANA

se toplo zahvaljujem dr. Grošlju za pomoč ob boleznih ter sestanovlencem za nesebično pomoč in vsestransko pomoč v času boleznih ter denarno pomoč ob smrti pokojnika. Zahvaljujem se vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in sočustvovali z nami ter pevcem za ganljive žalostinke. **ZALUJOČI:** žena Anica in hčerke Anki, Mimi in Nadi z družinami

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni smrti dragega moža, očeta, starega očeta, brata, svaka in strica

JOŽETA MENCINGERJA

se iskreno zahvaljujem dr. Dražiču za zdravljenje, dr. Čehu in osebju internega oddelka bolnice Jesenice za nesebično pomoč in trud, da bi ga ohranili pri življenju. Prisrčna hvala sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem in bivšim sodelavcem martinarne za izrečena sožalja, ter podarjene vence in cvetje. Pevcem in godbi na pihala se zahvaljujem za lepo zapete in zaigrane žalostinke. **ZALUJOČI:** žena Ladi, hčerka Jana in sin Janko z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, stare mame in prababice

URŠKE ZUPAN

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sodelavcem, sosedom in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. **Vsi njeni**

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega in dobrega moža, očeta, dedka in pradedka

JANKA ŠKOFICA

se iskreno zahvaljujem dobrim sosedom in vaščanom, sorodnikom in prijateljem za pomoč, izraženo sožalje, vence in spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala tudi njegovim nekdanjim sodelavcem iz Železarne. Posebno se zahvaljujem krajevni organizaciji ZB NOV Žirovnica za venec in spremstvo s praporom in Društvu upokojencev Žirovnica. Posebno zahvalo izrekamo tovarišu Srečku Šternu, predsedniku ZB NOV, za ganljiv poslovljni govor. Prisrčna zahvala pevskega oktetu DPD Svoboda Žirovnica za lepo zapete pesmi. **ZALUJOČI:** žena Kati, hčerka Milena z možem Jožem, vnukinja Nevenka z možem Nacem in sinom Matejem

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega moža, očeta, brata, tasta in starega očeta

PETRA LUKANA upokojenca Železarne

se najtopleje zahvaljujem za venec, denarno pomoč in sočustvovanje z nami vsem, ki so nam stali v najtežjih trenutkih ob strani. **ZALUJOČI:** žena Ivanka, hčerka Majda, sin Peter in hčerka Fani z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in mnogo prerani izgubi dragega sina, brata, strica, bratranca in svaka

MILANA BRANCA

se najtopleje zahvaljujem vsem sorodnikom in prijateljem za podarjeno cvetje in izrečena sožalja. Posebno zahvalo izrekamo Darinki Cesar, ki je pomagala v težkih trenutkih. Toplo se zahvaljujem kolektivu Merkur Kranj TOZD Universal Jesenice za cvetje in denarno pomoč, voznikom osebnih avtomobilov in tov. Hribniku za poslovljne besede ob odprtem grobu. Iskrena hvala tov. Goričniku za vso skrb in pomoč ter vsem sodelavcem, ki so ga tako številno pospremili v njegov prerani grob. Hvala tudi pevcem za zapete pesmi in pihalnemu orkestru Jeseniški železarni ter vsem, ki ste pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. **ZALUJOČI:** mama, sestra in brat z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni boleči izgubi dragega moža

PAVLA KOVAČA

se iskreno zahvaljujem zdravnikom in medicinskim sestram internega oddelka splošne bolnice Jesenice za pomoč in lajšanje bolečin v času njegove težke bolezni.

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom in znancem za cvetje, denarno pomoč in izrečena sožalja. Posebno se zahvaljujem delavcem TOZD Transport - promet in govorniku ter pevcem Društva upokojencev Jesenice za žalostinke. Se enkrat hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. **ZALUJOČI:** žena Vera v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega brata

FRANCA JENSKO

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so mi v najtežjih trenutkih pomagali, mi stali ob strani, darovali vence in cvetje, mi ustno in pisno izrazili sožalje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujem sobnemu zdravniku dr. Čerčku in osebju internega oddelka bolnice Jesenice za skrb in nego dragega brata, ko je moral poiskati njihovo pomoč. Hvala pevskega Društva upokojencev Jesenice in godbenikom pihalnega orkestra Jeseniških železarjev za občuteno zapete oziroma odigrane žalostinke ob njegovem slovesu.

Kolektivu TOZD Željalna Železarne se zahvaljujem za denarni prispevek. Se enkrat hvala vsem, ki ste ga cenili in imeli radi. **ZALUJOČI:** sestra JUSTINA

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 24. januarja, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini: **ROŽCA** - samopostrežna trgovina na Plavžu, Titova 79 in **DELIKATESA** - Kašta 3 na Koroški Beli, Viktorja Svetina 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

ZA OBČINI JESENICE IN RADOVLJICA JE V MESECU JANUARJU DEŽURNA LEKARNA BLEDE.

DRUŠTVO ZA VZGOJO IN VARSTVO PTIC JESENICE PRIPREJA V VELIKI DVORANI DELAVSKEGA DOMA NA JESENICAH

RAZSTAVO PTIC

Razstava bo odprta od 23. do 25. januarja, vsak dan od 9. do 18. ure.

ZAHVALA

Ob nenadni, boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta, sina in brata

VIKTORJA KOKOŠARJA varilca-specialista v TOZD Elektrode

se iskreno zahvaljujem Mariji in Pavlu Baloh za nudenje prve pomoči pokojniku. Iskrena hvala sosedom, prijateljem in znancem za vsestransko pomoč, izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Zahvaljujem se učencem 8. razreda osnovne šole 16. december iz Mojstrane za darovano cvetje.

Posebno zahvalo izrekamo govorniku Slavku Rabiču, Mihi Stojanu in Janezu Kosmaču za poslovljne besede, sodelavcem TOZD Elektrode in TOZD Izolirka za darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti ter jesenjskim pevcem za zapete žalostinke.

Se enkrat iskrena hvala vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali v teh težkih dneh in pokojnika spremili na njegovi prerani zadnji poti. **ZALUJOČI:** žena Ivanka, hčerka Sonja z družino, sinova Janko in Branko, mama, brat, sestre in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč in čestitko ob novem letu, ki sem jo prejel v času moje bolezni.

Kamilo Podlipnik

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

24. januarja ameriški barvni risani film **TOM IN JERRY VEČNA TEKMECA**, ob 15. uri.
24. in 25. januarja nem. barvni krim. erot. film **POROČILO IZ SEN PAVLIJA**, režija Jürgen Roland, v gl. vlogi Helen Vita, ob 17. in 19. uri. Ogled filma je prepovedan mladini do 15. leta starosti.
26. in 27. januarja amer. barvni glasb. film **ČAROVNIK**, režija Sidney Lumet, v gl. vlogi Diana Roos, ob 17. in 19. uri.
28. januarja italij. CS barvni kavb. film **SREBRNO SEDLO**, režija Lucio Fulci, v gl. vlogi Giuliano Gemma, ob 17. in 19. uri.
30. januarja amer. barvni družb. film - drama **SLADKA MALA**, režija Louis Malle, v gl. vlogi Keith Carradine, ob 17. in 19. uri.
31. januarja in 1. februarja zap. nem. barvni pust. film **SKRIVNOSTNI UGRABITELJ**, režija Rainer Erler, v gl. vlogi Julita Speidel, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

24. in 25. januarja amer. barvni glasb. film **ČAROVNIK**, ob 18. in 20. uri.
25. januarja amer. barvni risani film **TOM IN JERRY VEČNA TEKMECA**, ob 10. uri.
26. in 27. januarja nem. barvni krim. erot. film **POROČILO IZ SEN PAVLIJA**, ob 18. in 20. uri.
28. januarja zaprto.
29. januarja italij. CS barvni kavb. film **SREBRNO SEDLO**, ob 18. in 20. uri.
30. januarja italij. barvni krim. film **POLICIJA PROTI GANGSTERJEM**, ob 18. in 20. uri.
31. januarja in 1. februarja angleški barvni film **VELIKI JACK - JAVNA HIŠA V SINGAPURJU**, ob 18. in 20. uri. Film je bil prikazan na Festu 80.

Kino KRANJSKA GORA

24. januarja amer. barvni kavb. komed. film **DVA SUPER BANDITA**, ob 20. uri.
28. januarja amer. barvni glasb. film **ČAROVNIK**, ob 20. uri.
31. januarja nem. barvni krim. erot. film **POROČILO IZ SEN PAVLIJA**, ob 20. uri.
4. februarja, angl. barvni krim. film **VELIKI JACK - JAVNA HIŠA V SINGAPURJU**, ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

24. januarja franc. italij. špan. barvni vojni film **OD PEKLA DO ZMAGE**, ob 19. uri.
25. januarja amer. barvni kavb. kom. film **DVA SUPER POLICAJA**, ob 19. uri.
31. januarja amer. barvni glasb. film **ČAROVNIK**, ob 19. uri.
1. februarja nem. barvni krim. erot. film **POROČILO IZ SEN PAVLIJA**, ob 19. uri. Ogled filma je prepovedan mladini do 15. leta starosti.

NOVI FILMI:

Film **ČAROVNIK** je prava eksplozija roka, pop glasbe in črnske duhovne glasbe, katero je komponiral in priredil Quihoy Jones, najboljši črnski komponist. Pesmi in songe je napisal Charlie Smalis. Film je režiral Sidney Lumet, v glavnih vlogah nastopajo Diana Roos, Michael Jackson, Nipsey Russel. 123 minut glasbe in zabave. **POROČILO IZ SEN PAVLIJA**, nemški barvni film, ki na dokumentarni način prikazuje življenje v Sen Pavliju, delu Hamburga, ki ponoči prikazuje turistom svoj sijajni obraz in reklame, pornografske lokale, seksi spektakle in naličkane prostitutke. Ko za kulisami kriminalci, trgovci z mamili opravljajo svoje delo.

ZAHVALA

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje se zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Jernej Sigmund

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata adjuštaža štelke za prejeeto darilo, denarno pomoč in obisk v bolnici Golnik.

Anton Justin

ZAHVALA

Sodelavcem adjuštaža štelke, dni na 3, delovodjem, odpremi in vodstvu adjuštaže se najtopleje zahvaljujem za lepa darila ob moji upokojitvi, ki mi bodo v lep in trajen spomin.

Vsem skupaj želim veliko osebnih sreč in zdravja.

Jože Vidic

REŠITEV KRIŽANKE IZ 2. ŠTEVILKE ŽELEZARJA

BAS, ALK, IR, ALA, FOGARASI, RONALD REAGAN, JIMMY CARTER, AK, SKIF, PESA, NE, TEN, MAK, TAMARA, RAND, ERTL, ARA, ENOLOG, AIN, EKS, ULSTER, VALAT, ZNANKA, PRAVILO, ADA, OPOROKA, TIRANA, RČ, KROTA, SKLEDA, OTAVA, DAMA, DE, ILL, LESOVRT, ENOTNOST, MATI, IP, VTIK, SKARABEJ, EDISON, KOSA, AA, ATEK, NAJADE, ARK.

NAJDEN PULOVER

Na poti čez Sedem grabnov v Črni vrh sem našel volnen pulover. Informacije na interni telefon Železarne 761 ali na uredništvu Železarja.

ASDOV KRUH		VRSTA SALAME	PRIPADNIK ESEDOV	ITALIJ. M. IME	IVAN PRIZATEL	PRIPADNIK KRETEV	JAPANSKI NAČIN OBRAMBE	ZELEZAR	IME IGRALCA SHARIFA	GLASBENO DELO	ORANJE	NOVI SVET																	
GRH E ROČNI PLODNI		VRSTNA NA USTANOVNA	VALJEVO	VRSTA OFICE	KRLEZNA DRAMA	DANSKI OTOK ZANI-MANJE	EMETAR NABOJEV PRI RUŠKI	ČASOVNA ENOTA	KOŠARK. KLUB	AM. VOH. ORGAN. MOLZNA ŽIVAL	VRSTA BONBONA ITALIJ. SUKAR	SPANSKI SPOLNIK OLEVOČNA KOŽA	PODŽE-MELOST																
LUKA V IZRAELU (ORIG.)	OSTUDNA ŽABA	TVOREC	MESTO V TEKSASU ŽABA	LJUBKOV. Ž. IME	IME TV VONTELA ORIONKA	TELEČEK	ZLATO ZABOČNO	VRSTA KLOBASE	KOTEL	KOTEL	OTOK	NAPOVE-DOPRELEC MUROROKO	NOGOMETNA PIRANNA	RIŽEVO ŽSARJE	MEMSKI FIZIK (ALFRE)	NEKIMAN V GOR. PIZEL EROD. DR. BENWIST	NIŠKA BIRA ATLETIČNA VODNO PLOVILO	KOVINARSKI POKLIC	NEPRID. PRAV	KOS POHETNA	DIJAKA PRI KLASU	ZELEZAR	SESTAVIL: OSVEŽIL: BONNER	PIJAJČA	IGRALEC GUINNESS	SELKA	TIBETAN. GOVERNO	VOSRSKI ODEK ORŠKA ČRKA	TANTAL

STO POKALNIH TOČK JESENIČANOM V NEDELJO NA KOBLI

ZMAGA BENEDIKA V VRHUNSKEM RAZREDU

Smučarski klub Novinar iz Ljubljane je v nedeljo, 18. januarja, na Kobli izvedel zelo uspešno tekmovalno. Idealni snežni pogoji in vreme so dajali dokaj izenačene pogoje za vse tekmovalce.

Grega Benedik, ki se je lažje poškodovan vrnil s svetovnega pokala domov, je potical v soboto. Današnja tekma mu je služila kot dober trening pa tudi spoznanje koliko odstopa od B reprezentantov. Predvsem v drugem teku jeseniškega trenerja Janeza Šmitka, ki je bil tehnično zahtevnejši od Novinarjevega Milana Bernika, je nabral prepričljivo prednost. Soliden rezultat beleži tudi član B reprezentance Matjaž Oblak z enajstim mestom. Ob ta sta že danes odpotovala na Sello Neveo, kjer bosta nastopila v slalomu in veleslalomu za evropski pokal.

V kolikor bo Benedik z novimi FIS točkami, ki jih je v začetku sezone močno izboljšal, startal v prvi jakostni skupini, potem bo verjetno uspel dobiti tudi točke v evropskem pokalu. Oblak ima v planu predvsem točke, tako kot Lavtižar, ki je na turneji FIS tekmel v Neukirchenu, Mautendorfu in v Köttschahu, kamor grede še Naglič, Pogačnik in Maklin iz Fužinarja.

Druga dva starejša mladina občinske selekcije nista zadovoljila. Podrekar je bil dvajseti, kakršnekoli možnosti za ponovno uvrstitev v reprezentanco se vse bolj odmakajo. Kavčič je bil še slabši, verjetno bo najboljše, da čimprej opravi učiteljski, ali trenerski tečaj in pomagata pri vzgoji najmlajših.

Tudi Benedičičeva ostaja v poprečju. Dobre štiri sekunde zaostanka za kolegico iz ženske B reprezentance Mavčevca so več kot preveč.

Z ozirom na velike stroške, ki so potrebni za treniranje alpskih smučarjev, bo potrebno še strožje selekcioniranje, denar pa investirati v mlajše, pri katerih za isto ceno lahko dobimo nove Lakote, Jakopiče, Benedike itd.

Benedičičeva med prosto smuko

REZULTATI - MOŠKI: 1. Grega Benedik, Jesenice, 1:44,82; 2. Sitar, JLA-Brnik, 1:47,43; 3. Ribnikar, Tržič, 1:48,64; 4. Podboj, Olimpija, 1:48,72; 5. Karničar, Jezersko, 1:48,97; 6. Čizman, Olimpija, 1:49,11; 7. Oblak, Jesenice, 1:50,81; 8. Podrekar, Jesenice, 1:53,85 itd.

ZENSKO: 1. Mavec, Olimpija, 1:55,63; 2. Porenta, Alpetour, 1:56,09; 3. Koprli, Olimpija, 1:58,07; 4. Likozar, Jezersko, 1:59,00; 5. Krek, Alpetour, 1:59,41; 6. Benedičič, Jesenice, 1:59,87 itd.

PETROVIČ PRED ROBIČEM V SLALOMU

Tudi starejši pionirji so svoje moči merili na Kobli v slalomu za slovenski pokal Coca-Cola. Organizator je bil SK Tržič, trener pa Pavel Grašič, profesionalni trener, ki je delo dobro opravil. Žal je teren na Kobli dokaj lahek, veliko pomeni moč in to je naglasi tehnično v korist Petroviča, ki pa je po oceni večine prisotnih strokovnjakov tehnično slabši od Robiča in Zana. Kot zanimivost velja omeniti, da je Zana več kot 20 kg lažji od Petroviča, ki pa vsekakor sodi med naše največje talente, žal pa je okrog njega vse preveč pompa, kar za tako mladega športnika ni zdravo.

Robič je bil v zaostanku le za tri desetinke sekunde, v drugem pa mu ni šlo najbolje pred ciljem in razlika se je povečala.

Nasi štiri se so uvrstili med prvih šest. Presenetil jih je le Dolenc iz Novinarja, ki pa v slalomu veliko obeta že od lanske sezone in trka na vrata mladinske reprezentance.

KRIŽAJEVEMU PADCU OB ROB

Smuk v Kitzbühlu se je letos pokazal v svoji najtežji izdaji. Japonski smučar Igaya je nekdo za smuk s Tofane v Cortini dejal, da je to harkiri z zaletom. Sobotni Streif je bil tragedija s srečnim koncem. Ob tako težkih padcih je prava sreča, da ni bilo hujših poškodb. Izredno slaba vidljivost in pomanjkanje treninga sta storila svoje.

Odločitev tekmovalnega razsodišča, da se tekma izvede, je bila skrajno neodgovorna in člani tega telesa zreli za sodišče.

Nastop Bojana Krizajja v takih razmerah pa je bila strokovno popolnoma dilematična odločitev. Osnovno pravilo treniranja je, da se gre na tekmo pripravljen. To pa Krizaj ni bil. Jugoslovanska A reprezentanca smuka ni trenirala. V ospredju bi moral biti ne samo rezultat, ampak človek. Neštetokrat smo že govorili o zavarovanju, naši smučarji to niso!

Obe dekleti sta se dobro borili. Zmagovalka prvega pokalnega slaloma Kunčeva na položnih progah ni najboljša, razveseljuje pa dejstvo, da je Klinarjeva v drugem teku premagala B reprezentantko Čreninko in potrdila, da ji je klubiški trening bolj dvignil formo kot tisti v B reprezentanci.

REZULTATI - PIONIRJI: 1. Petrovič, Novinar, 1:28,39; 2. Robič, Jesenice, 1:29,74; 3. Dolenc, Novinar, 1:33,67; 4. Zana, Jesenice, 1:33,88; 5. Pogačnik, Jesenice, 1:34,13; 6. Naglič, Jesenice, 1:34,19 itd.

Trenutno kar dva Jeseničana vodita v slovenskih pokalih in oba z veliko prednostjo. Robič in Benedik bosta mestni sicer zelo težko obdržala, vendar pa bo njuna uvrstitev vsekakor zelo visoka. Velike upe za prvo trojico pa imajo še Kunčeva in Klinarjeva pri dekletih, Lavtižar in Oblak pri mlajših mladincih ter Zana, Pogačnik in Naglič pri pionirjih in eventualno Benedičičeva pri mlajših mladinkah.

Krizaj je eden največjih talentov svetovnega alpskega smučanja za slalom in veleslalom. Kot specialist bi lahko ogrožal, v slalomu predvsem, celo Stenmarka. Na ta način, ki ga ubira sedaj pa ne bo nobene kolajne v končnem seštevku.

Že pred leti je bila izdelana študija o povezovanosti alpskih disciplin. Zgleda, da so odgovorni pozabili na dognanja.

Krizaj je imel srečo. Lahko bi bilo drugače.

Alpinci Benedik, Oblak in Pogačnik

PROGRAM DRSANJA IN PRIREDITEV DO 28. JANUARJA

REKREACIJSKO DRSANJE:

- petek, 23. januarja, od 20. do 22. ure za Železarno,
- sobota, 24. januarja, ODPAD, 14. do 16. ure prosto drsanje,
- nedelja, 25. januarja, od 14. do 16. in od 17. do 19. ure prosto drsanje.

HOKEJ:

- sobota, 24. januarja:
- ob 8. uri pričetek spominskega turnirja pionirjev za memorial Dušana Bruna:

- ob 8. uri Jesenice : Olimpija,
- ob 10. uri Kr. gora : Tivoli,
- ob 13. uri porazena prvega kola,
- ob 15. uri zmagovalec prvega kola;
- ob 18.30 hokejska tekma za državno prvenstvo HK Jesenice : HK Crvena zvezda. Vstopnina: odrasli 40,00 din, otroci 20,00 din.
- HK Kranjska gora igra v Šišku proti ekipi HK INA.

MEDOBČINSKA LIGA:

- četrtek, 22. januarja, ob 22. uri HK Žabnica : HDK Tržič,
- petek, 23. januarja, ob 22. uri HK Naklo in HK Blejska Dobrava.

KEGLJANJE NA LEDU:

- nedelja, 26. januarja, ob 7. uri tradicionalni kegljaški turnir.

Iz pisarne SD Jesenice

DOLAR REPUBLIŠKI PRVAK

Republiško prvenstvo v smučarskih skokih za starejši pionirje je bilo preteklo nedeljo, 11. januarja, na 50-metrski skakalnici v Logatcu. V konkurenci 40 skakalcev iz vseh slovenskih klubov je zmagal Tomaž Dolar, član občinske zveze smučarskih organizacij Jesenice. Tako je nadvse uspešno nasledil poškodovanega klubskega kolega Peljhana, ki je naslov prvaka osvojil v poletni sezoni. Izkazal se je tudi Josko Smid, ki je kot mlajši pionir zasedel dvanajsto mesto.

REZULTATI: 1. Dolar (Jes.) 207,3 točke (43,5, 44,5 m), 2. Jelenič (Ilirija) 199,7 (43,33,5), 3. Škerjanc (Triglav) 196,4 (41,44), 4. Blaško (Predmeja) 192,1 (41,43), 5. Horvat (Ilirija) 191,8 (42,43,5), 12. Smid (Jes.) itd. Dolar je preizkusil svoje sposobnosti tudi v drugi tekmi za pokal SRS za mlajše mladince, ki je bila v nedeljo, 18. januarja, v Andražu. Tudi tu je bil odličan, saj je le za dve točki in pol ostal za zmagovalcem Česnom iz Kranja, premagal pa je nekaj mladinskih državnih reprezentantov, kot Novaka, Polanca in Debelaka. Tako ima po dveh tekmah tudi v višji kategoriji od njegove 40 pokalnih točk in realne možnosti za osvojitve končnega drugega mesta.

REZULTATI: 1. Česen (Triglav) 209,3 (43,44), 2. Dolar (Jes.) 206,7 (42,43), 3. Debelak (Ilirija) 201,0 (41,5, 42,5), 4. Eržen (Ilirija) 197,5 (40,39,5) itd.

M.G.

NOČNI VELESALOM V MOJSTRANI

Prejšnji teden je Planinsko društvo Dovje-Mojstrana na smučišču v Mojstrani organiziralo tradicionalni nočni veleslalom za člane planinskih društev iz jeseniške občine. Nastopilo je 140 tekmovalcev iz šestih planinskih društev: Rateč, Kranjska gora, Gozd Martuljek, Dovje-Mojstrana, Jesenice in Javornik-Koroška Bela. Udeleženci tekmovalci so bili razdeljeni v šest kategorij.

REZULTATI: Mladinci: 1. Podrekar, PD Dovje-Mojstrana 37,21, 2. Lavtižar, PD Kranjska gora, 37,77, 3. Pogačnik, PD Jesenice, 38,06. Mladinke: 1. Kunc, PD Jesenice, 39,51, 2. Dovžan, PD Gozd Martuljek, 44,81, 3. Krznarič, PD Dovje-Mojstrana, 45,47. Člani: 1. Pešjak, PD Gozd Martuljek, 37,55, 2. Rabič, 37,72, 3. Legat, 38,39, oba PD Dovje-Mojstrana. Članice: 1. Lazar 43,87, 2. Papler, 46,59, oba PD Gozd Martuljek, 3. Fišer, PD Dovje-Mojstrana, 47,17. Starejši člani: 1. Markez, PD Javornik-Koroška Bela, 40,01, 2. Pirč, 42,14, 3. Mlekuž 42,28, oba PD Dovje-Mojstrana. Starejše članice: 1. Cerkovnik, 51,81, 2. Podrekar 54,34, oba PD Dovje-Mojstrana. Ekipno: 1. PD Dovje-Mojstrana 2:42,54, 2. PD Gozd Martuljek 2:49,80, 3. PD Javornik-Koroška Bela.

J.R.

EKIPA PIBER - BLED SLOVENSKI PRVAK

Po večmesnem selekcijskem tekmovalstvu je bilo v soboto, 17. januarja, na drsališču Zagmajnici v Kranjski gori končno ekipno prvenstvo SRS v kegljanju na ledu. Z veliko prednostjo desetih točk je ekipa Piber-Bled osvojila naslov najboljših ekip v Sloveniji. Osvojila je 35 točk v postavi: Ivan Piber, Jože Rebec, Jere Pototnik, Sašo Obreza in Rado Ulčar.

Druga je bila ekipa Murka-Jesenice, ki je v zadnjih kolih popravila uvrstitev in se tako približala vrhu, katerega je vsa leta osvajala. Osvojila je 25 točk. Nastopala je v postavi: Jože Klinar, Vladimir Sodja, Franci Kralj, Srečo Noč in Rudi Plesničar.

Tretje mesto je osvojila ekipa Vatrostalne, ki se je morala pošteno potruditi za osvojevo mesto, kljub temu, da je na tujem ledu dosegla v letošnji sezoni že zelo lepe mednarodne uspehe. Osvojila je 24 točk. Nastopala je v postavi: Rudi Šapek, Ivan in Srečo Železnikar, Alojz Babnik in Milenko Perič.

Te tri ekipe imajo pravico udeležbe, seveda če bodo urejena finančna sredstva, na evropskem prvenstvu, ki bo meseca marca v Gradcu.

V nedeljo, 11. januarja, pa je bilo v Kranjski gori mednarodno tekmovalstvo v kegljanju na ledu za prehodni pokal Kranjske gore. Nastopile so ekipe iz Rateč, Kranjske gore, Jesenic, Bleda in ekipe iz Avstrije. Prvo mesto in prehodni pokal je osvojila ekipa Murke - Jesenice, druga je bila ekipa Globasnica - A, tretja pa je bila ekipa Železjarja - Jesenice.

Ruša

KRAJNIK DOHITEL RAVNIKA

V soboto, 17. januarja, je bil v šahovskem domu na Jesenicah prvi letošnji hitropotezni turnir za mesec januar. To je sicer že peti turnir v hitropoteznem prvenstvu 1980/81. V izredno veliki udeležbi, saj je nastopilo kar osemnajst igralcev, je premožno s kar 3,5 točke prednosti zmagal prvokategorijni Lado Krajnik pred Martinom Janom, Francijem Ravnikom in Pavlom Poljanškom.

V skupni razvrstitvi po petih turnirjih sta na prvem mestu Lado Krajnik in Franci Ravnik pred Martinom Janom itd.

TK

KAM NA REKREACIJO?

SPLOŠNA REKREACIJA

- torek od 20. do 22. ure - telovadnica ŽIC
- sredo od 20. do 22. ure - TVD Partizan Jesenice (moški)
- četrtek od 20. do 22. ure - TVD Partizan Jesenice (ženske)
- petek od 20. do 22. ure - telovadnica ŽIC
- petek od 18. do 20. ure - telovadnica in bazen v COŠ Tone Čufar, Plavž

KEGLJANJE NA ASFALTU

- po razporedu, ki so ga dobili športni referenti v TOZD in delovnih skupnostih

KOŠARKA

- sredo od 18. do 20. ure v telovadnici ŽIC

ODBOJKA

- petek od 20. do 22. ure v telovadnici ŽIC

DRSANJE

- petek, od 20. do 22. ure v športnem parku v Podmežaklju

KEGLJANJE NA LEDU

- ponedeljek od 18.15 do 22. ure v športnem parku

REKREACIJE SE LAHKO UDELEŽIJO DELAVCI TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI ŽELEZARNE

CENIK VOZOVNIC ZA ŽIČNICE 1980-81, ki jih lahko kupite na sindikatu Železarne:

KRANJSKA GORA

Točkovne karte, ki veljajo vse dni v tednu. Cena z 20 % popustom za 50 točk je za člane kolektiva 120,00 din.

ZATRNİK

Dnevne karte veljajo od ponedeljka do petka (v sobotah, nedeljah in praznikih ne veljajo). Kupon menjaš za karto v blagajni žičnice Zatrnik. Cena z 20 % popustom za delavce Železarne je 110,00 din.

Točkovne karte, ki veljajo vse dni v tednu. Cena karte z 20 % popustom za 50 točk je za železarje 40,00 din.

STRELIŠČE V PODMEŽAKLJU

Delavci Železarne Jesenice imajo prevoz z žičnico brezplačno. Karta se dobi na sindikatu Železarne. Obvezna je fotografija.

KRES - KOROŠKA BELA

Delavci Železarne imajo prevoz z žičnico brezplačno.

ODBOJKARICE REKE IN VUKOVARJA NA BLEDU

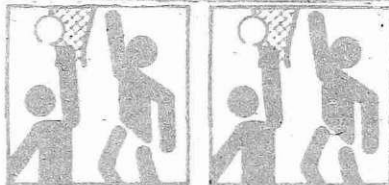
Odbojkarški klub Bled organizira v petek in soboto, 25. in 24. januarja prirediteljski turnir ženskih ekip, na katerem bodo nastopile odbojkarice zveznih ligas Reke in Vukovarja ter domača ekipa Bleda.

Turnir se bo odvijal predvidoma po naslednjem programu:

- petek, 23. januarja, ob 16.30 Bled : Vukovar, ob 18. uri Reka : Bled, ob 19.30 Vukovar : Reka,
- sobota, 24. januarja, ob 9. uri Bled : Reka, ob 10.30 Vukovar : Bled, ob 12. uri Reka : Vukovar.

Vse ekipe se bodo pomerile med seboj dvakrat. Za najboljšo ekipo pa je Golf hotel Bled prispeval pokal.

Košarka

PONOVO ZMAGI V GOSTEH

SENOZEČE : JESENICE (ČLANICE)
70:73 (28:43)

Jeseničanke so brez obolele Vavpotičeve v gosteh v okviru I. SKL premagale ekipo Senozeč.

Jesenice: Slamnik 6, Stražisar 11, Mlačnik 7, Azman 38, Ulčar 11, Cuder, Borenovič in Kučina.

Jeseničanke so že takoj na začetku tekme povedle preko Ulčarjeve in izredno razpoložene strelke Azmanove. Domačinke so sredi polčasa vzpostavile ravnotežje in v 14. minuti preobrnile rezultat v svojo korist 24:23. V tem času se je posebej odlikovala domača igralka Planinškova, ki je dobro koristila zanesljiv met (na tekmi je dosegla 27 košev). Takrat pa je ponovno zablestela Azmanova in gostje so odšle na odmor s 15 koši prednosti.

V drugem polčasu so Jeseničanke popustile in v sedmi minuti so se jim domačinke približale na pet točk razlike. Odtlej je bila tekma do konca enakovredna. Rezultat sicer ni posebej prepričljiv, pomeni pa ponovni dve točki v borbi za vstop v II. zvezno ligo.

Tekmovalje za tri tedne prekinja, kar nudi priliko Jeseničankam, da popravijo formo in si do konca prvenstva priborijo

vstop v višje tekmovalje, ki jim po kvaliteti zanesljivo tudi pripada.

LEŠONIT : JESENICE (ČLANI)
63:70 (30:40)

Z zmago nad Lesonitom v Ilirski Bistrici, v okviru tekmovalja v SKL - zahod, so si jeseniški košarkarji še povečali možnosti za vstop v prvo slovensko ligo.

Za Jesenice so nastopili: Azman, Novak, Berginc, Grzešič, Božič, Matučec, Rizvanović, Jelencan, Domevšek, Vauhanik, Subotič in Malkoč.

Jeseničani so že takoj na pričetku tekme povedli in vodstvo stopnjevali, predvsem po zaslugi izvrstno razpoložene Marka Božiča, ki pa so mu zelo dobro asistirali tudi vsi ostali soigralci. Do polčasa je gostom uspelo prigrati deset točk prednosti, pa še ni zadostovalo za zanesljivo zmago. Domačini so izkoristili nepazljivost Jeseničanov in pozitivna razlika v koših je do sredine drugega polčasa skopnela, še več, igralci Lesonita so povedli za tri koše. Takrat pa so se Jeseničani, ki še vse preveč nihajo v igri, ponovno zbrali in zmagali.

V soboto, 24. januarja, ob 18. uri se bodo Jeseničani pomerili v telovadnici železarskega izobraževalnega centra z ekipo Tolmina.

320 TEKMOVALCEV NA »SMUKU KARAVANŠKIH KURIRJEV«

Na Pristavi v Javorniškem rovtu je bil v nedeljo, 18. januarja, tradicionalni, tokrat že 26. »smuk karavanških kurirjev« v spomin 51 padlim kurirjem med NOB v Karavanškah. Ta spominsko-sportna prireditev je bila tudi letos zelo množična, saj je skupaj nastopilo 320 tekmovalcev, med njimi ekipe učencev osnovnih šol z Gorenjske, ekipe teritorialne obrambe, ŽRZ, borbenskih organizacij, JLA, granatirjev, mladine, civilne zaštite, milice in carine. Tokrat je imel smuk tudi mednarodno obeležje, saj so nastopili tudi mladinci slovenske gimnazije iz Celovca.

Tekmovalci so bili razporejeni v posamezne skupine, tekmovali pa so na dveh progah, na lažji progi »kurir« in težji progi »borec«. Najboljši tekmovalci v posameznih skupinah so na razglasitvi prejeli medalje, ekipe pa lepe pokale.

Učenci osnovnih šol so ekipno tekmovali za prehodni pokal »skip borec«, ki ga je letos osvojila ekipa osnovne šola heroja Bratiča Bistrica pri Trzinu.

Pred razglasitvijo rezultatov je zbrane tekmovalce in številne druge, ki so se zbrali na partizanski Pristavi, pozdravil predsednik organizacijskega komiteja Franc Treven. Med gosti so bili številni predstavniki družbenopolitičnih organizacij jeseniške občine, zbrani pa so v svoji sredini pozdravili tudi narodnega heroja in generala JLA Joža Ožbolt.

REZULTATI: Skupina osnovne šole učenci od 1. do 4. razreda - posamezno: 1. Primožič, OŠ heroja Grajzerja Tržič, 31,77, 2. Treven, OŠ Anton Tomaž Linhart, Radovljica, 32,26, 3. Skočič, OŠ heroja Grajzerja Tržič, 32,49.

Učenci od 1. do 4. razreda - posamezno: 1. Skočič, OŠ heroja Bratiča Bistrica pri Trzinu, 33,77, 2. Žmitek, OŠ Anton Tomaž Linhart Radovljica, 34,98, 3. Klinar, OŠ Tone Čufar Jesenice.

Učenci od 5. do 8. razreda - posamezno: 1. Pirč, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela, 30,67, 2. Ravnik, OŠ Prežihov Voranc Jesenice, 31,35, 3. Knific, OŠ Tone Čufar Jesenice, 31,57.

Učenci od 9. do 8. razreda - posamezno: 1. Stritih, OŠ heroja Grajzerja Tržič,

34,02, 2. Ceglar, OŠ heroja Bratiča Bistrica, 34,10, 3. Dolžan, OŠ heroja Grajzerja Tržič, 34,26.

Ekipno šole: 1. OŠ heroja Bratiča Bistrica pri Trzinu, 3,00,51, 2. OŠ heroja Grajzerja Tržič, 3,22,87, 3. OŠ Prežihov Voranc Jesenice, 3,27,34.

Skupina OŠ ZSMS mladinci - posamezno: 1. Legat, OŠ ZSMS Dovje-Mojstrana, 1,04,77, 2. Smolej, OŠ ZSMS Elan Begunje, 1,04,94, 3. Smolej, OŠ ZSMS Španov vrh, 1,05,24.

Posamezno mladinci: 1. Kežtar, OŠ ZSMS Španov vrh, 33,38, 2. Vesek, Mlad. odsek PD Jesenice, 34,13, 3. Rakovec, OŠ ZSMS gimnazija Jesenice, 34,22.

Ekipno mladinci: 1. OŠ ZSMS Španov vrh 2.11.17, 2. OŠ ZSMS Elan Begunje 2.11.18, 3. OŠ ZSMS ŽIC Jesenice I. ekipa 2.13.71.

Ekipno mladinke: 1. OŠ ZSMS Španov vrh 1.09.21, 2. Mlad. odsek PD Jesenice 1.12.70, 3. OŠ ZSMS Gimnazija Jesenice.

Skupina teritorialne enote, JLA, člani ŽRVS - posamezno: 1. Pogačnik, TO Radovljica, 1,01,12, 2. Pešjak, TO Jesenice, 1,01,74, 3. Detiček, TO Radovljica, 1,02,28. Ekipno: 1. Občin. stab TO Radovljica, 3,06,58, 2. Obč. stab TO Jesenice I. ekipa 3.11.70, 3. Obč. stab TO Jesenice II. ekipa 3.20.16.

Skupina milica, carina, obmejna milica, granatirji, civilna zaštita - posamezno: 1. Kolenc, postaja milice Jesenice, 1,03,82, 2. Pantar, civilna zaštita Blejska Dobrava, 1,04,12, 3. Šuštaršič, civilna zaštita Hrušica, 1,04,30.

Ekipno: 1. Civilna zaštita Hrušica 2.09.62, 2. Civilna zaštita Blejska Dobrava 2.11.33.

Skupina organizacije ZB NOV - posamezno: 1. Lukanc, ZB NOV Tržič, 32,14, 2. Gašperin, ZB NOV Kran